Rautalammin kunta

TILINPÄÄTÖS & TOIMINTAKERTOMUS 2022

Kunnanhallitus 27.3.2023
Kunnanhallitus 29.5.2023

Sisällys

1 TOIMINTAKERTOMUS 5
1.1 Toimintakertomusta koskevat säännökset 5
1.2 Kunnanjohtajan katsaus tilinpäätösvuoteen 2022 5
1.3 Kunnan strategia 8
1.4 Kunnan hallinto 10
1.5 Tietoja Rautalammin kunnasta 11
1.5.1 Sijainti 11
1.5.2 Kunnan alue 12
1.5.3 Aluepoliittinen vyöhykejako 12
1.5.4 Kunnan väestön kehitys 1990–2022 12
1.5.5 Keskimääräinen työttömyysaste % Rautalammilla 2012–2021 12
1.5.6 Kunnan veroprosentit 13
1.6 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys 2022 13
1.6.1 Julkinen talous ja yleinen taloudellinen kehitys 13
1.6.2 Verotus 16
1.6.3 Työllisyys 17
1.6.4 Väestönkehitys 19
1.7 Sisäinen valvonta 19
1.7.1 Sisäisen valvonnan periaatteet 19
1.7.2 Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen 20
1.8 Riskienhallinta 21
1.8.1 Henkilöriskit 21
1.8.2 Tietojärjestelmäriskit 22
1.8.3 Rahoitusriskit 23
1.8.4 Vakuutukset 23
1.9 Omaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta 23
1.10 Muut ei-taloudelliset asiat 24
1.11. Ympäristöasiat 24
1.12 Olennaiset muutokset kunnan taloudessa 24
1.13 Rautalammin kunnan taloudellinen tilanne 26
1.14 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä 28
1.15 Tilikauden tuloksen käsittely 30
Menot ja tulot rakenneosittain (brutto) 31
Verot ja valtionosuudet 31

Kunnan tulojen jakauma 32
Lainatilanne 32
Bruttomenot toiminnoittain (ilman lainanlyhennyksiä) 33
Käyttötalouden menot menolajeittain (ulkoiset) 34
Palvelujenosto toiminnoittain (ulkoiset) 35
1.14 Tuloslaskelma ja tunnusluvut 36
1.15 Rahoituslaskelma ja tunnusluvut 37
1.16 Tase ja tunnusluvut 38
1.17 Kunnan kokonaistulot ja –menot 40
1.18 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä 41
1.19 Konsernituloslaskelma ja tunnusluvut 42
1.20 Konsernin rahoituslaskelma ja tunnusluvut 43
1.21 Konsernitase ja tunnusluvut 44
2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN 48
2.1 Tavoitteiden toteutuminen 48
130 Tilintarkastus 48
18 Luottamushenkilöhallinto 49
170 Yleishallinto 51
180 Taloushallinto 53
26 Elinkeinotoimi 54
270 Maaseututoimi 56
307 Perusturvaosaston hallinto 58
312 Iäkkäiden palvelut 59
314 Vammaispalvelut 61
316 Lastensuojelu 63
318 Lapsiperheiden palvelut 64
321 Työikäisten palvelut 65
322 Päihdehuolto 67
324 Toimeentulotuki 68
326 Omaishoidon tuki 69
360 Perusterveydenhuolto 70
370 Erikoissairaanhoito 71
380 Ympäristöterveydenhuolto 72
404 Sivistyksen hallinto 73
410 Perusopetus 75
420 Lukio 78

421 TUVA-koulutus....80
440 Aikuiskoulutus (vapaa sivistystyö ja taiteen perusopetus)....81
450 Joukkoliikenne....83
453 Varhaiskasvatus....84
454 Esiopetus....87
460 Nuorisotoimi....90
470 Liikuntatoimi....92
480 Kirjasto....94
490 Kulttuuritoimi ja viestintä....96
500 Hallinto, Tekninen lautakunta....97
510 Jätehuolto....99
530 Palo- ja pelastustoimi....101
540 Kiinteistöt....102
545 Ravintokeskus....104
550 Varikko....106
560 Liikenneväylät....107
570 Maankäytön suunnittelu....109
580 Ympäristönsuojelu....110
590 Rakennusvalvonta....111
2.2 Tytär- ja osakkuusyhtiöiden toiminnalliset tulokset vuonna 2022....112
2.3 Ta-listaus käyttötalouden ulkoiset menot 2022....117
2.4 Tuloslaskelmaosan toteutuminen 2022....133
2.5 Investointiosan toteutuminen 2022....134
2.6 Rahoituslaskelmaosan toteutuminen....137
2.7 Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta....138
3.1 Tuloslaskelma....141
3.2 Rahoituslaskelma....142
3.3 Tase....143
3.4 Konsernin tuloslaskelma....145
3.5 Konsernin rahoituslaskelma....146
3.6 Konsernitase....147
4.1 Kunnan liitetiedot....149
4.2 Tuloslaskelman liitetiedot....151
4.3 Taseen liitetiedot....156
4.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot....163

4.5 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat erittelyt 168
4.6 Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet 169
5 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET 171
5.1 Vesihuolto 171
5.2 Vesihuollon tuloslaskelma 173
5.3 Vesihuollon rahoituslaskelma 174
5.4 Vesihuollon tase 175
5.5 Vesihuollon tuloslaskelman liitetiedot 176
5.6 Vesihuollon taseen liitetiedot 178
TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT 180
TILINTARKASTUSMERKINTÄ 180
6 LUETTELOT JA SELVITYKSET 181
7 HENKILÖSTÖTILINPÄÄTÖS 182
7.1 Henkilöstöpanokset 182
7.1.1 Henkilöstön määrä 182
7.1.2 Vakinaisen henkilöstön määrä toimielimittäin 188
7.1.3 Henkilöstön ikä- ja sukupuolirakenne 189
7.1.4 Palkat ja muut henkilöstömenot 190
7.2 Henkilöstön tila 190
7.2.1 Terveysperusteiset poissaolot 190
7.2.2 Eläkkeelle siirtyminen 191
7.3 Henkilöstötavoitteet 2022 192

1 TOIMINTAKERTOMUS

1.1 Toimintakertomusta koskevat säännökset

Toimintakertomuksen antamisesta vastaavat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja.
Toimintakertomuksessa annetaan tiedot kunnan toiminnan kehittymistä ja tuloksellisuutta, taloudellista tilannetta sekä merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä koskevista tärkeistä seikoista. (KPL 3:1a §)
Kuntalain 115 § mukaisesti kunnan toimintakertomuksen erityisenä tehtävänä on selvittää valtuuston talousarviossa hyväksymien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumista kunnassa ja kuntakonsernissa.
Toimintakertomuksessa annetaan myös tietoja sellaisista kunnan ja kuntakonsernin talouteen liittyvistä olennaisista asioista, joista ei ole tehtävä selkoa kunnan tai kuntakonsernin taseessa, tuloslaskelmassa tai rahoituslaskelmassa. Tällaisia asioita ovat arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja niiden perusteella tehdyistä keskeisistä johtopäätöksistä.
Toimintakertomuksessa kunnanhallitus tekee esityksen tilikauden tuloksen käsittelystä. Kattamattoman alijäämän osalta kuvataan talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä talouden tasapainottamiseksi.
Toimintakertomuksessa annetaan tiedot siitä, miten kunta huolehtii ympäristöasioista, sosiaalisista asioista ja henkilöstöasioista, ihmisoikeuksien kunnioittamisesta sekä korruption ja lahjonnan torjunnasta. Toimintakertomuksessa kuvataan millaisia toimintaperiaatteita kunta noudattaa huolehtiessaan edellä luetelluista asioista, toimintaperiaatteiden noudattamisen tulokset sekä kuvaus riskeistä, joiden toteutuminen todennäköisesti haittaa sen toimintaa. Lisäksi annetaan selostus siitä, miten kunta hallitsee näitä riskejä. (KPL 3a:2 §)

1.2 Kunnanjohtajan katsaus tilinpäätösvuoteen 2022

Rautaisen rohkea Rautalampi

Rautalammin kunnan tilinpäätös vahvistui alun perin 899.796 euroa ylijäämäisenä. vuonna 2022. Odotettua paremman tuloksen takia päädyttiin kuitenkin tekemään alaskirjaus Oikarilan Teollisuushallit Kiinteistö Oyn osalta kunnan taseeseen. Kunnan tasearvossa Oikarilan osalta huomattiin korjaustarvetta ja siksi arvoa alennettiin 300 000 euroa. Kuluvan vuoden aikana on tarkoitus jatkaa toimia, joilla Oikarilan taseen voidaan odottaa kehittyvän vielä nykyistä parempaan suuntaan. Lisäksi alkuperäisessä tilinpäätöksessä olimme ennakoineet Vaalijalan kuntayhtymän purkamisesta tuloutuvia kuntaosuuksia 178.204,51 euroa. Vaalijalan kuntayhtymän purkamiseen liittyy kuitenkin hallinto-oikeudessa olevia valituksia, joita ei vielä ole käsitelty. Tämä aiheuttaa epävarmuuksia myös tuleviin saataviin, joten puramme myös tästä tehdyn positiivisen varauksen 178.204,51 euroa. Yhteisvaikutus Oikarilan alaskirjauksen sekä Vaalijalan kuntayhtymän saatavien osalta ovat yhteisvaikutukseltaan 478.204,51 euroa, joten Rautalammin kunnan korjattu tilinpäätös osoittaa 421.591 euroa ylijäämää.

Kunnassa on tehty talouden tasapainottamistyötä vuodesta 2019 lähtien. Alijäämäiset

tilinpäätösvuodet olivat 2018-2020, joiden jälkeen kunnan talous kääntyi jälleen tasapainoon. Kumulatiivista ylijäämää kunnan taseessa on nyt noin 3.818.388 euroa. Taloudellisen tilanteen kanssa tullaan nyt toimeen, mutta tasapainoisen kuntatalouden rakentamisen on jatkuttava. Edessä olevat vuodet ovat monessa mielessä haastavia ja vaikeasti ennakoitavissa. Haasteisiin tulee vastata ennakkoluulottomasti; rakentaa rohkeasti uutta ja erilaista kuntaa.

Kuntakentän vuosi 2022 jää mieleen hyvinvointialueiden valmistelutyöstä. Uudet hyvinvointialueet aloittivat vuoden 2023 alussa. Uusi sote-uudistuksen jälkeinen kunta on täysin erilainen maailmansa, jossa korostuvat osallistaminen, verkostojen hyödyntäminen ja uudenlaiset kumppanuudet. Luonnollisesti elinkeino-, työllisyys-, hyvinvointi-, elinympäristö- ja sivistysroolien merkitys korostuvat. Uusi kunta tarvitsee uuden kuntastrategian ja näin syntyi strategia Rautaisen rohkea Rautalampi. Kuntastrategian laatiminen aloitettiin jo vuoden 2021 syyskuussa uuden valtuuston kanssa. Tammikuussa 2022 kuntastrategian luonnos laitettiin lausunnolle ja kunnanvaltuusto jatkoi sen työstämistä Teams-palaverien merkeissä koronarajoitusten takia. Uuteen strategiaan käytettiin paljon aikaa ja tavoitteena oli luoda toimiva, harkittu ja kunnan kaikelle tekemiselle suunnan antava tulevaisuussuuntautunut strategia vuosille 2022–2025. Kunnanvaltuusto hyväksyi strategian huhtikuun alussa. Strategiset painopisteet ovat tasapainoinen kuntatalous, joustava työ ja asuminen, elinvoima ja hyvinvointi sekä viestintä ja vuorovaikutus. Visiomme on, että Rautalampi on uudistuva, voimistuva ja hyvinvoiva kuntayhteisö, jonne palataan yhä uudelleen ja juurrutaan. Kokonaisuuden kruunaa tuo kaiken kattava slogan Rautaisen rohkea Rautalampi.

Alkuvuodesta katseet suunnattiin tulevaisuuteen myös kuntalais- ja päättäjäilloissa, joissa kunnan uutta elinvoimasuunnitelmaa käytiin läpi. Tilaisuuksien tavoitteena oli keskustella Rautalammin kehittämispotentiaalista ja tulevaisuuden mahdollisuuksista. Mihin Rautalampi on matkalla ja mihin suuntaan haluamme kuntaa kehittää? Tätä isoa kokonaisuutta onkin syytä pohtia ja ryhtyä myös rohkeasti toteuttamaan niitä muutoksia, joita muuttunut toimintaympäristö vaatii.

Näin jälkikäteen voi todeta, että vuosi 2022 oli jälleen monella tapaa poikkeuksellinen. Moniko meistä enää muistaa, että vuosi käynnistyi edelleen vahvasti koronatunnelmissa? AVI:n määräys kokoontumisrajoituksista jatkui aina 14.2 saakka. Helmikuussa kouluissa jaettiin myös huoltovarmuuskeskuksen tilaamat koronatestit. Maskisuosituksistakin luovuttiin vasta huhtikuussa 2022.

Tammikuussa 2022 Suomessa järjestettiin myös Suomen ensimmäiset ja historialliset aluevaalit ja valittiin uusien hyvinvointialueiden aluevaltuustot ensimmäiselle kolmivuotiskaudelle. Ainoastaan Helsingissä vaaleja ei järjestetty, koska Helsingin kaupunki järjesti sote-palvelunsa itsenäisesti. Historiallisten vaalien äänestysprosentti oli 47,5. Vaaleissa naiset saivat myös enemmistön valituista edustajista.

Viime vuoden aikana myös koko maailman tilanne järkkyi, kun Venäjän aloitti hyökkäyssodan Ukrainassa 24.helmikuuta 2022. Ennen hyökkäystä Venäjä oli pitkään siirtänyt joukkojaan lähemmäksi Ukrainan rajaa ja pitänyt suuria sotaharjoituksia, tunnustanut Donetskin kansantasavallan ja Luhanskin kansantasavallan itsenäisyyden Ukrainassa ja siirtänyt sotilaitaan niihin. Tätä vuoden tilinpäätöstä kirjoittaessani maaliskuussa 2023 Ukrainan sota on yhtä kestoisesti jatkunut jo yli vuoden. Samalla

ennalta arvaamaton sota Euroopassa aloitti myös ennätyksellisen pakolaisaallon, varautumistoimet ja mullisti markkinahintoja sekä yritysten toimintaedellytyksiä. Myös kuntakentällä kustannukset nousivat budjetoitua enemmän, vaikka toistaiseksi kuntien palvelut ovat toimineet hyvin myös tässä kriisissä.

Vuosi loi monellakin tapa muutokselle mahdollisuuden. Kunnat joutuvat jatkossa hakemaan uudestaan oman merkityksensä sekä uudenlaiset toimintamallit ja tavat toimia samalla, kun ne voivat suunnata resurssinsa uudella tavalla. Kuntien palvelurakenteissa tapahtuu muutoksia myös siksi, että tukipalvelujen yhtiöittämiset lisääntyvät sote- ja maakuntauudistuksen vuoksi. − Sekä henkilöstön osaamiseen että johtamiseen kohdistuu täysin erilaisia vaatimuksia. Verkostomainen toimintapa korostuu, ja siksi luottamuksen merkitys on suuri, jotta yhdyspinnat kunnan ja maakunnan välillä toimivat hyvin. Luottamuksen ilmapiirin rakentavat aina ihmiset ja erityisesti siksi, haluan kiittää vuoden 2022 osalta kaikkia kunnan sitoutuneita työntekijöitä ja aivan erityisesti kiitän itselleni voimavaroja antavaa johtoryhmääni. Kiitokset kuuluvat myös kaikille kuntalaisille: teidän vuoksenne me olemme täällä ja saamme tehdä tätä palkitsevaa työtä. Kiitän myös kaikkia luottamushenkilöitä kuluneesta vuodesta. Ajat eivät ole olleet helppoja, eikä yhteisten suuntaviivojen löytyminenkään ole aina ollut kovin helppoa. Tulevaisuus on kuitenkin mahdollisuus luoda uutta ja parempaa.

Me kunnassa teemme työtä, jolla on merkitystä. Ollaan siitä yhdessä ylpeitä.

Rautalammilla 12.3.2023

Anu Sepponen
kunnanjohtaja

1.3 Kunnan strategia

Kuntastrategia on kunnanvaltuuston hyväksymä strategia, josta kunnan kaikki keskeisin päätöksenteko, suunnittelu ja kehittäminen johdetaan. Kuntalain 37§ mukaisesti kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategia tulee tarkistaa vähintään kerran valtuuston toimikaudessa. **(KL 410/2015)**

Kuntien eri tavat nähdä kunnan strateginen johtaminen ja kuntastrategia johtuvat esimerkiksi kunnan sijainnista, taloudellisesta tilanteesta, koosta tai yksinkertaisesti toimintakulttuurista.

Strategiassa toteutuu linjaukset siitä, mitä pidetään kaikkein tärkeimpinä asioina, joihin halutaan erityisesti panostaa. Yhtä tärkeitä kuin sen linjaamat asiat, ovat ne asiat, jotka eivät strategian keskiöön nouse. Näiden keskustelujen käyminen ja valintojen tekeminen onkin strategisen johtamisen ydintä.

Kuntien strateginen johtaminen on moniulotteista. Taustalla on kuntien lukuisista tehtävistä ja toimialoista kumpuava laajuus: kuntastrategian on käsitettävä kunta laajasti kuntalaisten hyvinvoinnin, yhteisöllisyyden, paikallisen elinvoiman ja elinympäristön kehittäjänä sekä organisaationa ja monitoimialaisena konsernina. Strategiaprosessin läpiviemisen vaativuus haastaa niiden parissa toimivat. Kuntastrategiassa joudutaan yhteen sovittamaan, arvottamaan ja priorisoimaan pitkällä tähtäyksellä erilaisia yhteiskuntapoliittisia kantoja ja linjauksia.

Tämän lisäksi kunta tarvitsee usein poikkihallinnollisia strategian toteuttamisohjelmia, jotka laaditaan linjassa kuntastrategian kanssa ja sen tavoitteita tukemaan ja toteuttamaan. Poikkihallinnollisten strategian toteuttamisohjelmien lisäksi kunnan toimialojen on usein tarpeen konkretisoida kuntastrategian linjauksia oman toimialansa näkökulmasta toimialan kehittämisohjelmaksi.

Rautalammin kunnanvaltuuston vahvisti uuden kuntastrategian kokouksessaan 5.4.2022. Strategia on vahvistettu vuosille 2022–2025. Strategiatyö oli aloitettu jo valtuustokauden vaihtuessa 2021. Strategiaprosessissa kuntalaisilla, kunnantyöntekijöillä ja sidosryhmillä oli mahdollisuus vastata kyselyyn ja saatujen palautteiden perusteella tuoda näkemyksiään esiin. Kyselyn tulokset purettiin valtuustolle järjestetyissä osallistavissa strategiatyöpajoissa. Työpajatyöskentelyn tuloksena syntyi strategialuonnos, joka esiteltiin valtuustoinfossa. Strategialuonnos oli vielä nähtävillä tammikuussa 2022. Uuden kuntastrategian valmistelussa oli keskeistä, että vastaisi myös toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin mahdollisimman hyvin. Kunnan kaikki tekeminen ja päätöksenteko pohjaa kuntastrategiaan sekä kunnan hyvinvointisuunnitelmaan. Uuden strategian keskeiset painopistealueet ovat:

- tasapainoinen kuntatalous
- joustava työ ja asuminen
- elinvoima ja hyvinvointi
- viestintä ja vuorovaikutus

Kuntastrategian mukaan kunnan missio, visio ja keskeiset tavoitteet ovat seuraavia:

Missio

- Kunnan tehtävä on palvella kuntalaisia vauvasta vaariin, luoda elinvoimaa ja hyvinvointia. Huolehtia demokratiasta ja edunvalvonnasta. Edistää yhteistyötä.

Visio

- Rautalampi on uudistuva, voimistuva ja hyvinvoiva kuntayhteisö, jonne palataan yhä uudelleen ja juurrutaan.

Arvot

- Arvojamme ovat yhteisöllisyys, turvallisuus, avoimuus, hyvinvointi ja rohkeus

1.4 Kunnan hallinto

Rautalammin kunnan organisaatio

Rautalammin kunnan luottamushenkilöorganisaatio

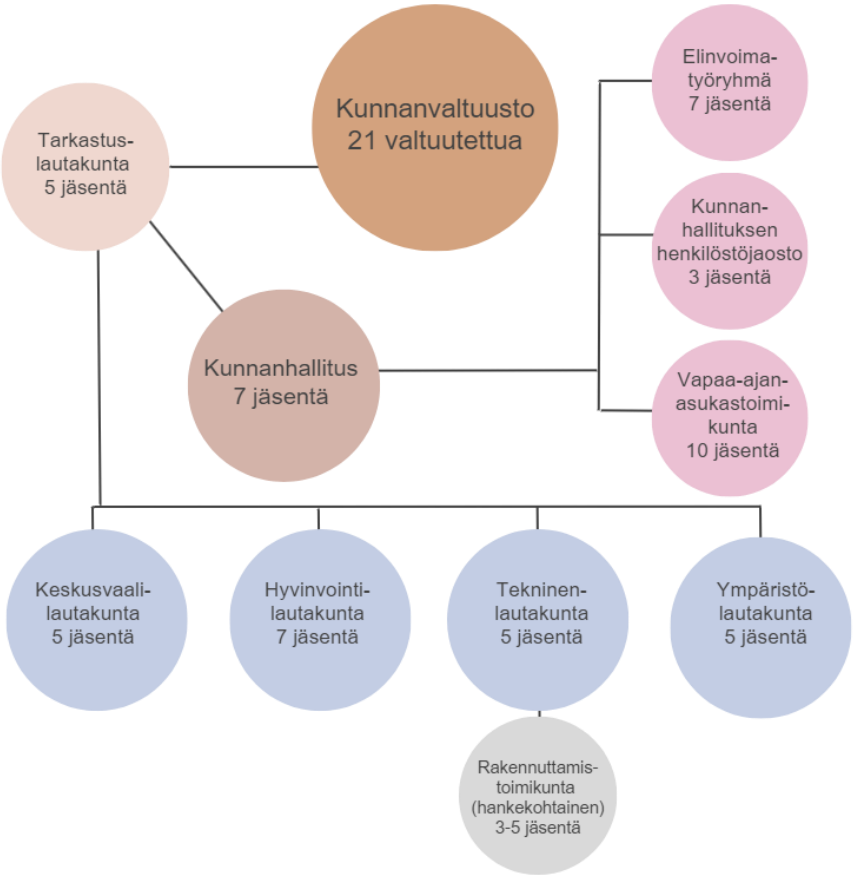

KUNNANVALTUUSTO 2022		jäsen	
Pj.	KOKOOMUS	ANNALA PEKKA	29.11.2022 saakka
1 vpj.	SDP	KORHONEN HANNU	TYTTI MÅRD 1.3.2022 alk.
2 vpj.	KESKUSTA	PURANEN TIINA	
	KESKUSTA	KÄRKKÄINEN MATTI	
	KESKUSTA	KARHUNEN ANNE	
	KESKUSTA	MENSONEN ASSI	
	KESKUSTA	KARTTUNEN TOMI	
	KESKUSTA	KORHONEN JOUKO	
	KESKUSTA	HEIKKINEN PÄIVI	
	KESKUSTA	TURPEINEN JOUKO	2.10.2022 asti
	KESKUSTA	LAITINEN KARI	
	KESKUSTA	KOUKKARI MIKA	
	KOKOOMUS	PIETIKÄINEN HEIKKI	
	KOKOOMUS	HINTIKKA-VARIS SARI	
	KOKOOMUS	SCHWARTZ EINO	29.11.2022 alk.
	SDP	KEMPPAINEN RAIMO	22.2.2022 alk.
	SDP	TIIHONOFF TUULIKKI	
	SDP	TURPEINEN JOUKO	3.10.2022 alk.
	PS	KORHONEN SINIKKA	
	PS	JÄNTTI REINO	
	VAS	HÄNNINEN TUOMO	
	KD	HALLIVUORI SENJA	
	VIHR	SUOSAARI HENNA	
KUNNANHALLITUS 2022		**jäsen**	**varajäsen**
pj.	KESKUSTA	KÄRKKÄINEN MATTI	LAITINEN KARI
1. vpj.	SDP	TIIHANOFF TUULIKKI	HERRANEN JUSSI
2. vpj.	KOKOOMUS	PIETIKÄINEN HEIKKI	HINTIKKA-VARIS SARI
jäsen	KESKUSTA	KARHUNEN ANNE	TURPEINEN JOUKO SDP
jäsen	KESKUSTA	HEIKKINEN PÄIVI	KORHONEN JOUKO
jäsen	VASEMMISTO	HÄNNINEN TUOMO	HAUKKA PETTERI
jäsen	PS	KORHONEN SINIKKA	KARVINEN KIMMO

1.5 Tietoja Rautalammin kunnasta

1.5.1 Sijainti

Rautalampi sijaitsee Pohjois-Savon maakunnassa. Pohjois-Savon asukasluku on yli 248 000 ja se on asukasluvultaan Suomen kuudenneksi suurin maakunta. Rautalammin kuntanaapureita ovat Suonenjoen ja Pieksämäen kaupungit sekä Hankasalmen, Konneveden, Tervon ja Vesannon kunnat.

1.5.2 Kunnan alue

Kunnan pinta-ala on yhteensä 761,97 km^2, josta maata 548,55 km^2 ja vettä 213,42 km^2. Asukastiheys on 6,02 as./maakm^2

1.5.3 Aluepoliittinen vyöhykejako

Rautalampi kuuluu kaudella 2014–2021 Itä- ja Pohjois-Suomen suuralueeseen ja täten korkeimman tukitason tukialueeseen I.

1.5.4 Kunnan väestön kehitys 1990–2022

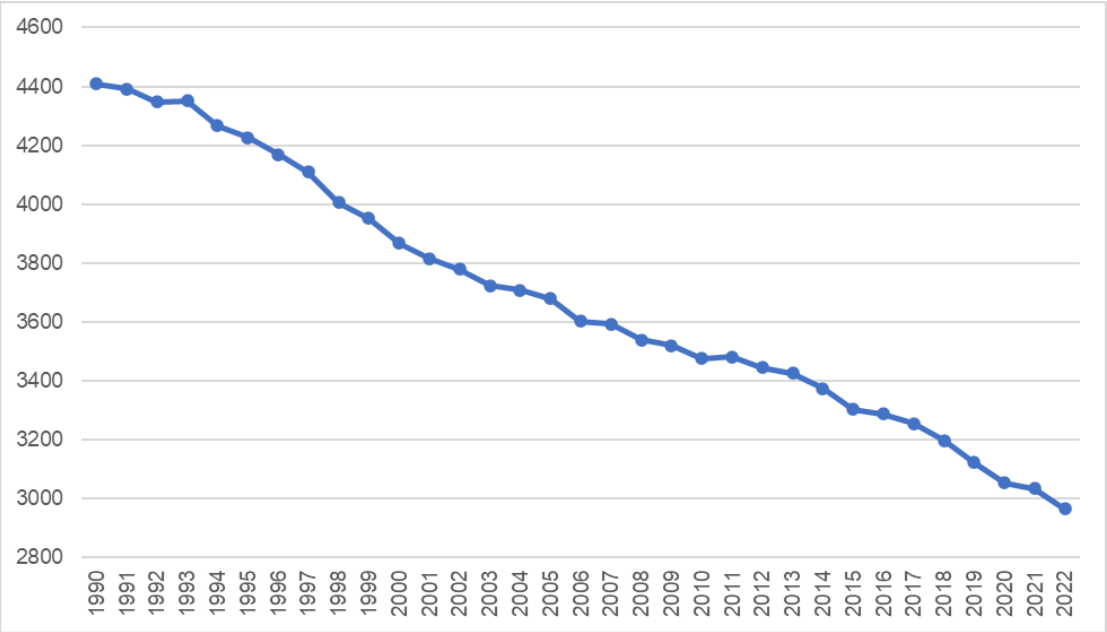

1.5.5 Keskimääräinen työttömyysaste % Rautalammilla 2012–2021

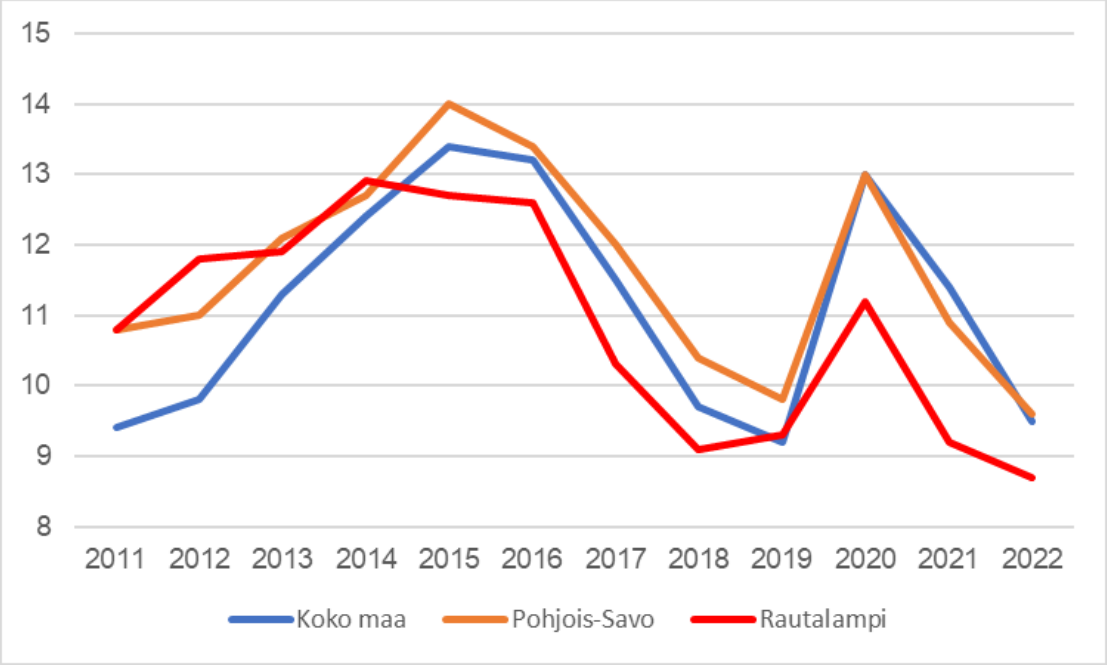

1.5.6 Kunnan veroprosentit

Tuloveroprosentti	22,50 %
Kiinteistöveroprosentit	
yleinen	1,05
vakituinen asunto	0,75
maat asuinrakennukset	1,35

1.6 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys 2022

Tilinpäätökseen on koottu lyhyesti tietoja yleisesti julkisen talouden tilasta ja taloudellisesta kehityksestä vuonna 2022. Lisäksi otetaan kantaa Rautalammin kunnan taloustilanteeseen. Samalla huomioidaan verotukseen, työllisyyteen ja väestönkehitykseen liittyviin tekijöihin yleisesti ja oman kunnan kannalta. Näillä kaikilla tekijöillä on keskeistä merkitystä myös kunnan talouteen vaikuttavina tekijöinä yhdessä käyttötalous- ja investointimenojen kanssa.

1.6.1 Julkinen talous ja yleinen taloudellinen kehitys

Vielä viime vuoden alussa Suomen Pankki ennusti talouskasvun piristyvän maailmanlaajuisesti alkuvuoden 2022 aikana, kun koronarajoituksia purettiin ja pandemia alkoi väistyä ihmisten mielistä. Suomenkin talous kasvoi ripeästi vielä koko alkuvuoden. Helmikuussa Venäjän hyökkäys Ukrainaan hyydytti kasvua. Arviot kääntyivät toiseen suuntaan ja talouden kasvun taittumista alettiin ennustaa heti keväästä lähtien. Valtionvarainministeriön näkemyksen mukaan talous ei kuitenkaan heti totellut ennusteita ja uutiset yllättivätkin kerta toisensa jälkeen. Tilauksia virtasi ja tuotanto jatkoi kasvuaan. Vielä alkuvuoden aikana kuluttajat purkivat säästöjään ja ostivat etenkin palveluita. Avoimia työpaikkoja oli tarjolla ennätysmäärin ja työllisyys nousi ennätyslukemiin. Silti arvioitiin, että käänne olisi kuitenkin vain ajan kysymys, mikä myös osoittautui todeksi loppuvuoden 2022 aikana. Nopea inflaatio leikkasi kotitalouksien ostovoimaa. Korkojen nousu nosti lainanhoitokuluja. Lisäksi kotitaloudet olivat alkaneet odottaa talouteen ankeita aikoja siitä lähtien, kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaan. Myös yritykset uskoivat markkinoiden hiljenevän ja tuotannon kasvun hidastuvan merkittävästi. Nämä odotukset alkoivat muuttua todeksi nopeasti vuoden 2022 kolmannella neljänneksellä. Suomen talous kasvoi noin 1,9 % vuonna 2022 vain hyvän alkuvuoden ansiosta. Nopea inflaatio söi kotitalouksien ostovoimaa, ja kuluttajien luottamus vajosi erittäin alhaiseksi. Energian sekä raaka-aineiden hintojen kallistuminen ja tarjontaketjujen häiriöt pitkittyivät, minkä seurauksena kuluttajahinnat nousivat laaja-alaisesti. Talouskasvun pysähtyminen ja yritysten heikentyneet työllisyysodotukset käänsivät myös työmarkkinoiden suhdanteen. Työllisyyden kasvu hidastui, ja työttömyysaste nousi väliaikaisesti. Samalla työvoimapula hieman helpotti suhdanneherkillä toimialoilla. Työllisyys pysynee kuitenkin hyvänä, koska taantuman uskotaan jäävän lyhytaikaiseksi ja monilla aloilla työvoimapula on rakenteellista. Venäjän aloittaman sodan kärjistämän energiakriisin ja elinkustannusten nopean nousun seurauksena talouden uskotaan ajautuvan lievään taantumaan vuonna 2023 ja BKT supistuu 0,5 %.

Loppuvuodesta 2022 Euroopassa kasvun arvioitiin hidastuvan keskimäärin 0 – ½ prosentin haarukkaan vuonna 2023, mikä tarkoitti, että tuotannon uskottiin supistuvan monissa maissa vuodenvaihteen molemmin puolin. Koska talous kytkeytyy tiiviisti maailmantalouteen, käänne oli väistämätön myös Suomessa.

Euroopassa ja Suomessa käänteen pohjasyy on luonnollisesti Venäjän hyökkäyksen kärjistämä pula energiasta ja energian poikkeuksellisen nopea kallistuminen. Se pitkittää ja voimistaa inflaatiota, joka alkoi kuitenkin tuotannon pullonkauloista jo vuonna 2021. Kun kansalaiset ja yritykset odottavat inflaation pitkittyvän, inflaatiota alkoi ajaa energian hinnan nousun ohella tavaroiden ja palveluiden hintojen ja palkkojen nousu. Nopea inflaatio ja heikentynyt ostovoima leikkasivat yksityisten kuluttajien ostovoimaa. Kireät työmarkkinat lisäsivät hintakierteen riskiä. Toimet energian tarjonnan kasvattamiseksi eivät ehdi tasapainottamaan energiamarkkinaa ja poistamaan hintakierteen riskiä lyhyellä aikavälillä. Siksi on myös vaikea nähdä polkua, joka ei johtaisi kasvun hidastumiseen Euroopassa ja meillä Suomessa. Epävarmaa on vain, kuinka mittavaan kasvun hidastumiseen oltiin ja ollaan edelleen ajautumassa.

Valtionvarainministeriön arvioiden mukaan suomalaisen yhteiskunnan todellinen uhka ei kuitenkaan ole talouden ajautuminen hetkeksi taantumaan. Suomalaisen yhteiskunnan todellinen uhka on näköalattomuus ja näivettyminen. Juurisyyt ovat tutut. Niistä kumpuavia huolia ei saisi haudata äkillisempien, mutta silti väliaikaisiksi jäävien huolien alle. Suomen väestö ikääntyy. Hyvinvointipalvelujen kysyntä kasvaa, mutta tekijöiden määrä ei. Osaajista on kova pula hyvinvointipalveluissa ja laajasti talouden muillakin sektoreilla. Lisäksi talouden voimavarat liikkuvat pysähtyneemmiltä aloilta kasvaville aloille heikommin kuin esimerkiksi muissa Pohjoismaissa ja tuottavuus kasvaa näitä verrokkejamme hitaammin.

Valtiovarainministeriö arvioi, että näistä syistä Suomessa tuotanto ja tulot voivat kasvaa vuosittain vain 1–1½ prosentin vauhtia pidemmällä aikavälillä. Lisäksi on mahdollista, että sopeutuminen koronapandemiasta ja Venäjän hyökkäyksestä aiheutuneisiin muutoksiin taloudessa ja yhteiskunnassa on odotettua kivuliaampaa ja heikentää talouden kasvun edellytyksiä odotettua pidempään. Julkisten hyvinvointipalvelujen kysynnän nopea ja talouden tulonmuodostuskyvyn hidas kasvu ovat ajaneet julkisen talouden rahoituksen krooniseen miljardiluokan epätasapainoon, joka ei ole oikenemassa. Korkojen nousu haastaa julkista taloudenpitoa entisestään.

Suomen Pankki arvioi, että julkisen talouden menot pysyvät tuloja suurempina tulevina vuosina. Väestön ikääntyminen lisää hoito- ja hoivakuluja, ja samalla velan korkomenot kasvavat. Julkisen talouden vajetta paikataan velkaa ottamalla. Velkasuhde kasvaa huomattavasti vuodesta 2024 alkaen ja päätyy lähelle 75 prosenttia vuoden 2025 lopulla. Julkisen talouden korjausliike vaatii merkittäviä menoleikkauksia ja veronkorotuksia tulevina vaalikausina. Suomen Pankin arvio kestävyysvajeesta on noin 4 % suhteessa BKT:hen.

Julkisen taloudenpidon lähtökohta on, että tulot ja menot sovitetaan talouden suorituskyvyn asettamaan raamiin. Lisäksi julkisessa taloudessa pitää ylläpitää liikkumavaraa epäsuotuisamman kehityksen varalle. Taloudenpidon raami on ahdas ja jatkuva velkaantuminen ja muiden vastuiden kasvu syövät liikkumavaraa raamin sisällä.

Julkisen taloudenpidon kestävyysongelman juurisyy on, että talouden suorituskyky ei riitä julkisen sektorin tarpeisiin – lakisääteisiin ja muihin. Suomessa halutaan kuitenkin tarjota pohjoismaisten verrokkiemme tasoiset julkiset palvelut ja etuudet, vaikka talouden suorituskyky on verrokkejamme heikompi. Tätä juurisyytä ei pääse pakoon eikä se korjaannu itsestään. Inflaatiosta ei ole korjaamaan tilannetta. Päinvastoin. Inflaatio estää talouden voimavaroja kohdentumasta tehokkaasti ja vaatii talttuakseen korkeampia korkoja ja heikompaa työllisyyttä. Inflaatio heikentää edellytyksiä kasvattaa julkisen taloudenpidon raamia. Julkisen sektorin tarpeiden ja talouden suorituskyvyn yhteen sovittamisessa on kaksi puolta. Muuttamalla talouden toimintaympäristöä määrittäviä sääntöjä ja järkevällä julkisella rahankäytöllä voidaan tehostaa voimavarojen käyttöä taloudessa, tukea kasvua ja tulonmuodostusta ja luoda väljyyttä siihen raamiin, johon julkinen taloudenpito sovitetaan. Ilmastonmuutos ja luontopääoman ylikulutus pakottavat joka tapauksessa löytämään nykyistä tehokkaampia ja kestävämpiä tapoja tuottaa, kuluttaa ja luoda kasvua taloudessa.

Valtiovarainministeriön mukaan onkin selvää, ettei julkisen talouden rahoituksen epätasapainoa ei ole mahdollista korjata ilman julkisiin menoihin ja tuloihin kohdistuvia suoria ja nopeavaikutteisia toimia. Lisäksi tarvitsemme korkeampaa työllisyyttä ja nopeampaa kasvua – ja nimenomaan tavalla, joka vahvistaa julkisen talouden rahoitusta pitkällä aikavälillä. Jää vain kysymys miten uutta kasvua pitää hakea ja miten?

Valtionvarainministeriön mukaan myös ilmastonmuutos ja luontokato haastavat muuttamaan tuotannon ja kulutuksen nykyisiä rakenteita. Niiden hillitseminen vaatii uutta teknologiaa, uusia tapoja kohdentaa pääomia, järjestää työ ja tuottaa arvoa taloudessa sekä valtavasti uutta tuotantokapasiteettia ja uusia investointeja. Muutos on jo käynnissä ja etenee nopeasti. Yritykset ympäri maailmaa etsivät ratkaisuja ja kilpailevat paikasta muutoksen eturintamassa. Paikalleen pysähtyvät jäävät jälkeen. Yritykset rakentavat uutta kapasiteettia maihin, joissa puitteet uudelle tuotannolle ovat suotuisimmat. Kilpailu investoinneista on kovaa. Jotta Suomi pysyy jatkossa mukana ja selviää murroksesta yhtenä voittajista, sen on kyettävä uudistumaan ja tarjoamaan kestäviä ja kilpailukykyisiä ratkaisuja uuden talouden tarpeisiin. Lisäksi talouspolitiikan pitää tukea uudistumista kokonaisvaltaisesti ja johdonmukaisesti. Vain uudistumalla Suomi kykenee välttämään näivettymisen ja julkista taloudenpitoa uhkaavan ahdingon ja tarjoamaan kestävät valinnan mahdollisuudet tuleville sukupolville. Tämä uudistumisen vaade koskee Suomen valtion lisäksi kaikkia meitä yksittäisiä yrityksiä ja ehdottomasti myös kuntia.

Kuntaliiton arvion mukaan kuntatalous oli vuonna 2022 juuri ja juuri tasapainossa. Noin 300 miljoonan euron alijäämään asettunut toiminnan ja investointien rahavirta ja muut kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösarvioiden tunnusluvut vuodelta 2022 julkistettiin helmikuun alussa. Tilinpäätösarvioihin vaikuttivat kuitenkin sekä miljarditasolle nousseet omaisuuden kirjanpidolliset myyntivoitot että myös HKL:n yhtiöittäminen. Ilman näitä kertaluonteisia eriä rahoitusjäämä olisi ollut tuntuvasti alijäämäinen. Tilikauden tulos ylsi 1,3 miljardiin eroon, mutta oli negatiivinen noin 90 kunnassa. Kuntaliiton mukaan verokehitys oli vuonna 2022 niin kunnissa kuin valtiolla vahvaa. Yhteisöveron tuotto kasvoi peräti 7 prosenttia, kunnallisvero 5 prosenttia ja kiinteistöverokin yli 6 prosenttia. Jos kuntien yhteisöveron jako-osuus olisi pysynyt vuoden 2021 korotetulla tasolla niin yhteisövero olisi lisääntynyt kunnissa noin 25 prosenttia. Myös peruspalvelujen valtionosuudet kasvoivat sote-uudistuksen alla reilulla kuudella prosentilla.

Palveluiden ostot lisääntyivät viime vuosien tapaan kuntataloudessa erittäin nopeasti: noin 12 prosenttia. Sen sijaan kuntien ja kuntayhtymien palkkakulujen kasvu oli yllättävän vaimeaa: vain noin 2 prosenttia. Palkkojen kahden prosentin nousuvauhti on vain 0,2 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kuntien palkkasopimusten vuosikeskiarvon muutos viime vuonna. Niukka kuntien palkkasumman kasvu saattaa olla merkki huomattavista vaikeuksista saada avoimiin työpaikkoihin ammattitaitoista työvoimaa. Työvoimaa on liukunut myös muun muassa hyvinvointialueiden valmisteluun.

Kuntien ja kuntayhtymien energiakulut, muun muassa sähkö, kaasu ja lämmitys, nousivat viime vuonna ripeästi. Energiakulut lisääntyivät edellisvuodesta noin 8 % ja aiheuttivat kuntatalouteen viime vuonna noin miljardin euron kulut. Hintatason nousu tulee välittymään ruuan, ostopalvelujen ja esimerkiksi korkojen kustannuksiin vielä pitkään. Vuonna 2022 kuntien kustannusten nousu Venäjän sotatoimien vuoksi pysyi kuitenkin melko maltillisena. Keskeisenä tekijänä olivat kuntien korkosuojaukset ja ostoihin liittyvät pitkät sopimuskaudet.

Kuntien eriytyminen kiihtyi edelleen viime vuonna. Vuosikate heikkeni kaikissa kuntakokoryhmissä, mutta pudotus oli isoissa kaupungeissa muita kuntakokoryhmiä vähäisempää. Suurin pudotus oli kuitenkin 40 000–100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä. Kuntien talous eriytyi myös alueellisesti. Vahvimmat tilikauden tulokset tehtiin muutamassa kaupungissa, muu kuntakenttä oli nollan tuntumassa tai miinuksella esimerkiksi Kymenlaaksossa tai Pohjois-Karjalassa.

Kuntakenttä eriytyi myös investointien ja velkaantumisen suhteen. Investointimenot kasvoivat kuntayhtymissä erittäin voimakkaasti, mutta kunnissa maltillisemmin. Suurimpien kaupunkien investoinnit ja lainakanta pysyivät lähes aikaisempien vuosien tasolla, mutta lainakanta väheni viime vuonna 188 kunnassa. Kunnat ottivat viime vuonna syömävelkaa vain noin 12 miljoonaa euroa.

1.6.2 Verotus

Kunnat ovat merkittäviä verottajia Suomessa. Ne keräävät veroja kuntalaisten tuloista kunnallisveroina ja kiinteistöistä kiinteistöveroina. Kunnallisvero on arvonlisäveron ohella verokertymältään merkittävin yksittäinen vero Suomessa.

Maksettavan kunnallisveron määräytyminen riippuu kuntalaisten veronalaisista ansiotuloista sekä niistä tehtävistä vähennyksistä. Merkittävimmät ansiotulolajit ovat palkka- ja eläketulot. Tuloista tehtäviä vähennyksiä ovat muun muassa eläketulovähennys, matkakustannukset, tulonhankkimiskulut, ansiotulovähennys ja perusvähennys. Tulosta tehtävät vähennykset vähentämällä saadaan verotettava tulo, josta veron määrä lasketaan kunnan tuloveroprosentin mukaisesti. Näin saadaan vero tulon perusteella, josta vielä vähennetään kunnallisverosta suoraan tehtävät vähennykset. Näistä merkittävin on työtulovähennys. Muita vähennyksiä ovat kotitalousvähennys ja asuntolainan koron alijäämähyvitys.

Vuonna 2022 kunnallisvero nousi 16 kunnassa eli 116 000 kuntalaisella ja laski 12 kunnassa eli 140 000 kuntalaisella. Tuloveroprosentti säilyi ennallaan 281 kunnassa. Keskimääräinen kunnallisveroprosentti oli vuonna 2022 20,01 Vaikka monissa kunnissa

taloustilanne on ollut vaikea, veronkorotuksia ja niiden tuomaa epävarmuutta on pitkälti pyritty välttämään. Kunnat eivät myöskään ennakoineet sote-muutoksen rahoitusleikkauksia vuonna 2023 nostamalla veroprosenttiaan varmuuden vuoksi. Veroprosentti koetaan monissa kunnissa jo nykytasolla korkeaksi, eikä korotuksella haluta leikata alueen kulutusta ja elinvoimaa", arvioi Kuntaliiton pääekonomisti Minna Punakallio. Kuntaliiton varatoimitusjohtaja Timo Reina puolestaan esittää arvion, että talouskasvu olisi elpynyt koronapandemiaan liittyneen pudotuksen jälkeen ja vahvistanut kuntien verotulokertymiä. Lisäksi valtion kunnille vuosina 2020–2021 myöntämät koronatuet ovat vakauttaneet kuntien taloutta ja ennaltaehkäisseet uusia sopeutuspaineita. Niissä kunnissa, joissa veroa korotettiin, oli taustalla selkeitä syitä kuten kuntien tehtävien ripeää laajentamista, väestön ikääntymistä ja heikosti kehittyviä verotuloja. Sote-uudistuksen yhteydessä kuntien verotuloja siirretään valtiolle hyvinvointialueiden toiminnan rahoittamiseksi. Ansiotuloverotuksen muutokset toteutetaan nykyisen verojärjestelmän sisällä. Kaikkien kuntien kunnallisveroprosentteja alennetaan 12,64 prosenttiyksiköllä ja valtion verotusta kiristetään vastaavasti.

Pohjois-Savon kuntien tuloveroprosentit vaihtelivat 20,50 %:sta 22,50 %:iin. Korkein tuloveroprosentti on Rautalammilla ja alhaisin Iisalmessa ja Keiteleellä. Rautalammin kunnanhallitus ei esittänyt muutoksia kunnallisiin veroprosentteihin vuodelle 2022. Kunnan tuloveroprosentti pysyi 22.00 prosentissa.
Kiinteistövero nousi yhteensä 14 kunnassa, ja korotukset olivat hyvin pieniä. Nostajia on alle puolet edellisen vuoden määrästä, ja laskijoita taas oli epätavallisen monta. Yleistä kiinteistöveroa nosti 11 ja laski 5 kuntaa. Vakituisen asumisen kiinteistöveroprosentti nousi 9 kunnassa ja laski 6 kunnassa. Muun kuin vakituisen asumisen kiinteistöveroprosentti nousi puolestaan 9 kunnassa ja laski 1 kunnassa.

Kiinteistöverojen yhteenlasketun tuoton arvioitiin 2 miljardia euroa. Kuntien verotuloista se on noin 8 prosenttia. Soteuudistukseen liittyvät veromuutokset eivät muuta kuntien kiinteistöverokertymää juuri lainkaan. Rautalammin kunnan kiinteistöveroselvitys on valmistunut vuonna 2019 aikana ja sen lopulliset tulovaikutukset alkavat näkyä parantuneina kiinteistöverotuloina.

1.6.3 Työllisyys

Pohjois-Savossa oli joulukuun lopussa 11 692 työtöntä työnhakijaa, mikä on 188 työtöntä vähemmän kuin vuosi sitten. Henkilökohtaisesti ilmoittautuneita lomautettuja oli 1 354, mikä on lähes 19 % enemmän kuin edellisenä vuonna samaan aikaan. Työttömien määrä ilman lomautettuja oli joulukuun lopussa 10 338, eli 400 työtöntä vähemmän kuin vuosi sitten. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta Pohjois-Savossa oli joulukuussa 10,4 %, mikä on 0,2 prosenttiyksikköä edellistä vuotta alhaisempi. Koko maan työttömien osuus työvoimasta oli 9,9 %. Nuoria, alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli joulukuun lopussa 1 448, mikä on 4 % vähemmän kuin edellisen vuoden lopussa.
Pitkäaikaistyöttömiä oli Pohjois-Savossa joulukuun lopussa 3 970 henkilöä, mikä on noin 16 % vuoden takaista vähemmän. Ulkomaalaisia työttömiä oli joulukuun lopussa 942, eli 53,2 % edellistä vuotta enemmän. Erityisesti ukrainalaisten työttömien määrä oli vuoden takaiseen kasvanut 312 henkilöllä.

Seutukunnittain tarkasteltuna työttömien määrät laskivat Sisä-Savoa ja Koillis-Savoa lukuun ottamatta kaikilla muilla Pohjois-Savon seuduilla. Sisä-Savossa työttömien määrä

nousi edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna 61 työttömällä. Edelliseen vuoteen verrattuna työttömien määrät nousivat suhteellisesti eniten Kaavilla ja Suonenjoella (+16 %) ja laskivat suhteellisesti eniten Vieremällä (18 %) ja Keiteleellä (13 %). Rautalammilla oli vuoden 2022 lopussa yhteensä 135 työtöntä työnhakijaa, kun edellisen vuoden vastaava luku oli 117. Muutos oli 18 työtöntä enemmin kuin vuotta aikaisemmin. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta 11,5 %. Vuoden 2022 osalta työttömien työnhakijoiden osuus oli 9,9 % kunnan työvoimasta. Avoimia työpaikkoja oli vuoden 2022 lopussa yhteensä 10 ja vähennystä edellisen vuoden tilastoon kolmella avoimella työpaikalla.

Rautalammin kunnalla on vahva tahtotila tukea kuntalaisten työllistymistä työllisyyttä edistävien palvelujen avulla yhteistyössä muiden toimijoiden ja monialaisen yhteispalveluverkoston (TYP) kanssa. Työllistymistä edistävät ohjaus –, tuki- ja valmennuspalvelut ovat kuntalaisen käytettävissä, pääpainopisteessä nuoret ja pitkään työttömänä olleet työnhakijat. Työnhakijalle tämä tarjoaa mahdollisuuden yksilöllisten työllistymis- tai opiskeluratkaisujen löytämiseen ja työnantajalle väylän löytää työyhteisöönsä työntekijöitä. Kunnassa toimi vuoden 2022 aikana työsuunnittelija sekä lokakuusta lähtien pakolaisohjaaja.

Palveluina työnantajille kunta tarjoaa monipuolisesti apua rekrytointipalveluissa. Toimimme tarvittaessa yhteyshenkilönä TE-toimistoon selvittäen työnhakijan mahdollisuudet esim. palkkatukeen ja työkokeiluun. Kunnalla on myös neuvonta- ja ohjauspalvelua ja kunnan kautta saa tietoa työllistymistä tukevista palveluista ja tukimuodoista sekä tarpeen mukaan käytännön apua hakemusten ja lomakkeiden täyttämiseen työllistettäessä. Mikäli työnhakijana olevan henkilön palkkaaminen edellyttää ammatillista lisä- tai täydennys koulutusta, työsuunnittelija auttaa löytämään soveltuvan koulutusmuodon. Tukea työssäoppimisen toteuttamiseen on mahdollista saada kunnan kautta. Kunta hakee, järjestää ja välittää työnhakija-asiakkaille ammatillista osaamista kehittäviä ja ammattialaa selkiyttäviä työkokeilupaikkoja eri ammattialoilta. Työssä onnistumisen tueksi voimme tarjota yksilöllistä ohjausta työnantajalle ja työkokeilijalle työkokeilun alkuvaiheessa. Työnantajat voivat ilmoittaa halukkuudestaan vastaanottaa työkokeilija yritykseen.

Kunnan työllistämisavustuksen avulla kunta tukee taloudellisesti yrityksiä, yhteisöjä, yhdistyksiä ja osuuskuntia työllistämään työnhakijana olevan kuntalaisen. Avustus on 400–550 euroa kuukaudessa palkattavan henkilön työttömyyden keston ja työhallinnon myöntämän palkkatuen yhteismäärän mukaan. Avustuksen voi hakea Rautalammin kunnalta.

Pohjois-Savon kuntien osuus kuntien osarahoittamasta työmarkkinatuesta oli noin 20 miljoonaa euroa vuonna 2022. Kuntien osuus työmarkkinatuesta laski reilulla kahdella miljoonalla eurolla (-9,6 %) vuodesta 2021. Kuntien osarahoittaman työmarkkinatuen määrä kasvoi vain kahdessa pohjoissavolaisessa kunnassa ja laski 17 kunnassa. Kuntien maksuosuudet lähtivät voimakkaaseen nousuun koko maassa vuonna 2020. Maksuosuuksien kasvu jatkui vuonna 2021, joskin kasvuvauhti jäi jo vuotta 2020 maltillisemmaksi. Vuonna 2022 maksuosuudet kääntyivät laskuun kaikissa maakunnissa. Koko maassa kunnille kertyi maksettavaa yhteensä 461 miljoonaa euroa vuonna 2022. Vuoteen 2021 verrattuna maksuosuudet laskivat koko maan tasolla 10,3 %.

Kunnat rahoittavat osan työttömyysajalta maksetusta työmarkkinatuesta, jos työtön on saanut työmarkkinatukea työttömyysajalta vähintään 300 päivältä.

Rautalammin kunnan osarahoittama työmarkkinatuki vuonna 2022 oli 93. 855 euroa Se väheni edellisestä vuodesta -25,2 prosenttia.

1.6.4 Väestönkehitys

Tilastokeskuksen tietojen mukaan Pohjois-Savon väkiluku väheni 669 asukkaalla vuonna 2022. Vuonna 2021 väestömäärä kasvoi vielä 98 asukkaalla. On olemassa viitteitä, että koronapandemian puhkeaminen hillitsi mm. muuttoliikettä, sillä vuonna 2020 väestötappio oli 740 henkeä. Vuosina 2017–2019 väkiluku laski vielä 1 200–1 400 hengen vuosivauhtia. Pohjois-Savon väestötappion taustalla on alhainen syntyvyys ja korkea kuolleisuus. Syntyneiden enemmyys vuonna 2022 oli -1 564. Vuotta aiemmin luku oli -1 179. Pohjois-Savo keräsi kuntien välistä muuttovoittoa 43 henkeä, kun vuotta aiemmin muuttovoitto 707. Vuosina 2021 muutos tapahtui etenkin siinä, että Pohjois-Savo keräsi runsaasti muuttovoittoa muista maakunnista.

Maakunnan kasvu nojaa pitkälti Kuopion runsaaseen muuttovoittoon. Kuopion ohella Tuusniemellä ja Rautavaaralla kuntien välinen nettomuutto oli positiivinen, kaikissa muissa negatiivinen. **Sisä-Savossa** väestö väheni 280 asukkaalla (vuosi sitten -115). Kaikissa kunnissa kuntien välinen nettomuutto oli tappiollinen. Edellisvuonna seutu sai muuttovoittoa vielä 22 henkeä. Muuttoliikkeen ohella väestökatoa kiihdytti luonnollisen väestönkasvun heikkeneminen.

Rautalammilla syntyi 18 lasta vuonna 2022, mikä oli 7 lasta enemmin kuin edellisenä vuotena. Luonnollinen väestönmuutos oli negatiivinen -45 henkilöä. Kuntien välinen nettomuutto oli myös negatiivinen ollen -48 henkilöä. Nettomaahanmuutto sen sijaan oli positiivinen 24 henkilöllä. Vuoden väestönmäärän kokonaismuutos Rautalammilla oli -69 kun se edellisenä vuotena oli -40. Kokonaisuutena kunnan väkiluku laski ensimmäistä kertaa alle kolmen tuhannen ja oli joulukuun lopussa 2964.

1.7 Sisäinen valvonta

1.7.1 Sisäisen valvonnan periaatteet

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on edistää kunnan toiminnan laadukasta johtamista, riskien ennaltaehkäisyä ja hallintaa, mahdollisuuksien ja vahvuuksien hyödyntämistä, toiminnan jatkuvaa kehittämistä ja tuloksellisuuden arviointia. Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä toiminta- ja menettelytapoja, joilla tilivelvolliset toimielimet, viranhaltijat ja muut esimiehet pyrkivät varmistamaan, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa, lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan, omaisuus ja voimavarat turvataan. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen perustuu kunnan perustehtävään, toimintaympäristön analysointiin, kuntastrategiaan sekä toiminnan ja talouden tavoitteisiin. Riskienhallinta sisältää kunnan tavoitteita uhkaavien riskien tunnistamisen, arvioinnin ja priorisoinnin sekä tuloksellisen hallinnan. Valtuuston

hyväksymien tavoitteiden saavuttamiseksi sekä hyvän hallintotavan toteutumiseksi riskien tunnistamisen, hallinnan sekä sisäisen valvonnan toimintatavat tulee sisällyttää mm. johtamis- ja päätöksentekoprosesseihin toiminnan ja talouden sekä investointien riski- ja lisäarvoperustaiseen suunnitteluun.

Omistajaohjauksen näkökulmasta konserniyhtiöiden laadukasta päätöksentekoa ja riskienhallintaa edistetään konserniohjeen määräyksillä, asiantuntevilla hallituksen jäsenillä, sekä velvollisuudella hankkia kunnan kanta konserniohjeessa määritellyissä merkittävissä asiakokonaisuuksissa ennen päätöksentekoa. Konsernivalvonnan merkitys kasvaa sitä mukaa, kun konsernissa olevan omaisuuden, erityisesti kiinteistöomaisuuden ja vastuiden määrä konserniyhtiössä kasvaa. Valvottavia asioita ovat mm. yhtiöiden velkaantuminen, sekä kiinteistöomaisuuden kunto sekä sen tarkoituksenmukainen arviointi. Rautalammin kunnassa on hyväksytty sisäisen valvonnan ohjeistus vuonna 2017. Tätä tilinpäätöstä valmisteltaessa on uusi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnanohje on valmisteilla ja tulossa tämän kevään aikana päätöksentekoon. Ohjeistukseen sisältyy myös Kuntaliiton mallin mukainen riskienarviontitaulukko. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista annetaan vuosittain ohjeistusta ja neuvontaa talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa. Tätä ohjeistusta on pyritty erityisesti viime vuosina tarkentamaan. Toimialoja on ohjeistettu raportoimaan välittömästi merkittävistä poikkeuksista sisäisessä valvonnassa.

1.7.2 Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Lakien ja muiden säädösten sekä päätösten noudattaminen ja valvonta on keskeinen julkisen organisaation hyvän toiminnan tunnusmerkki ja tavoite. Tämä on erityisen tärkeää lakisääteisissä tehtävissä. Tällaisia tehtäviä on erityisesti rakennustarkastuksessa ja koulutoimessa. Hallintosäännön ja määräysten noudattamista valvotaan osana esimiestyötä. Uusi hallintosääntö hyväksyttiin vuonna 2022. Muutoksia tuli erityisesti hyvinvointialueille siirtyvien toimintojen osalta. Sopimusten valvonnan merkitys on kasvanut erilaisten palvelujen oston sekä ulkoistusten kasvun myötä. Vastuu sopimusten valvonnasta on lähtökohtaisesti niiden hyväksyjällä. Sopimuksien määrä on kasvanut hallintokunnissa ja siksi niiden ylläpito ja muu valvonta on ensisijaisesti ko. hallintokunnan tehtävänä. Koska sopimuksilla useimmiten toteutetaan hallintokunnan tehtävää tai sen osaa, myös sen valvonta on lähtökohtaisesti osa kunnan sisäistä valvontaa. Sopimuksiin liittyy usein kohtalaisia taloudellisia vaikutuksia ja ne ovat myös mahdollisia riskikohteita.

Johdon vastuulla oleva riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa, ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus kunnan strategisten, toiminnan ja talouden tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä. Riskienhallinnalla ennaltaehkäistään toiminnan jatkuvuutta ja häiriöttömyyttä uhkaavia tapahtumia perustuen ydintoimintojen ja järjestelmien tunnistamiseen, hyväksyttävän riskitason määrittelyyn sekä riittävien riskien hallinnan menetelmien toimeenpanoon.

1.8 Riskienhallinta

Riskienhallintaprosessi kattaa:

• toimintaympäristön analysoinnin

• uhkien ja mahdollisuuksien riittävän kokonaisvaltaisen tunnistamisen ja kuvaamisen

• uhkien ja mahdollisuuksien toteutumisen todennäköisyyden ja seurauksen analysoinnin

• riskien hallinnan menettelyiden ja mahdollisuuksien hyödyntämisen määrittelyn sekä

• toimeenpanon valvonnan ja tuloksellisuuden raportoinnin sekä arvioinnin

Huomioitavaa on, että talouden tasapainotuksen ongelmat ja julkisen talouden yleiset ongelmat ovat kunnan keskeisimmät riskit tällä hetkellä. Vuoden 2022 osalta maailmantilanne muuttui merkittävästi Venäjän aloitettua sota Ukrainaa vastaan. Sodan alkaminen Euroopassa muutti varautumisen merkityksen korostamista yksittäisen kunnankin osalta. Siksi vuoden aikana on kiinnitetty huomiota valmiussuunnitelman päivittämiseen. Työ on vielä kesken ja jatkuu vielä vuoden 2023 aikana. Huomiota on kiinnitetty mm. hybridivarmuuteen, sillä maailman tilanteessa on ollut jatkuvia epävarmuustekijöitä. Kunnan strategiset riskit liittyvät väestönkehitykseen ja palvelurakenteen yhteensovittamiseen. Kunnan väestölliseen huoltosuhteeseen tulee kiinnittää huomiota.

1.8.1 Henkilöriskit

Henkilöstöriskit liittyvät henkilöstön osaamiseen ja saatavuuteen. Rautalammin kunnassa on pyritty siihen, että jokaiselle keskeisessä tehtävässä olevalle on nimetty sijainen, jolloin varmistetaan riittävä osaaminen ja tehtävien sujuminen yllättävien tilanteiden varalta. Henkilöstön osaamisen varmistamiseen ja ns. hiljaisen tiedon siirtymiseen on kiinnitetty huomiota. Eläkkeelle lähtöihin on varauduttu ja uuden henkilön perehdyttämiseen ennen eläkkeelle lähtevän poistumista. Henkilöstökoulutukseen ja johtamiskoulutukseen on kiinnitetty huomiota. Henkilöriskinä on myös riittävän ammattitaitoisen ja koulutetun henkilöstön saaminen avoimena oleviin tehtäviin ja virkoihin. Kilpailu ammattitaitoisesta työvoimasta tulee olemaan haaste ja siksi kiinnostavan ja positiivisen työnantajaimagon luomiseen tulee panostaa. Myös kilpailukykyiseen palkkatasoon kunnan on pystyttävä vastaamaan huomioiden alueellinen palkkakehitys. Parin viime vuoden aikana kunnassa on kiinnitetty erityisesti huomiota henkilöstön jaksamiseen. Henkilöriskeinä on nähtävä myös mahdollinen työssä uupuminen ja jaksamishaasteet. Asiaan on pyritty löytämään työterveyshuollon kanssa matalan kynnyksen keinoja, joiden avulla on pyritty varmistamaan henkilöstön jaksaminen. Vuoden 2022 aikana kunnassa oli työterveyshuollon rajoitetut palvelut käytössä, mutta Mieli -huolipalvelut pidettiin voimassa.

Lisäksi hyvinvointiin ja jaksamiseen liittyviä toimia edistettiin myös keväällä, kun kunnanhallitus päätti kokouksessaan 19.4.2022 hankkia asiantuntija-apua luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden (johtoryhmä) yhteistyön parantamiseksi ja hyvän työyhteisön rakentamiseksi. Kunnan henkilöstössä tapahtui kuluneen vuoden aikana huomattavasti muutoksia niin työntekijöiden kuin esihenkilöidenkin osalta. Sitoutuneen ja ammattitaitoisen henkilöstön löytyminen tulee olemaan tulevaisuudessa yhä suurempi riski. Työhyvinvoinnin kehittämiseen ja hyvään työnantajapolitiikkaan sitoutuminen ovat paras keino vaikuttaa asiaan.

1.8.2 Tietojärjestelmäriskit

Tietoturvariskillä tarkoitetaan negatiivisia seurauksia tapahtumista, joiden seurauksena tieto ei ole turvassa ulkopuolisilta, tieto ei ole käytettävissä oikeaan aikaan oikeilla henkilöillä tai tietojen virheettömyyttä ei voida taata. Tietojärjestelmiin kohdistuvat suurimmat riskit ovat pääsääntöisesti tunnistettu ja niihin on varauduttu sekä teknisin että hallinnollisin keinoin. Tietoturva- ja tietosuojan päivitystyön on jatkuva prosessi, jota on seurattava koko ajan. EU:n tietosuoja-asetus astui voimaan 25.5.2018 ja sen tuomat velvoitteet on huomioitava sellaisenaan kunnan toiminnassa. Asetus toi sekä rekisterinpitäjille että henkilötietojen käsittelijöille uusia tehtäviä ja velvollisuuksia. Rekisterinpitäjä on vastuussa siitä, että se toteuttaa tarvittavat tekniset ja organisatoriset toimenpiteet, joilla varmistetaan ja käytännössä myös osoitetaan, että henkilötietojen käsittelyssä noudatetaan tietosuoja-asetuksen vaatimuksia.

1.8.3 Rahoitusriskit

Kunnilla on sekä investointeihin liittyvää pitkäaikaista vieraan pääoman rahoitusta ja että kassanhallintaan liittyvää lyhytaikaista rahoitusta. Kunnan ottamat lainat muodostavat yhdessä lainasalkun. Lainasalkun kokonaiskorko voi muuttua markkinakorkojen muuttuessa ja yksi keskeinen lainasalkkuun liittyvä kunnan päätettävissä oleva asia on lainojen korkojen suojautuminen taso markkinakorkojen muutosta vastaan. Maksuvalmiusriskiä hallitaan maksuvalmiussuunnittelulla. Lyhytaikaiseen rahoitukseen kunnalla on käytössä luottolimiitit sekä kuntatodistusohjelma. Rautalammin kunnalla ei ole valuuttariskejä. Lainat ovat Kuntarahoitus Oyj:n ja rahoituslaitosten luottoja. Korkoriskiä on suojattu johdannaisilla ja sitomalla iso osa lainoista kiinteisiin korkoihin. Vuoden 2022 loppupuolella korkosuojauksen merkitys kasvoi, sillä korkojen nousu on ollut Venäjän hyökkäyssodan alettua poikkeuksellisen nopeaa. Jatkossa lisääntyvää korkoriskiä sisältyy rahoitusinstrumenttien uudelleenjärjestelyn yhteydessä, jolloin korkokulut tulevat merkittävästi lisääntymään. Korkoriskiä on pystyttävä edelleen hallitsemaan hajauttamalla lainasalkkua kiinteä- ja vaihtuvakorkoisiin lainoihin, laina-aikajakaumalla (jakamalla lainojen eräpäiviä ja lyhennyksiä eri ajankohtiin) sekä korkosuojauksilla.
Rautalammin kunnan suurimmat luottoriskit sisältyvät lähinnä kunnan myöntämiin takauksiin ja pääomalainoihin, joista merkittävä osa on omilla tytäryhtiöillä tai osakkuusyhtiöillä. Nämä harjoittavat liiketoimintaa ja ovat alttiina normaaleille markkinatalouden riskeille. Uusien takausten antamisesta olisi hyvä pidättäytyä jatkossa kokonaan, pois lukien oman konsernin yhtiöiden osalta, missä asia on tarkasteltava myös konsernin kokonaisriskienhallinnan näkökulmasta.

1.8.4 Vakuutukset

Lakisääteisten vakuutusten lisäksi kunta on vakuuttanut rakennukset irtaimistoineen, ajoneuvot ja talousmetsät. Lisäksi kunnalla on julkisyhteisön vastuuvakuutus ja kuntien ryhmätapaturmavakuutus (vakuutettuina kunnan kaikki asukkaat kunnan järjestämissä tilaisuuksissa).

1.9 Omaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Omaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta perustuu mm. sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeeseen ja hallintosääntöön. Toimielimet nimeävät vuosittain vastuualueellaan henkilöt, jotka ovat oikeutettuja hyväksymään laskuja sekä tekemään hankintoja. Valtionosuutta saavissa hankkeissa noudatetaan avustuspäätöksissä määrättyjä ehtoja. Sopimusriskejä pyritään arvioimaan mahdollisimman kattavasti sopimusta valmisteltaessa. Erillistä sopimuksen hallintajärjestelmää kunnassa ei ollut vielä käytössä, mutta asianhallintaohjelma otettiin käyttöön vuoden 2019 alkupuolella. Tilivelvollisilla viran- ja toimenhaltijoilla on velvollisuus seurata sopimusehtojen noudattamista ja vanhentumisaikoja. Sopimuksissa tulee varmistaa se, että niihin liittyvät tietosuojaan ja kunnan valmiussuunnitelman toteuttamiseen liittyvät seikat on sopimuksissa huomioitu. Tätä varmistustyötä on tehty osana tietosuojaprojektia vuosien 2020–2021 aikana.

1.10 Muut ei-taloudelliset asiat

Kuntalain mukaisesti luottamushenkilöt ja keskeiset viranhaltijat ovat antaneet tarkastuslautakunnalle sidonnaisuusilmoitukset. Ilmoitukset ovat julkisia ja ne esitetään kunnan nettisivuilla. Kunta huolehtii sisäisen ja ulkoisen tarkastuksen avulla korruption ja lahjonnan torjunnasta sekä ihmisoikeuksien toteutumisesta. Kunta edellyttää sopimuskumppaneiltaan yhteiskunta- ja ympäristövastuullista toimintaa. Hankintoihin sovelletaan hankintalainsäädäntöä ja hankintamenettelyt ovat julkisia jo tarjouspyyntövaiheessa (Hilma-järjestelmä). Vuonna 2020 otettiin käyttöön Fujitsun Case M -tiedonhallinnan tietojärjestelmässä sopimusten hallinta. Sopimusten hallintaohjelman käyttöönottoa on jatkettu asteittain vuoden aikana.

1.11. Ympäristöasiat

Vesihuoltolaitoksen ympäristöasiat on kerrottu vesihuoltolaitoksen toimintakertomuksessa. Muuta raportoitavaa ympäristöasioista ei ole.

1.12 Olennaiset muutokset kunnan taloudessa

Rautalammin kunnanvaltuusto hyväksyi 1.995.271 euroa alijäämäisen talousarvion vuodelle 2022. Kun tilinpäätös valmistui ja alaskirjaukset huomioitiin oli tilikauden tulos vahvistunut 421.591 euroa ylijäämäiseksi. Syy suureen poikkeamaan selittyy toimintakulujen toteutumisella, jotka olivat 1.391.134 euroa talousarviota vähemmin. Selittävä tekijä oli terveydenhuollon kulujen merkittävästi ennakoitua pienempi toteuma.

Vuoden 2022 lopussa kunta myönsi Kiinteistö Oy Oikarilan Teollisuushallit – yhtiölle 80 000 euron velkakirjalainan, joka on järjestelty kunnan käyttömenoista, eikä sitä varten ole otettu erillistä lainaa. Päättäessään lainasta kunnanhallitus on arvioinut, ettei laina vaaranna kunnan kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä. Lainaan on todettu sisältyvän riski, mutta se ei ole arvion mukaan merkittävä, koska yhtiön toiminta on vakaata. Lisäksi kunta edellytti yhtiöltä vastavakuuden. Kunnanhallitus on myös huomioinut, että kunta on päätöstä tehdessään EU:n valtiontukisääntelyn edellyttämällä tavalla selvittänyt valtiontukimääräysten ja -säännösten mahdollista soveltuvuutta kysymyksessä olevan sijoitukseen arvioimalla sijoituksen markkinaehtoisuutta komission valtiontuesta käsitettä koskevan tiedonannon mukaisesti. Sijoitus ei sisällä valtiontukea eikä näin ollen edellytetä ennakkoilmoitusta EU:n komissiolle. Lisäksi on huomioitu, ettei kunnan tarve omistajana osallistua yhtiön rahoitukseen ei johdu toiminnan kannattamattomuudesta tai vuokralaisista, vaan yhtiön pääomarakenteesta ja rahoitussopimuksista, joiden tilanne on ollut tiedossa.
Rautalammin kunnan osuus työtuomioistuimessa saaduista Pohjois-Savon pelastuslaitoksen varallaolokorvausten maksuista oli 29. 487 euroa. Varallaolokorvauksiin ei myöskään ollut varauduttu talousarviossa, koska työtuomioistuimen päätöstä asiasta ei vielä talousarviota laadittaessa ollut.
Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin toiminta lakkasi vuodenvaihteessa 2022/2023. Voimaanpanolain 33 pykälän mukaan jäsenkuntien on katettava kuntayhtymätaseeseen kertynyt alijäämä ennen kuntayhtymän siirtämistä hyvinvointialueelle. Sairaanhoitopiirin taseessa oleva edellisten tilikausien ylijäämä vähentää kuluvan vuoden alijäämän

kattamistarvetta. Katettava alijäämä laskutetaan jäsenkunnilta sairaanhoitopiirin perussopimuksen mukaisesti peruspääoman suhteessa. Rautalammin kunnan alijäämän kattamisvelvoite oli tilivuotena 2022 142.280 euroa. Talousarviossa tähän ei ollut pystytty varautumaan, sillä ennakkotieto oli, ettei alijäämän kattamisvastuita enää tulisi.

Vuoden 2022 aikana kunnassa tapahtui paljon henkilöstömuutoksia, joiden taustalla oli sekä eläköitymistä, että myös siirtymistä toisen työnantajan palvelukseen. Toimialajohtajista tekninen johtaja vaihtui kaksi kertaa ja ilman sivistyspuolen toimialajohtajaa tilivuosi taittui lähes puoli vuotta. Hyvien työntekijöiden saatavuus tulee jatkossa olemaan entistä haastavampaa ja siksi kunnan tulee huolehtia hyvästä työnantajakuvasta sekä kehittää henkilöstöpolitiikkaansa. Menneen vuoden aikana oli useita tilanteita, joissa hyvän työnantajakuvan luomisessa epäonnistuttiin, mikä aiheutti työyhteisöön tarpeetonta painetta. Lisäksi kunnasta kantautui jatkuvasti aiheetonta negatiivista julkisuutta median välityksellä ja yhteinen halu edistää myönteisesti kunnan asioita oli kateissa.

Hyvinvointialueiden perustaminen vuoden 2023 alussa ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudelleenjärjestämisestä tuli vaikutuksia kuntien toimintaan ja talouteen. Uudistuksen valmistelulla oli paljon vaikutusta eri tahojen työajan käyttöön, sillä valmistelevia selvitystöitä tuli vuoden aikana paljon.

1.12.1 Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Taloudelliset riskit liittyvät talouden yleisiin reunaehtoihin, kuntatalouden yleiseen kehitykseen sekä palvelutarpeen muutoksen tuomiin haasteisiin. Taloudellisia riskejä muodostavat asiat, jotka ovat arvioitu vaikutukseltaan merkittäväksi ja mahdolliseksi toteutua. Se, ettei talouden tasapainoa pystytä pitämään vakaana on vaikutuksiltaan suuri taloudellinen riski. Myös kunnan raskaan lainasalkun riittävän hyvä ja kunnan kantokykyyn sopiva maksuohjelman löytäminen on ensiarvoisen tärkeää talouden tasapainossa pysymisen kannalta. Tällä hetkellä sota Ukrainassa aiheuttaa suurta epävarmuutta yleisen talouskehityksen kannalta, mikä heijastuu myös kuntien taloustilanteeseen. Talouskasvun hidastuminen, energian hinnan nousu sekä yleinen inflaation kiihtyminen sekä korkotason nousu vaikuttavat myös kuntatalouteen.

Taloudellinen riski sisältyy myös Pohjois-Savon pelastuslaitoksen työtuomioistuimessa edelleen olevien varallaolovaatimus palkkasaatavien toteutumiseen. Asiaan liittyy edelleen epävarmuustekijöitä minkä takia talousarvioon ei ole tehty määrärahavarausta, mutta toteutuessaan korvausvaade summa on Rautalammin kunnankin osalta merkittävä.

Strategiset riskit liittyvät muun muassa toimintaympäristöön, johtamisjärjestelmään, organisaatiorakenteeseen sekä yhdyspintatyöskentelyyn. Väestön ikääntymisen mukanaan tuoma palvelutarpeen kasvu voidaan nähdä riskinä huolimatta siitä, että sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyivät kunnilta hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta. Hyvinvointialueen tuomat muutokset yleisesti muodostavat strategisen tason riskin kunnille.

Yhdyspintatyöskentely eri sidosryhmien kanssa voi olla myös strategisen tason riski. Esimerkiksi erilaiset IT-ratkaisut ja –projektit saattavat muodostaa riskejä kunnan tietyille

toiminnoille. Johtamisjärjestelmä ja organisaatiorakenne vaikuttavat siihen, millainen kulttuuri ja ilmapiiri organisaatiossa vallitsee. Myös organisaation arvot ja eettiset periaatteet ohjaavat organisaation toimintaa. Viestinnän merkitys on myös äärimmäisen tärkeä nykyajan nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä niin organisaation sisällä kuin organisaatiosta ulospäinkin

Käyttötalouden puolittuessa kunnan velkaantuneisuus kasvaa merkittävästi ja kunnalle jää edelleen kannettavaksi infrastruktuuriin ja toimitiloihin liittyvät investoinnit. Tulevaisuuteen sisältyy kasvava kiinteistöriski. Kiinteistöriski kasvaa merkittävästi vuodesta 2026 eteenpäin, kun kuntien ja hyvinvointialueiden väliset vuokrasopimukset päättyvät. Riskinä on, että vuokrasopimuksia ei uusita tai ne uusitaan vain osittain, mutta kunnille jää kannettavaksi sote-kiinteistöihin kohdistuvat velat ja poistot. Lisäksi vaarana on, että valtion kunnille kohdentaman rahoituksen ja hyvinvointialueiden palveluverkon sopeutukset osuvat kumpikin samoihin kuntiin.

Kunnan tytäryhtiöiden toimintaan liittyy riskejä, joihin on pystyttävä varautumaan mahdollisimman hyvin käynnistämällä kaikissa yhtiöissä suunnitelmallinen liiketoimintasuunnitelmien laadinta sekä aloittaa riittävät toimenpiteet yhtiöiden kokonaistilanteen tukemiseksi. Tätä varten myös kunnan tulee omistajanohjauksella osoittaa pikaisesti, suoraviivaisesti ja jämäkästi tahtotilansa tytäryhtiöiden suuntaan.

1.13 Rautalammin kunnan taloudellinen tilanne

Tilikauden tuloksen muodostuminen kuvataan tuloslaskelmassa ja toiminnan rahoitus rahoituslaskelmassa. Molempien laskelmien ja niistä laskettavien tunnuslukujen tehtävänä on osoittaa, miten kunnan rahoitus on riittänyt tilikaudella. Tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyys jaksotettaviin menoihin osoitetaan tuloslaskelman välitulosten eli toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla. Arvioinnissa käytetään lisäksi tuloslaskelman eristä ja välituloksista laskettuja tunnuslukuja.

Toimintakate eli toimintatuottojen ja –kulujen erotus ilmoittaa paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Toimintakate on kunnallistaloudessa myös aina miinusmerkkinen, koska verotulot ja valtionosuudet esitetään tuloslaskelmassa vasta toimintakatteen jälkeen. Toimintakate parani talousarvion arviosta 1.363 238 euroa mutta heikkeni edelliseen vuoteen verrattuna noin 632 000 euroa. Toimintatuotot olivat 2.801.511 euroa, mikä on noin 165 710 euroa talousarviota parempi toteuma mutta noin 149 700 euroa edellistä vuotta vähemmin. Toimintakulut toteutuivat 1.197 527 euroa pienempänä kuin talousarviossa oli arvioitu. Edelliseen vuoteen verrattuna kasvua oli noin 482 000 euroa. Henkilöstökulut olivat talousarviota pienemmät mutta kasvua edelliseen vuoteen tapahtui noin 250 000 euroa, mikä selittyy vuoden aikana toteutuneilla palkankorotuksilla. Palvelujen ostot toteutuivat 1.156 519 euroa talosarviota pienempinä. Palvelujen ostojen merkittävä väheneminen selittää myös tilikauden arvioitua merkittävästi parempaa tulosta. Taustalla ovat terveydenhuollon - ja sosiaalipuolen huomattavasti ennakoitua pienemmät ostopalvelut, jotka laskutetaan kunnilta ennakkomaksuina. Palveluiden pienemmän käytön takia kuntaan palautui 1.271.642 euroa. Tämä on merkittävää myös kunnan valtionosuuksien määräytymiselle, sillä vuosien 2021-2022 aikana pienempänä toteutuneilla sote-menoilla on positiivista

vaikutusta myös kunnan tulevaan valtionosuuksien laskentakaavaan. Kesän jälkeen selviää lopullisesti sote-kulujen taso suhteessa ministeriön sote-siirtolaskelmiin. Nämä tulevat vaikuttamaan sekä kuntien että hyvinvointialueiden rahavirtoihin tulevina vuosina.

Verotulot toteutuivat talousarviota 961 500 euroa parempana, mikä oli myös edellistä vuotta noin 438 000 euroa suurempi kertymä. Verotulot jakaantuivat seuraavasti:

- kunnallisvero 9.348 149
- yhteisövero 1.269 583
- kiinteistövero 1. 296 768

Verotulokertymä oli yhteensä 11. 914 500 euroa.

Valtionosuudet toteutuivat 103,3 % ja olivat samalla 425.941 euroa talousarvion ylittävä. Edelliseen vuoteen verrattuna valtionosuudet kasvoivat jopa 834 177 euroa enemmin.

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Vuosikatteeksi muodostui 1.788.840 euroa, mikä oli selvästi talousarviota parempi (1.174.032 euroa) Vuosikate parani myös edellisestä vuodesta 757.781 euroa. Vuosikate riitti hyvin kattamaan kunnan 1.067.249 euron suuruiset poistot, vaikka ne kasvoivat talousarvioon nähden 146 000

Uutta pitkäaikaista lainaa ei nostettu lainkaan vuoden 2022 aikana. Tilivuoden aikana maksuvalmiuden säilyttämiseksi nostettiin Kuntarahoituksen lyhytaikaisia kuntatodistuksia. Lainoja maksettiin takaisin 1.9 milj. euroa. Lainakanta oli vuoden 2022 lopussa 10 922 tuhatta euroa, mikä on 3 685 eur/ asukas. Lisämäärärahapyyntöjä ei vuoden 2022 aikana esitetty kunnanvaltuustolle.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan vapaaehtoisia varauksia tai omaa pääomaa eurolla. Tilikauden tulokseksi muodostui poistojen jälkeen 421.591 euroa. Kunnan laskennallinen ylijäämä on tilivuoden 2022 jälkeen 3.818.358 euroa.

Rautalammin kunnan talous kehittyi ennakoitua paremmin vuonna 2022. Kunnan taloustilanteen kokonaiskuvan muodostamiseksi on kuitenkin hyvä pohtia asiaa laajemmin. Tilinpäätökset vuosilta 2018-2020 ovat olleet alijäämäisiä ja talouden tasapainottamistyötä on tehty vuodesta 2019 alkaen. Tasapainottamistyö on tuottanut tulosta ja vuosien 2021-2022 osalta tilinpäätökset ovat olleet ylijäämäisiä ja taseessa on nyt puskurina laskennallista ylijäämä noin 3,8 miljoonaa. Haastava ja edelleen merkittävästi työtä vaativa tulojen ja menojen tasapainottamisessa onnistuminen on ratkaisevaa tulevien vuosien tasapainoisen talouden kannalta. Edelleen haastavaan taloustilanteeseen on useita selkeitä perussyitä ja lisäksi tulevaisuuteen liittyviä riskitekijöitä, joita on pystyttävä ennakoimaan sekä sopeuttamaan kunnan kokonaistoimintaa. Taustasyy, joka vaikuttaa

merkittävästi vielä pitkään kunnan talouteen on sen iso velkamäärä. Kunnassa on vuosien varrella tehty kuntakokoon nähden merkittäviä investointeja, joiden seurauksena lainasalkku on raskas. Investoinnit ovat kohdistuneet kaikkiin kunnan koulurakennuksiin, liikuntasaliin, korjausvelkaiseen runkovesiputkistoon ja uuteen päiväkotiin eli perustellusti kuntastrategian mukaisiin kohteisiin, mikä sinällään on positiivista. On kuitenkin selvää, että merkittävällä vieraanpääoman määrällä on paljon vaikutusta talouden tasapainottamisessa varsinkin tilanteessa, jossa kunnan tulot ovat merkittävästi tippumassa. Kunnan taloutta on viime vuosina, erityisesti vuosien 2018-2020 rasittaneet myös jatkuvasti kasvaneet terveyden- ja sosiaalihuollon kustannukset, jotka ovat lisänneet kunnan menoja noin miljoona euroa vuositasolla. Tällä on luonnollisesti ollut merkitystä taloudellisen kantokyvyn heikkenemiselle. Vaikka hyvinvointialueet aloittivat toimintansa kuluvan vuoden alussa ja merkittävät kuluerät siirtyvät hyvinvointialueiden kannettavaksi, on selvää, että kunnan haasteet eivät poistu. Ne vain muuttuvat ja muutoksen vaikutusten arviointi ehkä menojen suhteen helpottuu, mutta tulojen osalta tulevaisuus on hyvin hämärän peitossa ja vaikeasti arvioitavissa. Tämän seurauksena on selvää, ettei tilikauden tulosta voida suoraan käyttää kuntatalouden tasapainomittarina myöskään Rautalammilla.

1.14 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Aikaisemmat vuodet ovat osoittaneet kuinka vaikeaa taloutta on arvioida nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä ja varsinkin jos kunnan taloustilanne on jo lähtökohtaisesti haastava. Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistaminen on aina haaste. Muutokset verorahoituspohjassa vaikuttavat merkittävästi Rautalammin kaltaiselle kunnalle, joka on riippuvainen valtion rahoituksesta. Hyvinvointialueuudistuksella oli merkittävä vaikutus kuntien valtionosuuksiin tulevina vuosina. Hyvinvointialueet leikkasivat myös kuntien verotuloja. Väestön väheneminen ja sitä kautta myös verotulojen lasku tuo omat paineensa sopeuttaa kunnan taloutta ja toimintaa. Ikääntyvä väestö aiheuttaa omat haasteensa toiminnallisille muutoksille.

Tällä hetkellä jo sota Ukrainassa aiheuttaa suurta epävarmuutta yleisen talouskehityksen kannalta, mikä heijastuu myös kuntien taloustilanteeseen. Talouskasvun hidastuminen, energian hinnan nousu sekä yleinen inflaation kiihtyminen vaikuttavat myös kuntatalouteen lähitulevaisuudessa. Lisäksi kunnalliset työehtosopimukset nostavat kuntien henkilöstökuluja tulevina vuosina muun kustannustennousun lisäksi.

Rautalammin kunnan käyttötalousmenot supistuivat 27 miljoonasta noin 10 miljoonaan hyvinvointialueiden aloittaessa. Samalla myös kunnan verotulot puolittuivat ja valtionosuuskertymät ovat toistaiseksi hyvin vaikeasti arvioitavissa. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistus vaikuttaa nyt erittäin mittavasti kuntien talouteen ja toimintaan. Käyttötalouden kannalta kyse ei ole vain tulojen ja menojen mekaanisesta siirtämisestä kunnista hyvinvointialueille. Kunnat ovat tulo- ja menorakenteeltaan keskenään erilaisia, joten sote-uudistuksen vaikutukset kohdentuvat niihin eri tavoin. Valtionosuusjärjestelmään sisältyy lisäksi suuria tasausmenettelyjä, joilla pyritään hallitsemaan ja rajaamaan kuntakohtaisia muutoksia. Kunnilta siirretään yli 20 miljardilla eurolla kustannuksia hyvinvointialueiden hoidettaviksi. Kuntien tuloja – valtionosuutta, veromenetysten korvauksia, yhteisöveroa ja kunnallisveroa – leikataan vastaavalla määrällä. Muutos valtion ja kuntien välillä on kustannusneutraali koko maan

tasolla.

Sen sijaan yksittäisissä kunnissa siirrettävät tulot ja kustannukset voivat poiketa toisistaan huomattavasti. Eniten ja vähiten rahaa sosiaali- ja terveydenhuoltoon käyttävien kuntien väliset erot ovat kolminkertaiset. Tuloveroprosentin tuottoerot ovat tätäkin suuremmat. Lisäksi kunnallisveroprosentin leikkaamisella on huomattava vaikutus verotuloihin perustuvaan valtionosuuden tasaukseen. Kuntakohtaisia muutoksia loivennetaan muutosrajoittimella, joka tasoittaa uudistuksesta kunnalle aiheutuvaa hyötyä tai tappiota. Käytännössä muutosrajoitin toimii siten, että jos kunnan menot vähenevät enemmän kuin tulot, sen valtionosuutta pienennetään. Jos kunnan tulot puolestaan vähenevät enemmän kuin menot, sen valtionosuutta lisätään. Sekä pienennyksen että lisäyksen suuruus on 60 prosenttia muuttuneiden menojen ja tulojen erotuksesta.

Muutosrajoittimella voi olla yksittäisissä kunnissa suuri vaikutus valtionosuuden kokonaismäärään. Miinusmerkkistä muutosrajoitinta onkin tulkittu monessa kunnassa niin, että rahat eivät riitä jäljelle jäävien valtionosuustehtävien rahoittamiseen. On kuitenkin huomattava, että tällöin kustannusten siirto tuo helpotusta kunnan kokonaistalouteen: kunnalta siirtyy pois enemmän menoja kuin tuloja. Hyvinvointialueille siirtymisen myötä Rautalammin kuntasektorin työntekijämäärä vähenee merkittävästi, kun sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen henkilöstö siirtyy kokonaisuudessaan hyvinvointialueiden palvelukseen. Rautalammilla tämä tarkoittaa, että kunnan henkilöstöstä noin 65 henkilöä siirtyy hyvinvointialueelle. Muutoksen myötä myös kunnan budjetista siirtyy yli puolet hyvinvointialueelle.

Yksittäisten kuntien tulorakenne saattaa muuttua hyvinkin paljon, ja tämä on otettava huomioon talousvalmistelussa. Oman haasteensa taloussuunnitteluun tuo myös kuntien uudet ja laajenevat tehtävät muun muassa TE-uudistuksen sekä hyvinvointialueen yhdyspintaan tulevien toimintojen osalta.

Talousarvio vuodelle 2022 oli laadittu 1.995.271 euroa alijäämäiseksi. Myös suunnitelmavuodet osoittivat alijäämää. Tilinpäätös 2022 jäi kuitenkin ylijäämäiseksi (421 591 euroa), mutta ei muuta sitä tosiasiaa, että kunnan kassavaranto on edelleen heikko. Kassavarojen niukkuus tekee haasteita arkiseen taloushallintoon ja saattaa aiheuttaa yllättäviä tilanteita, joissa joudutaan turvautumaan lyhytaikaisiin korkotodistuksiin. Tämän takia on erittäin tärkeää, että kunnan on löydettävä keinoja sopeuttaa lakisääteiset palvelut uuden toimintaympäristön mukaiseksi sekä huomioida kunnan väestön kehitys. Vapaaehtoisesti järjestettävien palvelujen osalta tulee käyttää erityistä harkintaa ja löytää sopeuttamistoimia, joilla kulurakennetta voidaan tasapainottaa vastaamaan uutta tilannetta. Kuntayhteistyön merkitys tulee korostumaan ja on löydettävä uudenlaisia toimintaratkaisuja naapurikuntien kanssa. Vuoden 2022 aikana toteutettu kouluverkkoselvitys antaa myös hyvää taustatietoa kouluverkoston tehostamiseksi vastaamaan nykyhetken tilannetta. Tulevina vuosina on pystyttävä tehtävissä ratkaisuissa huomioimaan koko Suomen väestön kehitys, ikääntyminen ja alentunut syntyvyys. Myös Rautalammilla tulevaisuuden haaste on yhteen sovittaa toisaalta kasvavaa ikääntyvän väestön palvelutarvetta ja samalla hallitusti sopeuttaa palveluja vähenevään lasten ja nuorten määrään. Tulevat talouden suunnitelmavuodet osoittavat, että on välttämätöntä nopeasti löytää oikeita sopeuttamisratkaisuja kunnan toimintojen järjestämiseksi nykyistä tehokkaammaksi.

1.15 Tilikauden tuloksen käsittely

Kunnanhallituksen on KuntaL115 § mukaan toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Tilikauden tuloksella tarkoitetaan kunnan tuloslaskelmasta ilmenevää tulosta ennen varauksia ja rahastosiirtoja. Ylijäämäinen tilikauden tulos voidaan siirtää varauksiin, rahastoida tai siirtää muuhun vapaaseen pääomaan.
Kunnanhallitus esittää tilikauden 1.1.- 31.12.2022 tuloksen käsittelystä seuraavaa:
Ylijäämä siirretään tilikauden ylijäämätilille.

Menot ja tulot rakenneosittain (brutto)

Tulot	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016
1 000 €							
Käyttötalous	4747	4857	5024	5236	5308	5416	5081
Tuloslaskelmaosa	25796	24398	24060	22535	22811	23668	23659
Investointiosa	50	247	206	80	136	234	3
Rahoitusosa	0	2762	2000	2000	2200	3000	350
Yhteensä	30593	32264	31290	29851	30455	32318	29093

Menot	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016
1 000 €							
Käyttötalous	28638	28133	27971	27799	27311	27069	26223
Tuloslaskelmaosa	117	109	121	138	132	193	252
Investointiosa	554	975	906	2284	2496	2515	1045
Rahoitusosa	848	791	1790	1360	624	1754	1703
Yhteensä	30157	30008	30788	31581	30563	31531	29223

Verot ja valtionosuudet

	Verot	Valt. Os.	Myynti ja maksutuotot
2011	8695	11135	1794
2012	8930	12090	1548
2013	9379	12354	1598
2014	10313	12599	1747
2015	10847	12913	1762
2016	10526	12980	1938
2017	10683	12663	2318
2018	10336	12132	2040
2019	10524	11663	2270
2020	10666	13043	1928
2021	11477	12535	1798
2022	11915	13369	1826

Kunnan tulojen jakauma

1 000 €	2022	%	2021	%
Toimintatuotot	2 801	9,73	2 951	9,56
Verotulot	11 914	41,40	11 477	37,16
Valtionosuudet	13 369	46,45	12 535	40,59
Rahoitustulot	493	1,71	387	1,25
Investointien rahoitusos.	0	0,00	6	0,02
Käyttöom. myynti	4	0,01	77	0,25
Tilap. lainojen lisäys	200	0,69	950	3,08
Ta-lainojen nosto	0	0,00	2 500	8,10
Yhteensä	28 781	100,00	30 883	100,00

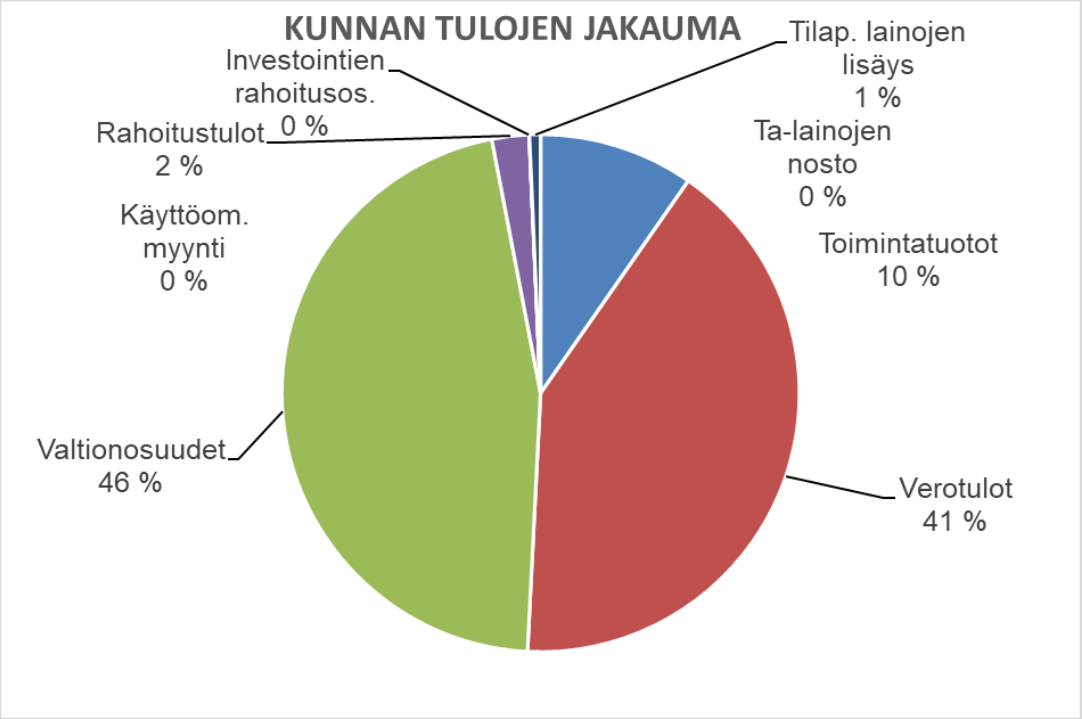

Lainatilanne

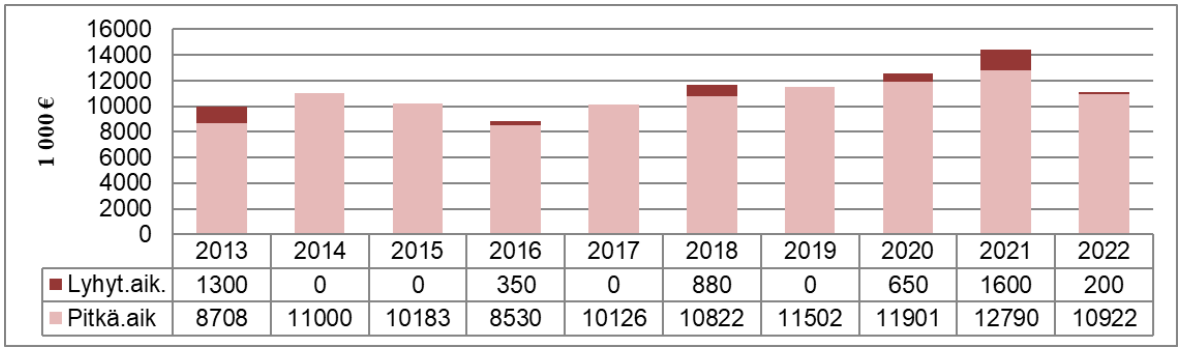

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Lyhyt.aik.	1300	0	0	350	0	880	0	650	1600	200
Pitkä.aik	8708	11000	10183	8530	10126	10822	11502	11901	12790	10922

Bruttomenot toiminnoittain (ilman lainanlyhennyksiä)

Pääryhmät 1 000 €	2022	2021
Luott.henk.hall. *)	429	407
Hallinto ja talous	955	1053
Elinkeinotoimi	208	193
Maaseututoimi	45	44
Sosiaalitoimi	7 760	8 302
Terveydenhuolto	8 624	8 304
Koulutus	5 290	5 068
Kulttuuri ja vap.aika	588	547
Tekn. + ympäristö	2 831	2 290
Rahoitus	99	107
Investoinnit	408	727
Yhteensä	27237	27042

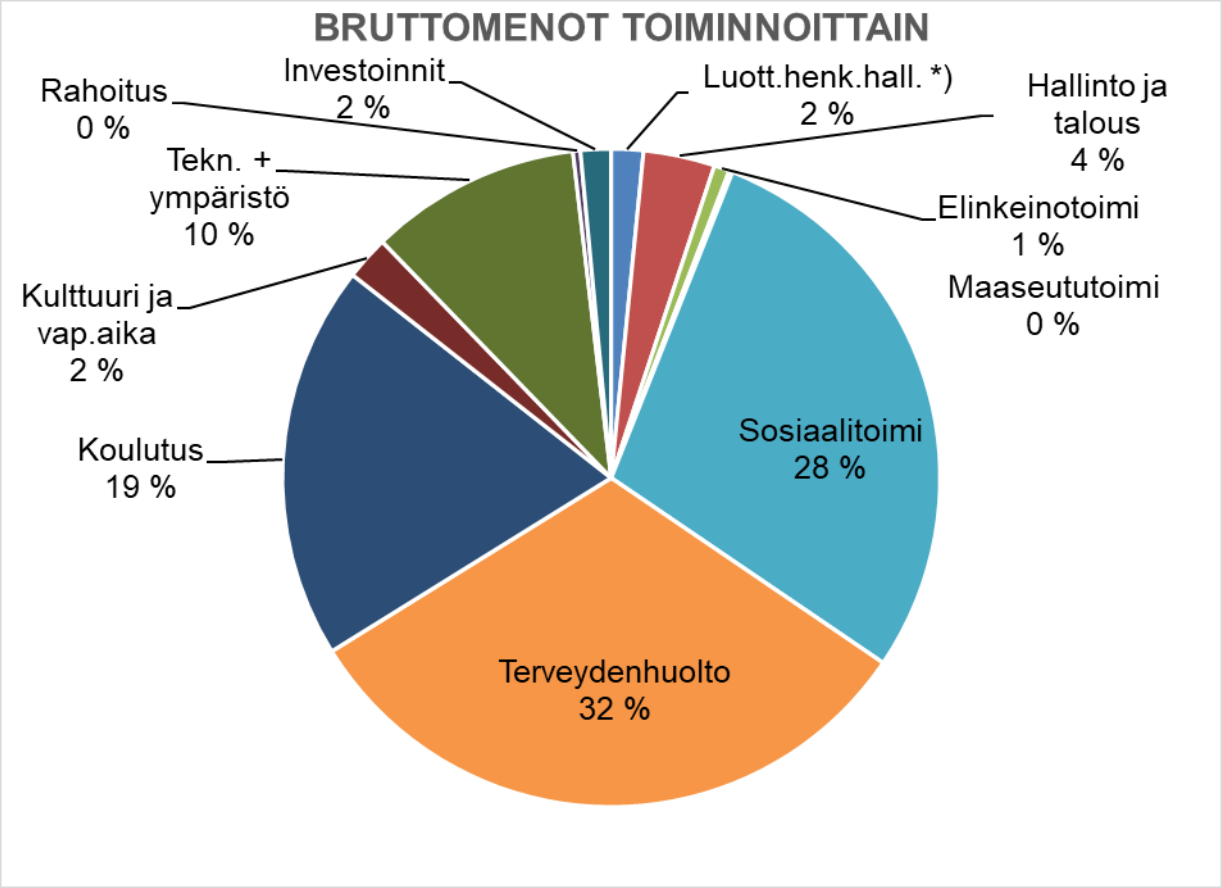

Käyttötalouden menot menolajeittain (ulkoiset)

Menolajit 1 000 €	2022	2021	2020
Henkilöstökulut	8 621	8 369	8 096
Palvelujen osto	15 509	15 217	15327
Tarvikkeet	1 451	1 448	1389
Avustukset	809	785	843
Muut menot	302	391	360
Yhteensä	26 692	26 210	26 015

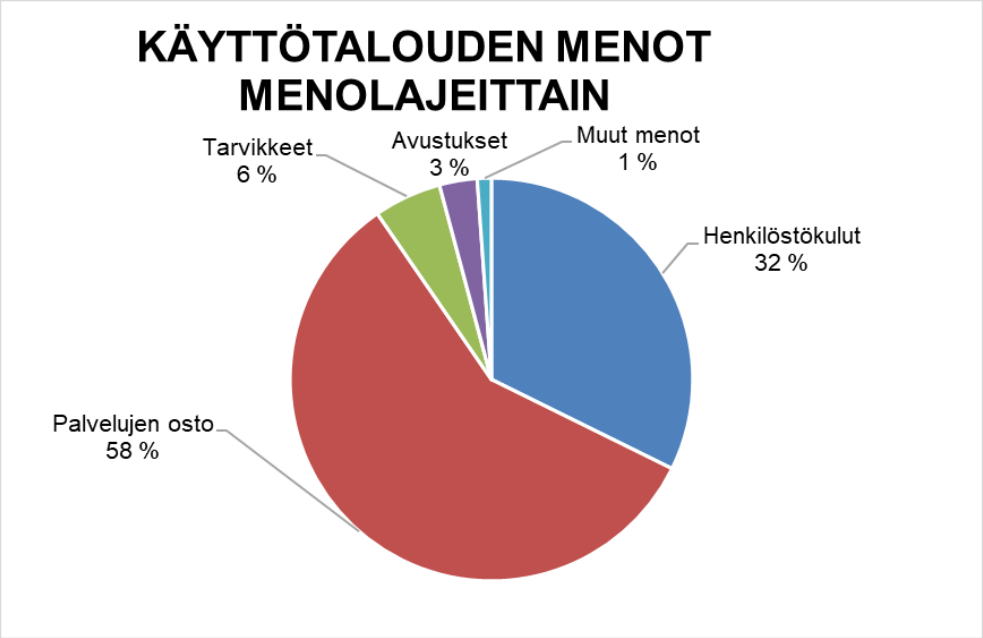

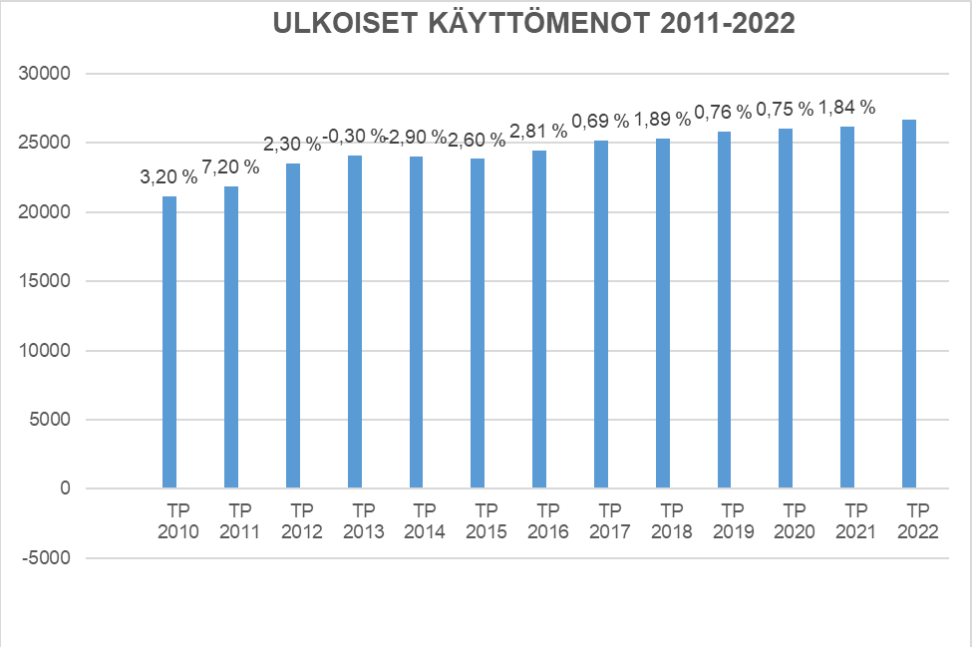

Palvelujenosto toiminnoittain (ulkoiset)

Käyttötalous 1 000 €	2022	%	2021	%
Luott.henk.hallinto *)	134	0,86	91	0,60
Hallinto ja talous	416	2,68	516	3,39
Elinkeinotoimi	194	1,25	180	1,18
Maaseututoimi	45	0,29	43	0,28
Sosiaalitoimi	4 320	27,86	4 425	29,08
Terv.huolto	8 391	54,11	8 225	54,06
Koulutus	1068	6,89	869	5,71
Kultt. ja vap.aika	143	0,92	145	0,95
Tekn. + ympäristö	797	5,14	721	4,74
	15508	100,00	15215	100,00

*) sis. vaalit + tilintark.

Taulukkoon on koottu eri toimialojen palvelujen osto kunnan ulkopuolisilta palveluntarjoajilta. Terveydenhuollon luku on selvästi muita suurempi, koska koko terveydenhuolto on kokonaan ostopalvelua.

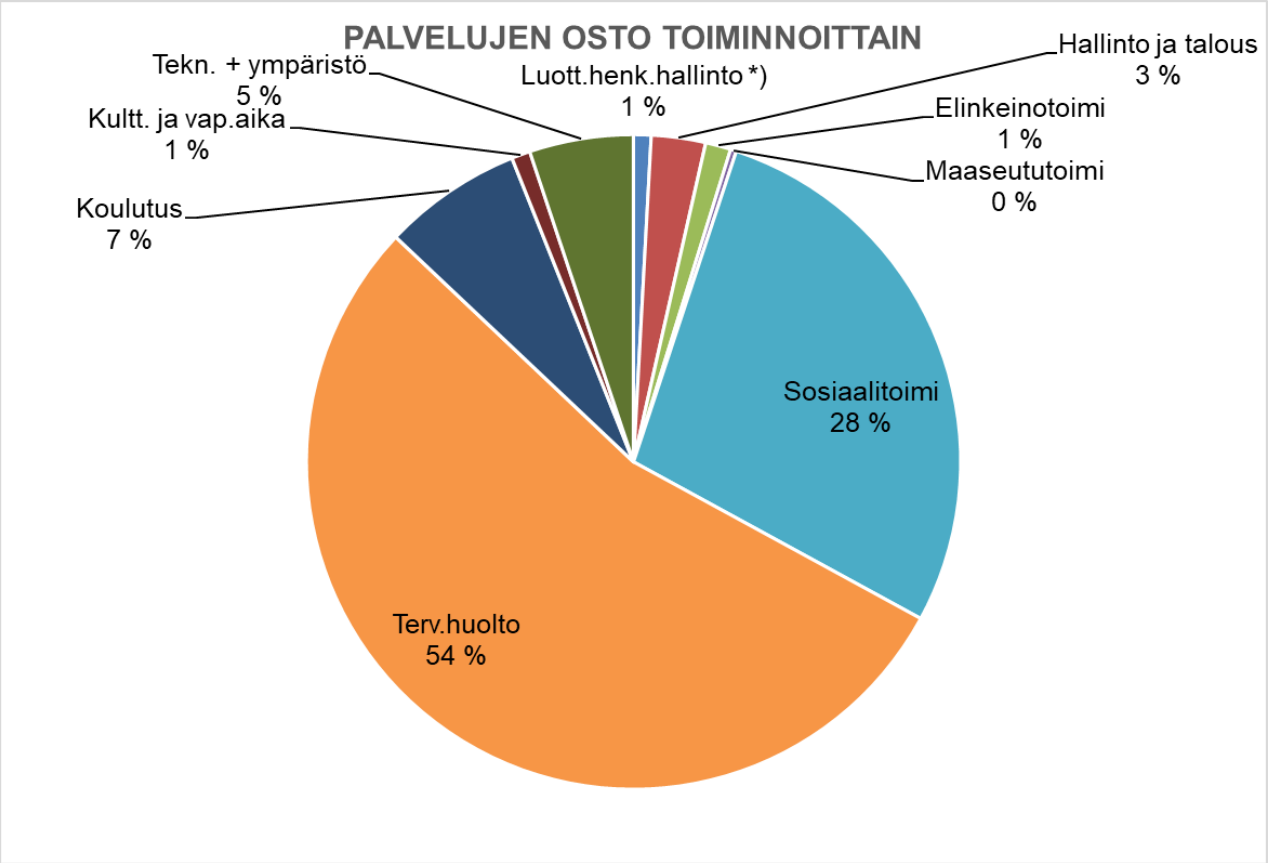

1.14 Tuloslaskelma ja tunnusluvut

	2022 1 000 €	2021 1 000 €
Toimintatuotot	2 802	2 951
Toimintakulut	-26 693	-26 209
Toimintakate	-23 891	-23 258
Verotulot	11 915	11 477
Valtionosuudet	13 369	12 535
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	2	7
Muut rahoitustuotot	493	379
Korkokulut	-97	-107
Muut rahoituskulut	-2	-2
Vuosikate	1 789	1 031
Poistot	-1 067	-1 009
Arvonalentumiset	-300	
Satunnaiset tuotot ja kulut		
Tilikauden tulos	**422**	**22**
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	**422**	**22**

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	**10,50**	**11,26**
100*Toimintatuotot / (Toimintakulut-Valmistus omaan käyttöön)		
Vuosikate-% poistoista	**130,84**	**102,18**
100*Vuosikate / Poistot ja arvonalentumiset		
Vuosikate, €/asukas	**603,52**	**339,72**
Asukasmäärä	**2964**	**3035**

1.15 Rahoituslaskelma ja tunnusluvut

	2022 1 000 €	2021 1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 789	1 031
Satunnaiset erät		
Tulorahoituksen korjauserät	116	-12
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-554	-727
Rahoitusosuudet investointimenoihin	146	5
Pysyvien vast. hyödykk. luovutustulot	30	77
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 527	374
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-92	-272
Antolainasaamisten vähennykset	0	20
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	2 762
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 019	-1 741
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 171	950
Muut maksuvalmiuden muutokset	705	-1 802
Rahoituksen rahavirta	-2 577	-83
Rahavarojen muutos	-1 050	291
Rahavarat 31.12.	23	1 073
Rahavarat 1.1.	1 073	782
	-1 050	291

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 €	**-2 006**	**-3 795**
Investointien tulorahoitus % 100* Vuosikate / Investointien omahankintameno	**438,3**	**159,8**
Lainanhoitokate (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)	**0,89**	**0,62**
Kassan riittävyys, pv 365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella	**0**	**13**
Asukasmäärä	**2 964**	**3 035**

1.16 Tase ja tunnusluvut

	2022 1 000 €	2021 1 000 €
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	**24 559**	**25 429**
Aineettomat hyödykkeet	51	106
Aineettomat oikeudet	24	73
Muut pitkävaik.menot	27	33
Aineelliset hyödykkeet	18 103	18 711
Maa- ja vesialueet	2 387	2 391
Rakennukset	11 424	11 898
Kiinteät rakenteet ja laitt.	4 072	3 533
Koneet ja kalusto	104	161
Enn.maksut ja keskener.	115	728
Sijoitukset	6 404	6 612
Osakkeet ja osuudet	5 499	5 799
Muut lainasaamiset	639	551
Muut saamiset	266	262
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	**1**	**1**
Lahjoitusrahastojen erityiska	1	1
VAIHTUVAT VASTAAVAT	**2 260**	**3 946**
Saamiset	2 237	2 873
Lyhytaikaiset saamiset	2 237	2 873
Myyntisaamiset	420	372
Muut saamiset	305	335
Siirtosaamiset	1 513	2 166
Rahoitusarvopaperit	22	22
Muut osakkeet ja osuudet	22	22
Rahat ja pankkisaamiset	1	1 051
VASTAAVAA YHTEENSÄ	**26 820**	**29 376**

	2022 1 000 €	2021 1 000 €
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	**12 316**	**11 895**
Peruspääoma	8 076	8 076
Edell.tilikausien yli-/alijäämä	3 818	3 797
Tilikauden yli-/alijäämä	422	22
PAKOLLISET VARAUKSET	142	0
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	**77**	**77**
Valtion toimeksiannot	0	0
Lahjoitusrahastojen pääomat	34	33
Muut toimeksiantojen pääomat	42	44
VIERAS PÄÄOMA	**14 285**	**17 404**
Pitkäaikainen	9 395	11 266
Lainat rah.- ja vak.laitoksilta	8 903	10 786
Lainat julkisyhteisöiltä	126	136
Ostovelat	0	0
Liittymismaksut ja muut velat	367	344
Lyhytaikainen	4 890	6 138
Lainat rah.- ja vak.laitoksilta	2 313	3 604
Lainat julkisyhteisöiltä	10	15
Ostovelat	1 172	1 243
Muut velat	161	147
Siirtovelat	1 233	1 129
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	**26 820**	**29 376**

	2022	2021
Taseen tunnusluvut:		
Omavaraisuusaste, %	**42,8**	**38,0**
100* (Oma p-oma+Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko p-oma-Saadut ennakot)		
Suhteellinen velkaantuneisuus %	**50,9**	**64,6**
100*(Vieras pääoma-Saadut ennakot) / Käyttötulot		
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	**4 240**	**3 818**
Kertynyt yli-/alijäämä, € / asukas	**1 430**	**1 258**
Lainakanta 31.12., 1000 €	**11 351**	**14 541**
Vieras pääoma - (Saadut ennakot+Ostovelat+Siirtovelat+Muut velat)		
Lainat, €/as.	**3 830**	**4 791**
Lainat ja vastuut, 31.12.	**11 468**	**16 019**
Vieras pääoma - (Saadut ennakot+Ostovelat+Siirtovelat+Muut velat)+Vuokravastuut		
Lainat ja vastuut, € / asukas	**3 869**	**5 278**
Lainasaamiset, 1000 €	**639**	**551**
Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset		
Asukasmäärä	**2964**	**3035**

1.17 Kunnan kokonaistulot ja –menot

TULOT	2022 1 000 €	%	2021 1 000 €	%
Varsinainen toiminta				
Toimintatuotot	2 801	9,7	2 951	9,5
Verotulot	11 915	41,5	11 477	36,9
Valtionosuudet	13 369	46,5	12 535	40,3
Korkotuotot	2	0,0	7	0,0
Muut rahoitustuotot	493	1,7	379	1,2
Satunnaiset tuotot	0	0,0	0	0,0
Tulorahoituksen korjauserät		0,0	12	0,0
- Käyttöom. myyntivoitot	-26	-0,1	-43	-0,1
Investoinnit		0,0		0,0
Rahoitusosuudet invest.	146	0,5	5	0,0
Käyttöom.myyntitulot	30	0,1	77	0,2
Rahoitustoiminta		0,0		0,0
Antolainasaam.vähenn.	0	0,0	20	0,1
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0,0	2 762	8,9
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0	0,0	950	3,1
Oman pääoman lisäykset	0	0,0	0	0,0
Kokonaistulot yhteensä	28 730	100	31 132	100

MENOT	2022		2021	
Varsinainen toiminta	1 000 €	%	1 000 €	%
Toimintakulut	26 692	87,6	26 209	90,3
- Valmistus omaan käyttöön				0,0
Korkokulut	97	0,3	107	0,4
Muut rahoituskulut	2	0,0	2	0,0
Satunnaiset kulut	0	0,0	0	0,0
Tulorahoituksen korjauserät		0,0	12	0,0
+/- Pakoll. varausten muutos	-142	-0,5	0	0,0
- Käyttöom.myyntitappiot	0	0,0	-31	-0,1
Investoinnit				0,0
Käyttöomaisuusinvestoinnit	554	1,8	727	2,5
Rahoitustoiminta				0,0
Antolainasaam.lisäykset	92	0,3	272	0,9
Pitkäaik. lainojen vähenn.	2 019	6,6	1 741	6,0
Lyhytaik. lainojen vähenn.	1 171	3,8	0	0,0
Kokonaismenot yhteensä	30 485	100	29 039	100

1.18 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

	Yhdistely konsernitilinpäätökseen	
	Yhdistelty (kpl)	*Ei yhdistelty (kpl)*
Tytäryhteisöt		
Yhtiöt		
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	2	
Muut yhtiöt	2	1
Kuntayhtymät	6	
Osakkuusyhteisöt	4	
Yhteensä	14	1

1.19 Konsernituloslaskelma ja tunnusluvut

	2022 1 000 €	2021 1 000 €
Toimintatuotot	22 409	16 242
Toimintakulut	-46 073	-38 556
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	34	28
Toimintakate	**-23 629**	**-22 286**
Verotulot	11 891	11 455
Valtionosuudet	14 194	13 303
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	5	79
Muut rahoitustuotot	504	354
Korkokulut	-172	-238
Muut rahoituskulut	-10	-6
Vuosikate	**2 782**	**2 661**
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunitelman mukaiset poistot	-2 088	-2 033
Omistuksen eliminointierot		
Arvonalentumiset	0	-6
Satunnaiset tuotot ja kulut		
Tilikauden tulos	**694**	**622**
Tilinpäätössiirrot	-10	-24
Tilikauden verot	-2	-3
Laskennalliset verot	16	-2
Vähemmistöosuudet	0	-7
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	**697**	**586**

KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	**2022**	**2021**
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	**48,6**	**42,1**
100*Toimintatuotot/(Toimintakulut-Valm.omaan käyttöön)		
Vuosikate-% poistoista	**133,2**	**130,5**
100*Vuosikate / Poistot ja arvonalentumiset		
Vuosikate, €/asukas	**938**	**877**
Asukasmäärä	**2964**	**3035**

1.20 Konsernin rahoituslaskelma ja tunnusluvut

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

	2022	2021
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 782	2 660
Tilikauden verot	-2	-3
Tulorahoituksen korjauserät	-153	-265
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-2 230	-2 147
Rahoitusosuudet investointeihin	57	37
Pysyvien vast. hyödykk. luovutustulot	120	399
Toiminnan ja investointien rahavirta	574	681
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-12	-20
Antolainasaamisten vähenn	3	20
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 096	3 417
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 460	-2 571
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 419	935
Oman pääoman muutokset	-1	1
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokse	-7	-9
Vaihto-omaisuuden muutos	-7	-7
Saamisten muutos	162	-1 110
Korottomien velkojen muutos	282	559
Rahoituksen rahavirta	-1 364	1 215
Rahavarojen muutos	-790	1 896
Rahavarat 31.12.	4 522	5 311
Rahavarat 1.1.	5 312	3 415
	-790	1 896

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUV	**2022**	**2021**
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	**-3 320**	**-4 226**
Investointien tulorahoitus	**128,01**	**121,81**
100* Vuosikate / Investointien omahankintameno		
Lainanhoitokate	**1,12**	**1,03**
(Vuosikate+Korkokulut) / (Korkokulut+Lainanlyhennykset)		
Kassanriittävyys, pv	**32,39**	**44,53**
365 x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella		

1.21 Konsernitase ja tunnusluvut

	2022 1 000 €	2021 1 000 €
V A S T A A V A A		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	235	309
Muut pitkävaikutteiset menot	40	46
Ennakkomaksut	4	
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	279	355
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	2 790	2 788
Rakennukset	19 876	20 089
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 493	3 715
Koneet ja kalusto	916	956
Muut aineelliset hyödykkeet	76	57
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	1 837	2 358
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	29 988	29 963
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosakkeet	1032	939
Muut osakkeet ja osuudet	615	615
Joukkovelkakirjalainasaamiset	1	4
Muut lainasaamiset	88	80
Muut saamiset	309	305
Sijoitukset yhteensä	2 045	1 943
Pysyvät vastaavat yhteensä	32 312	32 261
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	63	61
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	63	47
Muut toimeksiantojen varat	10	10
Toimeksiantojen varat yhteensä	136	118

VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	102	95
Vaihto-omaisuus yhteensä	102	95
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	81	81
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	81	81
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1200	961
Lainasaamiset	18	80
Muut saamiset	362	507
Siirtosaamiset	1 837	2 032
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	3 417	3 580
Rahoitusomaisuusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	22	22
Muut arvopaperit	195	531
Arvopaperit yhteensä	217	553
Rahat ja pankkisaamiset	4 304	4 759
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	8 121	9 067
V A S T A A V A A	**40 569**	**41 446**

V A S T A T T A V A A

OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	8 076	8 076
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	1	1
Muut omat rahastot	288	279
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	2 958	2 372
Tilikauden yli-/alijäämä	697	586
Oma pääoma yhteensä	12 020	11 314
VÄHEMMISTÖOSUUDET		
Vähemmistöosuudet yhteensä	201	200
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	330	407
Pakolliset varaukset yhteensä	330	407
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	66	70
Lahjoitusrahastojen pääomat	96	80
Muut toimeksiantojen pääomat	53	55
Toimeksiantojen pääomat yhteensä	215	205
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	17 591	18 148
Lainat julkisyhteisöiltä	381	127
Lainat muilta luotonantajilta	29	29
Muut velat	367	344
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	18 368	18 648
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	2 888	4 345
Lainat julkisyhteisöiltä	180	90
Lainat muilta luotonantajilta	38	152
Saadut ennakot	140	151
Ostovelat	2 563	2 105
Muut velat	307	285
Siirtovelat	3 245	3 454
Laskennalliset verovelat	74	90
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	9 435	10 672
Vieras pääoma yhteensä	27 803	29 320
V A S T A T T A V A A	**40 569**	**41 446**

Konsernitaseen tunnusluvut	2022	2021
Omavaraisuusaste %	**30,2**	**27,9**
100*(Oma p-oma+Vähemm.osuus+Kons.reservi+Poistoero ja vap eht.varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)		
Suhteellinen velkaantuneisuus %	**57**	**71,1**
100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot		
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	**3 655**	**2 958**
Kertynyt yli-/alijäämä, € / asukas	**1 233**	**975**
Konsernin lainakanta 1000 €	**21 108**	**18 648**
Vieras pääoma - (Saadut enn.+Ostovelat+Siirtovelat+Muut velat)		
Konsernin lainat €/as.	**7 121**	**6 144**
Lainat ja vuokravastuut, 31.12.	**22 302**	**25 359**
Vieras po-(Saadut enn.+Ostovel.+Siirtovel.+Muut vel.)+Vuokravastuut		
Lainat ja vuokravastuut, € / asukas	**7 524**	**8 356**
Konsernin lainasaamiset 31.12. 1000 €	**89**	**84**
Sijoituksiin merkityt jvk.lainasaamiset ja muut lainasaamiset		
Kunnan asukasmäärä	**2964**	**3035**

2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.1 Tavoitteiden toteutuminen

130 Tilintarkastus
Toiminnan kuvaus / palveluajatus Kuntalain mukaan valtuusto asettaa toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastamista varten tarkastuslautakunnan. Hallintosäännön mukaan tarkastuslautakuntaan kuuluu seitsemän jäsentä. Valtuusto valitsee toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastamista varten yhden tai useamman JHTT-tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön. Kuluvan valtuustokauden 2021-2025 tilintarkastuspalveluista on tehty sopimus BDO Audiator Oy:n kanssa.
Vastuuhenkilö Hallintojohtaja
Sitovia tavoitteita 1. Tilinpäätös 2021, arviointikertomus. 2. Tarkastussuunnitelman toteuttaminen.
Toteuma: **1-12 kk :** **1.** Arviointikertomus valmistui toukokuun 2022 loppuun mennessä. **2.** Suunnitelman toteuttaminen eteni suunnitellusti.
Tunnusluvut ja mittarit

130 Tilintarkastus	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)				
M E N O T (ulkoiset)	21 170	17 000	18 398,44	1 398
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	21 170	17 000	18 398,44	1 398
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	695	750	677,18	-73
TOIMINTAKATE (sisäiset)	695	750	677,18	-73
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	21 865	17 750	19 075,62	1 326
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	7,20	5,85	6,44	

18 Luottamushenkilöhallinto

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Kunnanhallitus vastaa kunnan hallintotehtävistä ja taloudenhoidosta sekä vastaa valtuustossa käsiteltävien asioiden valmistelusta ja täytäntöönpanosta. Kunnanhallituksen keskeisenä tehtävänä on vastata valtuuston päättämien strategioiden toteuttamisesta. Kunnanhallituksen alaisuudessa toimii henkilöstöjaos, kaavoitusjaos, elinvoimalautakunta ja vapaa-ajan asukastoimikunta.
Kunnan johtamisen tehtävänä on saada kunnan organisaatio ja koko yhteisö toimimaan siten, että kunnan visio, toiminta-ajatus ja päämäärät sekä asetetut tavoitteet toteutuvat.

Tulot n. 27.000 euroa/Ukrainalaisten kuntamallin majoitusvuorokausikorvaukset.
Asiantuntijapalvelut 34.000 euroa Kuntaliitto, Ijäs/lakimiespalvelut, Työterveyslaitos prosessi
Kokouspalkkiot n. 26.000 euroa/iltakoulut, ylimääräiset ja pitkät kokoukset.

Vastuuhenkilö

Kunnanjohtaja

Sitovia tavoitteita

1.Kunnan talouden tasapaino, talouden tasapainosuunnitelman toimeenpano, palvelujen kustannustehokkuus. Tilikauden tulokset ovat pääsääntöisesti positiivisia. Vuosikate kattaa poistot.
2.Kuntastrategian päivitys/ kunnan päätöksenteko tukee strategiaa.
3. Sote/hyvinvointialue, tuloksellinen edunvalvonta muutoksessa ja muutoksen jälkeen. Luottamushenkilöiden sitoutunut paikallinen ja seudullinen yhteistyö.

Toteuma:

1-12kk:

1. Tilikauden tulos positiivinen, ylijäämää n. 0.9 milj. Talouden seurannan ja ennustamisen ohjelmista on neuvoteltu Kuntarahoituksen ja Kuntamaiseman Oy:n kanssa. Talouden tasapainottamistyöryhmä kokoontuminen siirtyi 2023 vuoden puolelle. Johtoryhmässä talouden seuranta on ollut säännöllistä. Lisäksi kunnanhallitukselle on raportoitu talouden toteutumisesta kunnanjohtajan katsausten yhteydessä.
2. Kuntastrategia on päivitetty, kunnanvaltuusto hyväksyi strategian 5.4.2022/ §15. Kuntalaisten ja päättäjien yhteisissä työpajoissa konsultin johdolta laadittiin myös elinvoiman kehittämisselvitys, jonka kunnanvaltuusto hyväksyi 26.4.2022/ §21. Elinvoimatyöryhmä on työstänyt ja jatkaa työskentelyä suunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden osalta.
3. Tukipalveluiden osalta on neuvoteltu Viisari Oy:n ja Servican kanssa. Kunnanvaltuusto antoi hyvinvointialueelle selvityksen toimitiloista, siirtyvästä omaisuudesta, sopimuksista, henkilöstöstä, vastuista yms. Vuokrasopimukset tiloista laadittu, monet muut käytännön asiat ovat hyvinvointialueen tilanteesta johtuen vielä auki.

Tunnusluvut ja mittarit

1. Tilikauden tulos, tehdyt toimenpiteet ja päätökset, talouden kuukausi ja kvartaaliraportit. Tehtyjen toimenpiteiden vuosittainen seuranta, Kunnan vuosikate.

- tilikauden tulos ylijäämäinen, taloutta seurattu sovitusti, kunnan vuosikate kattaa poistot

2. Päivitetty strategia ja valtuuston päätökset ovat strategian mukaisia.
- päivitetty, strategian toimeenpano jatkuu

3. Sitoutunut osallistuminen luottamustehtävän hoitoon ja hyvää yhteistyöhön.
- vireillä, pelisäännöt (luonnos) valmisteltu ja luottamuksellinen ja hyvä yhteistyö vaatii vielä yhteisen tahtotilan löytymistä

18 Luottamushenkilöhallinto	**TP 2021**	**TA 2022**	**TP 2022**	**Ero**
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-3 587	-200	-27 160,79	-26 961
M E N O T (ulkoiset)	370 109	318 136	402 958,21	84 822
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	366 522	317 936	375 797,42	57 861
Suunnitelmapoistot	34 498	34 345	334 120,35	299 775
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	34 430	59 114	37 918,27	-21 196
TOIMINTAKATE (sisäiset)	68 929	93 459	372 038,62	278 580
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	435 451	411 395	747 836,04	336 441
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	143,48	135,64	252,31	

170 Yleishallinto

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Yleishallinnon palvelualue sisältää hallintopalvelut, yhteispalvelupisteen, henkilöstöhallinon, kunnallisverotuksen (kunnan osuus verokustannuksista), työllisyyspalvelut, tyky-toiminnan, asuntoasiat, ay- ja työsuojelutoiminnan ja työterveyshuollon.
Hallintopalveluihin kuuluvat mm. keskusvaalilautakunta, valtuuston, kunnanhallituksen ja henkilöstöjaoston esittelijä/sihteeripalvelut

Vastuuhenkilö

Hallintojohtaja

Sitovia tavoitteita (strategia ja hyvinvointisuunnitelma huomioiden)

1. Aluevaalien organisointi, sujuva läpivienti.
2. Sopimuksien päivitykset
3. Hyvinvointialueen tuomiin muutoksiin valmistautuminen, henkilöstösiirtojen (liikkeenluovutus) ammattimainen hoito
4. Työllisyyspalveluiden muutokseen valmistautuminen
5. Hallintosäännön päivitys (sosiaalipalvelut siirtyvät hyvinvointialueelle 2023)

Toteuma:

1-12 kk:

1. Ensimmäiset aluevaalit hoidettiin ongelmitta, ennakkoäänestys 12.-18.1.2022 ja vaalipäivä 23.1.2022.
2. Sopimukset käytiin lävitse, mutta tilanteet elää HVA:n kanssa, selvitettävää jää vuoteen 2023.
3. Yhteistoimintamenettely /henkilöstösiirrot aloitettiin 27.1.2022, työ jatkui kesäkuussa ja vielä vuoden vaihteen tienoilla oli neuvottelu. Henkilöstösiirrot onnistuivat ongelmitta.
4. Työllisyyspalveluissa tilanne auki, TE-uudistus siirtynee vuoden 2025 alkuun. Tilannetta seurataan aktiivisesti.
5. Työ aloitettiin syksyllä, uusi hallinsääntö saadaan käyttöön alkuvuodesta 2023.

Tunnusluvut ja mittarit

1. Aluevaalien virheetön läpivienti.
2. Päivitetyt sopimukset
3. Toimivat yleishallinnon palvelut muutoksen jälkeen, vuoden 2023 alussa-palvelut toimii.
4. Työllisyyspalveluista suunnitelma tms.- tilanne avoin, selvittely jatkuu.
5. Päivitetty hallintosääntö, joka astuu voimaan 8.2.2023

170 Yleishallinto	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-66 609	-63 250	-46 232,95	17 017
M E N O T (ulkoiset)	394 165	445 149	396 878,37	-48 271
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	327 556	381 899	350 645,42	-31 254
Suunnitelmapoistot	13 466	11 222	11 221,46	-1
Tulot (sisäiset)	-31 602	-34 150	-28 388,39	5 762
Menot (sisäiset)	35 259	58 891	28 062,83	-30 828
TOIMINTAKATE (sisäiset)	17 122	35 963	10 895,90	-25 067
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	344 678	417 862	361 541,32	-56 321
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	113,57	137,77	121,98	

180 Taloushallinto
Toiminnan kuvaus / palveluajatus Taloushallinto sisältää palkanlaskentapalvelut, kirjanpitopalvelut (ostopalvelu) Kuntalaskenta, myynti- ja ostoreskontra kunnan toimintaa), hankkeiden maksatukset, perintään osallistuminen ja ICT-palvelut kunnan toimintana
Vastuuhenkilö Hallintojohtaja
Sitovia tavoitteita **1.** Toimivat taloushallinnon palvelut sote-muutoksen jälkeen **2.** Taloushallintopalveluiden tuottaminen oikein ja ajallaan päätöksenteon tueksi.
Toteuma: **1-12 kk:** **1.** Vireillä, selvityksen alla mm. Asunnonhankinta Oy:n kirjanpito. Kuntalaskenta sitoutui kirjanpidon hoitamaan, mutta käytännön asiat vielä auki. **2.** Toimi kohtuullisen hyvin, huolimatta siitä, että haasteita ohjelman toimittajan kanssa oli. Palveluluokkamuutoksen jälkeen virheitä jouduttu korjaamaan ”päntönään”.
Tunnusluvut ja mittarit

180 Taloushallinto	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-57 998	-50 000	-18 916,43	31 084
M E N O T (ulkoiset)	659 830	565 343	558 709,66	-6 633
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	601 832	515 343	539 793,23	24 450
Suunnitelmapoistot	8 517	7 810	7 807,56	-2
Tulot (sisäiset)	-391 521	-378 577	-405 468,58	-26 892
Menot (sisäiset)	15 474	20 183	10 719,47	-9 464
TOIMINTAKATE (sisäiset)	-367 530	-350 584	-386 941,55	-36 358
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	234 302	164 759	152 851,68	-11 907
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	77,20	54,32	51,57	

26 Elinkeinotoimi

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Toimialan tehtävänä on kuntakonsernin elinvoimaan, yritys- ja elinkeinoelämän kehittämiseen ja toimintaedellytysten luomiseen sekä työllisyyden edistämiseen liittyvät asiat.
Rautalammin elinkeinotoimen palvelut tuottaa Kehitysyhtiö SavoGrow Oy, jossa Rautalammin kunta on yksi kuudesta omistajasta. Kehitysyhtiö tuottaa kunnassa yrityspalvelua (elinkeinoasiamies) lähipalveluna sekä kehittämishanketoimintaa.
Kehitysyhtiön toiminta perustuu kunnan ja yhtiön väliseen palvelusopimukseen ja kehittämishanketoiminnan kohdentamisesta vastaa kehitysyhtiön hallitus. Yhtiö ei siis ole kunnan suorassa budjettiohjauksessa vaan ohjaus tapahtuu omistajaohjauksen keinoin.
Kehitysyhtiön kautta tapahtuvan hanketoiminnan lisäksi kunnalla voi olla omaa kehittämishanketoimintaa.

Vastuuhenkilö

Kunnanjohtaja

Sitovia tavoitteita

Sitovia tavoitteita
1. Työvoiman saatavuuden ja ammatillisten koulutusmahdollisuuksien kehittäminen seudullisesti ja paikallisesti.
2. Elinvoimaohjelman päivittäminen kuntastrategian ja elinvoimaselvityksen tulosten pohjalta.
3. SavoGrown alueen yhteisen elinvoimatyön jalkauttaminen osaksi kuntaorganisaation toimintaa.

Toteuma

1. Koulutusta järjestettiin
2. Elinvoimaohjelmaa ei päivitetty
3. SavoGrown alueen yhteisen elinvoimatyön jalkauttaminen onnistui kohtuullisesti, paikallisia tilaisuuksia järjestettiin ja kaikkien kuntien yhteinen aluemarkkinointityöryhmä kokoontui säännöllisesti.

Tunnusluvut ja mittarit

26 Elinkeinotoimi	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)				
M E N O T (ulkoiset)	192 832	250 860	208 023,67	-42 836
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	192 832	250 860	208 023,67	-42 836
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	4 069	7 907	4 729,57	-3 177
TOIMINTAKATE (sisäiset)	4 069	7 907	4 729,57	-3 177
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	196 901	258 767	212 753,24	-46 014
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	64,88	85,32	71,78	

270 Maaseututoimi

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Kuopion, Suonenjoen ja Varkauden kaupunkien sekä Kaavin, Leppävirran, Rautalammin, Rautavaaran, Tervon, Tuusniemen ja Vesannon kuntien alueilla toimivan Sydän-Savon maaseutupalvelun tehtävänä on huolehtia maaseutuelinkeinoja koskevien viranomaistehtävien hoitamisesta sekä olla mukana maaseudun elinkeinojen kehittämisestä. Yhteistoiminta-alueella turvataan maaseutuhallinnon palvelujen saatavuus.

Vastuuhenkilö

Maaseutuasiamies ja Sydän-Savon maaseutupalvelun henkilöstö.

Sitovia tavoitteita

1. Kehitetään aktiivisesti maatilataustaista yritystoimintaa ja toimintaympäristöä.
   -Toteutunut tavoitteiden mukaisesti
   - Yhteistyössä maakunnan maaseudun kehittämistoimijoiden kanssa toteutettu edellä mainittuja tavoitteita tukevia kehttämishankkeita
2. Henkilöstön ammattitaidon kehitttäminen ja hyödyntäminen
   -Uuden ohjelmakauden koulutukset alkoivat syksyllä 2022 ja jatkuvat alkuvuodesta 2023.
   -Tavoitteena asiakkaiden tarpeita vastaava osaaminen uuden ohjelmakauden toimeenpanoon.
3. Palveluiden hallittu kustannuskehitys / tehostaminen.
   -Toteutunut tavoitteiden mukaisesti. Toimintakulut -1 % verrattuna edellisen vuoden toimintakuluihin.
   - Maatilataustaisen yritystoiminnan kehittämispalveluja kehitetty yhdessä muiden toimijoiden kanssa.

Toteuma (taulukko)

Lautakunnan asettamat tavoitteet	TP 2021	**TA 2022**	TP 2022
Yhteistoiminta-alueen aktiivimaatilat	1650	**1650**	1610
Maksetut maataloustuet, M€	60	**58**	62
Maaseutuviranomaistehtävät			
- Maatilaa / htv	184	**179**	171
- €/aktiivimaatila	344	**354**	358
- €/kasvulohko	14,81	**15,24**	15,15
Maaseutuyritysten kehittäminen*			
• €/aktiivimaatila	95,86	**97,75**	87,01
• €/maaseutualueen asukas	2,27	**2,30**	2,10

**ei sisällä erillisten kehittämishankkeiden kuntavastinrahaa*

Tunnusluvut ja mittarit
Maatalouden viljely- ja eläinperusteisia tukia maksettiin Rautalammilla vuonna 2022 103:lle tilalle yhteensä: 3.793.844 €. Rautalammilla peltoa viljelyksessä n. 4300 ha. Yksityisteiden kunnossapitoavustuksia maksettiin 87:lle yksityistielle: 41.828 €. Yksityistieavustuksen piirissä, n. 237 km yksityisteitä.

270 Maaseututoimi	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)				
M E N O T (ulkoiset)	43 424	47 569	44 839,40	-2 730
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	43 424	47 569	44 839,40	-2 730
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	5 305	7 325	3 343,15	-3 982
TOIMINTAKATE (sisäiset)	5 305	7 325	3 343,15	-3 982
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	48 729	54 894	48 182,55	-6 711
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	16,06	18,10	16,26	

307 Perusturvaosaston hallinto

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Perusturvan hallinto tuottaa laadukasta johtamista ja toimivia perusturvan hallinto- ja toimistopalveluita, jotka mahdollistavat laadukkaiden peruspalveluiden tuottamisen.
Henkilöstö: Perusturvajohtaja 0,6 ja toimistosihteeri.

Vastuuhenkilö

Perusturvajohtaja

Sitovia tavoitteita

1. Valmistella perusturvan palvelut ja organisaatio hyvinvointialueelle siirtymiseen
2. Henkilöstön hyvinvoinnin edistäminen

Toteuma:

1-12 kk:

1. Henkilöstöinfoja 2 samansisältöistä tilaisuutta, tiimikokouksissa keskusteltu heränneistä kysymyksistä ja huolista
2. Työnohjaukset; työhyvinvointikysely toteutettu huhtikuussa. Vastaukset käsitelty johtoryhmässä. Työhyvinvoinnin edistämiseksi on järjestetty omia tiedotus/keskustelutilaisuuksia hyvinvointialueelle siirtymisestä.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022	Tot. 1-12/2022
Hyvinvointilautakunnan kokouksia	9	7	8	8	8	8
Käsiteltyjä asioita	100	65	80	118	100	114
Mikrosoft forms -kyselyt					3	1

307 Perusturvaosaston hallinto	**TP 2021**	**TA 2022**	**TP 2022**	**Ero**
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-7 838	0	-569,79	-570
M E N O T (ulkoiset)	297 567	277 127	290 035,50	12 909
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	289 729	277 127	289 465,71	12 339
Suunnitelmapoistot	12 998	19 028	19 027,64	0
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	101 121	102 989	99 068,70	-3 920
TOIMINTAKATE (sisäiset)	114 120	122 017	118 096,34	-3 921
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	403 849	399 144	407 562,05	8 418
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	133,06	131,60	137,50	

312 Iäkkäiden palvelut

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, jonka tavoitteena on edistää ja tukea iäkkäiden henkilöiden toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista sekä sosiaalista hyvinvointia ja turvallisuutta.
Kotihoito tuottaa oikea-aikaisia ja kustannustehokkaita koti- ja tukipalveluja sekä kotisairaanhoitoa kuntalaisille. Kotihoidon ja tukipalvelujen avulla pyritään turvaamaan asiakkaan hyvä elämä sekä tukemaan asiakkaan kotona asumista mahdollisimman pitkään. Ryhmäkodeissa Aapeli ja Toivo toteutetaan palveluasumista ikääntyneille.
Iäkkäiden tehostettua palveluasumista tuotetaan kunnan omana ja ostopalveluina.
Palvelukoti Pauliinassa tarjotaan rautalampilaisille vanhuksille 15 pysyvää ja kolme lyhytaikaista tehostetun palveluasumisen paikkaa. Lyhytaikaisella tehostetulla palveluasumisella tuetaan ikäihmisten kotona asumista ja mahdollistetaan omaishoitajan vapaapäivien toteutuminen. Palvelukoti Pauliinassa toteutetaan myös yli 65-vuotiaiden päivätoimintaa.
Ostopalveluiden avulla tuotetaan tehostettua palveluasumista kilpailutuksen ja vahvistettujen perusteiden mukaisesti. Ostopalveluiden osuus on noin 50% iäkkäiden tehostetusta palveluasumisesta.
Iäkkäiden palvelujen henkilöstö kunnassa:
Kotihoito: 1 kotihoidon vastaava, 3 sairaanhoitajaa / terveydenhoitajaa, 22 lähihoitajaa ja 1 yhteinen fysioterapeutti palveluasumisen kanssa
Tehostettu palveluasuminen: palveluasumisen vastaava, 1 sh,12 lähihoitajaa ja yhteinen fysioterapeutti kotihoidon kanssa.

Vastuuhenkilö

Kotihoidon vastaava ja palveluasumisen vastaava.

Sitovia tavoitteita

1. Ikääntyneiden ravitsemuksen parantaminen yhdessä ravintokeskuksen kanssa. Ravitsemustesti MNA tehdään kaikille tehostetun palveluasumisen ja uusille säännöllisen kotihoidon asiakkaille.
2. Osallistutaan aktiivisesti hyvinvointialueen suunnitteluun

Toteuma:

1-12 kk:

1. Palvelukoti Pauliinan pysyväispaikalla oleville asiakkaille MNA- ravitsemustestit tehty.
2. Kotihoidon ja palveluasumisen vastaava osallistuneet kotiin annettavien – ja asumispalveluiden alatyöryhmään sekä esihenkilötreffeille. Henkilöstöinfoihin henkilöstöä osallistunut.

Kauden aikana suojavarusteiden käyttö on jatkunut iäkkäiden palveluissa asiakaskontakteissa ohjeiden mukaisesti. Kauden aikana on jouduttu rajoittamaan kotikäyntejä korona tartuntojen ehkäisemiseksi. Epidemiatilanne on edelleen aiheuttanut poissaoloja ja ylläpitänyt sijaisten tarvetta riskien vähentämiseksi.
Kesä- ja heinäkuussa intervallijaksoja jouduttu perumaan henkilöstön koronan vuoksi.
Palvelukoti Pauliinassa sairaanhoitajan rekrytointi päättyi heinäkuussa.
THL:n hoitajamitoitus seurannassa toukokuussa 2022, ikääntyneiden tehostetussa

palveluasumisessa mitoitus täyttyi. Mitoitus oli 0.64 – 0.77.
Sairaanhoitajan rekrytointi onnistui Palvelukoti Pauliinaan.
Loppuvuodesta Palvelukoti Pauliinassa intervallijaksoja jouduttu perumaan koronan vuoksi.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022	Tot. 1-12/2022
Kotihoidon (KSH ja kotipalvelu) asiakaskäynnit	42 011	44 308	58 259	55 244	58000	35398
Kotipalvelun kotitaloudet	206	213	179	164	150	157
Ennalta ehkäisevät kotikäynnit	65	78	48	58	70	65
Palvelukoti Pauliina vrk	6 356	6 348	6 510	6 367	6 570	6 345
MNA ravitsemustesti kpl					50	19
Päivätoiminnan asiakaskäynnit kpl	549	485	104	46	380	231
Perhehoito kpl	0	0	0	0	0	0
Ostopalvelut yhteensä vrk	8 611	8 790	9 323	8 963	8 577	7 015

312 läkkäiden palvelut	**TP 2021**	**TA 2022**	**TP 2022**	**Ero**
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-739 858	-731 775	-751 394,53	-19 620
M E N O T (ulkoiset)	3 339 679	3 605 638	3 394 130,55	-211 507
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	2 599 821	2 873 863	2 642 736,02	-231 127
Suunnitelmapoistot	54 925	54 604	54 603,68	0
Tulot (sisäiset)	-7 233	0	-4,29	-4
Menot (sisäiset)	391 040	444 643	384 035,66	-60 607
TOIMINTAKATE (sisäiset)	438 732	499 247	438 635,05	-60 612
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	3 038 552	3 373 110	3 081 371,07	-291 739
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	1001,17	1112,14	1039,60	

314 Vammaispalvelut

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Vammaispalvelut vastaavat vammaisten henkilöiden palvelun tarpeeseen laadukkailla ja oikea-aikaisilla palveluilla. Kokkatoiminta tuottaa laadukasta ja kuntouttavaa työ- ja päivätoimintaa erityisryhmille.
Henkilöstö: sosiaalityöntekijä 0,6, johtava viranhaltija 0,1 avohuollon ohjaaja 0,5, Kokkatoiminnan ohjaaja 1 ja vastaava ohjaaja 1.

Vastuuhenkilö

Kokkatoiminnan vastaava ohjaaja, vammaispalveluiden sosiaalityöntekijä

Sitovia tavoitteita

1. Asiakkaiden terveyden edistäminen. Kokkatoiminnan asiakkaat saavat ohjeistusta terveellisestä ravinnosta sekä liikuntaharrastuksiin osallistumisesta. (ravitsemusluennot ja oma viikoittainen ohjattu vesijumppavuoro)
2. Kaikilla asiakkailla on voimassa oleva palvelusuunnitelma sekä oikein mitoitetut palvelut.

Toteuma:

1-12 kk:

1. Kokkatoiminnan asiakkaille on järjestetty viikoittainen oma ohjattu vesijumppa. Ylläpidetty päivittäistä keskustelua terveellisestä ravinnosta.
2. Palvelusuunnitelmat tehty/tarkistettu ja palvelut toteutettu siten, että hyvinvointialueelle siirtyminen ei aiheuta kunnan toiminnasta johtuen katkoksia palveluissa.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022	Tot. 1-12/2022
Vammaisten kuljetuspalveluja saaneet	85	93	82	88	78	80
Asunnonmuutostöitä	8	23	12	8	7	7
Henkilökohtaisia avustajia / asiakkaalla	22	21	22	23	22	23
Vammaisten asumispalveluissa	18	21	19	20	20	22
Laitoshoidossa	2	2	1	2	2	1
Työtoiminnan (Kokkatoiminnan) asiakkaat:						
Mielenterveyskuntoutujat	10	11	10	10	11	11
Kehitysvammaiset (sis. ulkokuntamyynnin)	12	9	10	9	11	13
Kuntouttava työtoiminta/palkkatuki ja työkokeilu	10	7	13	11	8	8
Asiakkaita Kokan ulkopuolella avotyössä			3	4	3	2

314 Vammaispalvelut	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-95 750	-82 800	-115 770,94	-32 971
M E N O T (ulkoiset)	2 155 952	2 667 557	2 293 024,26	-374 533
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	2 060 202	2 584 757	2 177 253,32	-407 504
Suunnitelmapoistot	2 926	2 048	2 048,30	0
Tulot (sisäiset)	-24 550	-23 450	-24 149,26	-699
Menot (sisäiset)	70 045	76 176	51 336,56	-24 839
TOIMINTAKATE (sisäiset)	48 422	54 774	29 235,60	-25 538
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	2 108 624	2 639 531	2 206 488,92	-433 042
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	694,77	870,27	744,43	

316 Lastensuojelu

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, jonka tavoitteena on turvata erityistä suojelua tarvitsevien lasten ja nuorten oikeus turvalliseen kasvuympäristöön sekä tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen.
Henkilöstö: 0, 6 sosiaalityöntekijää, 0, 1 johtava sosiaalityöntekijä, 1, 2 perhetyöntekijää

Vastuuhenkilö

Perusturvajohtaja ja sosiaalityöntekijä

Sitovia tavoitteita

1. Autetaan lapsiperheitä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa kokonaisvaltaisesti
2. Tehostetaan yhteistyötä lapsiperhetoimijoiden kesken.

Toteuma:

1-12 kk:

1. Lapsiperheille on tarvittaessa ostettu lastensuojelun avohuollon tukitoimia kokonaisvaltaisen avun antamiseksi
2. Yhteinen aika käytäntö on toiminnassa, kokousten tarvetta ei ole ollut. Lastensuojelutarpeen arvioinnissa ja tukitoimien toteuttamisessa on tehty laajasti monialaista yhteistyötä.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022	Tot. 1-12/2022
Huostaanotettuja lapsia	4	4	4	4	3	4
Sijoitukset:						
Laitokset	3	2	7	3	2	5
Perhehoito	2	2	2	1	1	1
Jälkihuollettavat	3	3	5	7	6	6

316 Lastensuojelu	**TP 2021**	**TA 2022**	**TP 2022**	**Ero**
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-54 916	-24 450	-9 143,70	15 306
M E N O T (ulkoiset)	948 037	562 974	611 055,50	48 082
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	893 120	538 524	601 911,80	63 388
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)	-9	0	0,00	0
Menot (sisäiset)	9	0	1 589,67	1 590
TOIMINTAKATE (sisäiset)	0	0	1 589,67	1 590
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	893 120	538 524	603 501,47	64 977
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	294,27	177,55	203,61	

318 Lapsiperheiden palvelut

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Sosiaalihuollon palvelutehtävä, jonka tavoitteena on edistää ja ylläpitää lasten, nuorten ja perheiden toimintakykyä, sosiaalista hyvinvointia, turvallisuutta ja osallisuutta. Palvelut myönnetään sosiaalihuoltona tukemaan lapsen kasvuympäristöä.
Henkilöstö: 0,8 perhetyöntekijää, 0,4 sosiaalityöntekijää, 0,2 lastenvalvojaa.

Vastuuhenkilö

Perusturvajohtaja ja sosiaalityöntekijä.

Sitovia tavoitteita

1. Kehitetään edelleen monialaista perhekeskusmallia
2. ”Yhdessä aika” tapaamiset joka toinen torstai.

Toteuma:

1-12 kk:

1. Kehittämistyö on jatkunut
2. Varattu aika kalenteriin, ajalle ei ole ilmennyt tarvetta.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022	Tot. 1-12/2022
Perhetyön perheet			15	21	15	23
Kotouttamisohjaajan pakolaisperheet			6	6	4	3

318 Lapsiperheiden palvelut	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-839	0	0,00	0
M E N O T (ulkoiset)	64 677	94 957	81 731,80	-13 225
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	63 838	94 957	81 731,80	-13 225
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)	-4	0	0,00	0
Menot (sisäiset)	2 017	6 269	7 064,39	795
TOIMINTAKATE (sisäiset)	2 014	6 269	7 064,39	795
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	65 852	101 226	88 796,19	-12 430
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	21,70	33,37	29,96	

321 Työikäisten palvelut

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Sosiaalipalvelu, jolla tuetaan työikäisten kuntalaisten hyvinvointia ja osallisuutta mm. kuntouttavan työtoiminnan, sosiaalisen kuntoutuksen ja toimeentulotuen avulla.

Nuorten työpajatoiminnan tavoitteena on ehkäistä nuorta syrjäytymästä yhteiskunnasta, edistää elämänhallintaa, ohjata häntä koulutukseen ja auttaa häntä löytämään polkuja työelämään. Paja tuottaa matalan kynnyksen palveluita alle 29- vuotiaille Rautalammilla asuville nuorille.
Henkilöstö: 1,5 nuorten pajan ohjaajaa, 0,4 sosiaalityöntekijää, 1 sosiaalisen kotikuntoutuksen työntekijä.

Vastuuhenkilö

Sosiaalityöntekijä ja Kokkatoiminnan ohjaaja.

Sitovia tavoitteita

1. Tuetaan nuorten aikuisten terveyttä ja hyvinvointia ja kasvua sekä terveellisiä elämäntapoja mm. terveellisen ruoanvalmistuksen ja liikuntaharrastuksiin tutustumisen avulla.
2. Kotikäynnit tehdään tarpeen mukaan myös työikäisten palvelutarvetta arvioitaessa.

Toteuma:

1-12 kk:

1. Toteutettu terveellisiä elämäntapoja viikoittaisen, ennalta nuorten kanssa yhdessä sovittujen teemojen mukaisesti. Tuettu nuorten kasvua ja siirtymistä itsenäisempään elämään. Kolme nuorta ottanut opiskelupaikan vastaan. (ammattikoulu, amk)
2. Kotikäyntejä tehty 9.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022	Tot. 1-12/2022
Psykososiaalinen kotikuntoutus käyntimäärät			316	255	400	258
Kotouttamisohjaajan pakolaisperheet			6	3	4	3
ASIAKKAAT Nuorten Paja:						
Kuntouttavassa työtoiminnassa	4	3	6	7	6	2
Mielenterveyskuntoutujat		2	1	1	3	7
Muut (ryhmätoiminnat, työkokeilu tms.)	0	1	6	9	6	5
Kuntouttavan työtoiminnan parissa henkilöä	34	35	35	15	15	6

321 Työikäisten palvelut	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-261 273	-115 000	-121 412,68	-6 413
M E N O T (ulkoiset)	825 314	841 616	846 171,56	4 556
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	564 041	726 616	724 758,88	-1 857
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)	-124	0	-237,51	-238
Menot (sisäiset)	-2 137	1 500	237,51	-1 262
TOIMINTAKATE (sisäiset)	-2 261	1 500	0,00	-1 500
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	561 780	728 116	724 758,88	-3 357
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	185,10	240,06	244,52	

322 Päihdehuolto

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Sosiaalihuoltolain mukainen palvelu, jolla vähennetään ja poistetaan päihteisiin liittyviä hyvinvointia ja turvallisuutta vaarantavia tekijöitä sekä tuetaan päihteettömyyttä antamalla ohjausta ja neuvontaa ja myöntämällä tarvittavia palveluita.

Vastuuhenkilö

Sosiaalityöntekijä.

Sitovia tavoitteita

1. Lisätään yhteistyötä mielenterveystyön ammattilaisten kanssa.

Toteuma:

1-12 kk: Palvelutarpeen arviointia on toteutettu mielenterveystyön ammattilaisen kanssa.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022	Tot. 1-12/2022
Päihde- ja mielenterveyshuollon palveluasuminen	12	12	13	13	13	14

322 Päihdehuolto	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)				
M E N O T (ulkoiset)	13 814	15 000	9 345,23	-5 655
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	13 814	15 000	9 345,23	-5 655
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)				
TOIMINTAKATE (sisäiset)				
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	13 814	15 000	9 345,23	-5 655
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	4,55	4,95	3,15	

324 Toimeentulotuki

Toiminnan kuvaus / palveluajatus
Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen myöntäminen ilman aiheetonta viivystystä. Asiakkaiden sosiaalisen tilanteen selvittely ja tarpeellinen tuki aikuissosiaalityön keinoin. Merkittävä väline on kuntouttava työtoiminta.
0,1 sosiaalityöntekijää.

Vastuuhenkilö
Sosiaalityöntekijä

Sitovia tavoitteita
1. Kotikäynnein toteutettu palvelutarpeen arviointi ja palveluohjaus sitä tarvitseville asiakkaille.

Toteuma:
1-12 kk: Kotikäyntejä on tehty tarpeen mukaisesti.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022	Tot. 1-12/2022
Täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea saaneita kotitalouksia	67	56	53	65	53	68

324 Toimeentulotuki	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-8 906	-5 000	0,00	5 000
M E N O T (ulkoiset)	33 932	33 000	47 128,04	14 128
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	25 025	28 000	47 128,04	19 128
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)				
TOIMINTAKATE (sisäiset)				
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	25 025	28 000	47 128,04	19 128
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	8,25	9,23	15,90	

326 Omaishoidon tuki

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Omaishoidolla tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotioloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Omaishoidon tuella tarkoitetaan kokonaisuutta, joka muodostuu hoidettaville annettavista tarvittavista palveluista ja omaishoitajalle annettavasta hoitopalkkiosta, vapaasta ja omaishoitoa tukevista palveluista. Omaishoidon tuki on määrärahasidonnainen.

Vastuuhenkilö

Kotihoidon vastaava

Sitovia tavoitteita

1. Omaishoitajien tukeminen soteuudistuksessa.
2. Yhteisten tapaamisten järjestäminen kaksi kertaa vuodessa.

Toteuma:

1-12 kk: Omaishoidontuen hakemuksia ensimmäisellä vuosineljänneksellä aikaisempaa enemmän. Uusia päätöksiä tehty määrärahan puitteissa. Kotikäyntejä aloitettu uudestaan Covid-19 rajoitusten jälkeen. Palveluohjauksen myötä omaishoitajien jaksamista tuettu mm. jaksohoidon kautta toteutuvien vapaapäivien muodossa. Omaishoitajien puurojuhla järjestettiin joulukuussa. PSHVA:n ohjeet siirtymävaiheesta tiedotettu omaishoitajille kotiin kirjeenä. Palveluohjausta siirtymäaikaan liittyen toteutettu puhelinkeskustelujen kautta.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022	Tot. 1-12/2022
Omaishoidon tuki	27	22	29	23	25	25

326 Omaishoidon tuki	**TP 2021**	**TA 2022**	**TP 2022**	**Ero**
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)				
M E N O T (ulkoiset)	159 189	142 671	187 682,05	45 011
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	159 189	142 671	187 682,05	45 011
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)				
TOIMINTAKATE (sisäiset)				
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	159 189	142 671	187 682,05	45 011
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	52,45	47,04	63,32	

360 Perusterveydenhuolto

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Perusterveydenhuolto järjestetään ja tuotetaan kuulumalla Sisä-Savon terveydenhuollon kuntayhtymään yhdessä Suonenjoen kaupungin kanssa.

Vastuuhenkilö

Sitovia tavoitteita

Perusterveydenhuollon sitovat tavoitteet asettaa perussopimuksen mukaisesti Sisä-Savon terveydenhuollon kuntayhtymä. https://www.sisasavontk.fi/

Toteuma:

1-12 kk: Perusterveydenhuollon toteumasta raportoi perussopimuksen mukaisesti Sisä-Savon terveydenhuollon kuntayhtymä. https://www.sisasavontk.fi

Tunnusluvut ja mittarit

Hoitopäivät	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022	Tot. 1-12/2022
15-49 vuotiaat	27	158	23	42		42
50-64 vuotiaat	207	201	229	286		295
65-74 vuotiaat	717	590	744	687		640
75-84 vuotiaat	1 391	1 003	1 254	991		1020
Yli 85 vuotiaat	1 306	1 453	1 550	1380		1251
Yhteensä	3 648	3 405	3 800	3 386		3248
a´-hinta	229,50 €	235,75 €	253,96 €			
Kustannukset yhteensä	837 216,00 €	802 728,75 €	965 048,00 €			

360 Perusterveydenhuolto	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	0	0	-7 338,00	-7 338
M E N O T (ulkoiset)	2 782 225	3 832 370	3 380 006,74	-452 363
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	2 782 225	3 832 370	3 372 668,74	-459 701
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)				
TOIMINTAKATE (sisäiset)				
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	2 782 225	3 832 370	3 372 668,74	-459 701
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	916,71	1263,56	1137,88	

370 Erikoissairaanhoito
Toiminnan kuvaus / palveluajatus Erikoissairaanhoito järjestetään ja tuotetaan kuulumalla Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymään
Vastuuhenkilö
Sitovia tavoitteita Erikoissairaanhoidon sitovat tavoitteet asettaa perussopimuksen mukaisesti Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä. https://www.psshp.fi/etusivu
Toteuma: **1-12 kk:** Erikoissairaanhoidon toteuman raportoi perussopimuksen mukaisesti Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä. https://www.psshp.fi/etusivu
Tunnusluvut ja mittarit

370 Erikoissairaanhoito	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-19 526	0	-9 799,24	-9 799
M E N O T (ulkoiset)	5 337 455	5 143 560	5 030 486,37	-113 074
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	5 317 929	5 143 560	5 020 687,13	-122 873
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)				
TOIMINTAKATE (sisäiset)				
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	5 317 929	5 143 560	5 020 687,13	-122 873
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	1752,20	1695,87	1693,89	

380 Ympäristöterveydenhuolto
Toiminnan kuvaus / palveluajatus Ympäristöterveydenhuolto järjestetään ja tuotetaan kuulumalla ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueeseen, johon kuuluvat Tervon kunta (isäntäkunta), Suonenjoen kaupunki, Rautalammin kunta, Vesannon kunta, Pielaveden kunta sekä Keiteleen kunta.
Vastuuhenkilö
Sitovia tavoitteita Sitovat tavoitteet asettaa, perussopimuksen mukaisesti, ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue. https://www.tervo.fi/ymparistoterveyspalvelut
Toteuma: **1-12 kk:** Toteumasta raportoi perussopimuksen mukaisesti ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue. https://www.tervo.fi/ymparistoterveyspalvelut
Tunnusluvut ja mittarit

380 Ympäristöterveydenhuolto	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)				
M E N O T (ulkoiset)	184 471	208 010	213 676,00	5 666
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	184 471	208 010	213 676,00	5 666
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)				
TOIMINTAKATE (sisäiset)				
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	184 471	208 010	213 676,00	5 666
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	60,78	68,58	72,09	

404 Sivistyksen hallinto

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Sivistystoimen hallinnon tehtävänä on mahdollistaa osaston työntekijöiden toimintaedellytykset, edistää osaston toimintaa kuntastrategian mukaisesti sekä arvioida toiminnan taloudellisia ja toiminnallisia vaikutuksia. Sivistysosaston hallinto ohjaa osaston yhteistoimintoja, järjestää ja toimeenpanee kilpailutuksia sekä kehittää toiminnan suunnittelua ja arviointia.

Vastuuhenkilö

Sivistysjohtaja–lukion rehtori (tammikuu–kesäkuu), kunnanjohtaja (kesäkuu–lokakuu), sivistys- ja hyvinvointijohtaja (marraskuu–joulukuu)

Sitovia tavoitteita

1. Viranhaltijapäätökset ja lautakunnan päätökset annetaan kuukauden kuluessa asian vireille tulosta.
2. Osaston työntekijöille pidetään kehityskeskustelut lähiesimiehen toimesta.
3. Henkilöstön hyvinvointia seurataan kuukausittaisilla kyselyillä

Toteuma

1. Viranhaltijapäätökset on annettu pääsääntöisesti kuukauden sisällä asian vireille tulosta.
2. Kehityskeskustelut toteutuvat suunnitellusti.
3. Henkilöstön hyvinvointia on seurattu alkuvuodesta kyselyin.

Tunnusluvut ja mittarit

Talousarviossa tunnusluvuiksi ja mittariksi on määritelty lautakunnan kokousten määrä sekä osastopalaverien määrä.

kokouksen laji	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP2022
lautakunnan kokoukset	10	9	8	8
osastopalaverit	12	11	12	4

404 Sivistyksen hallinto	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)				
M E N O T (ulkoiset)	51 505	74 455	60 370,06	-14 085
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	51 505	74 455	60 370,06	-14 085
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)	-251	-200	-461,76	-262
Menot (sisäiset)	3 049	653	989,47	336
TOIMINTAKATE (sisäiset)	2 798	453	527,71	75
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	54 303	74 908	60 897,77	-14 010
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	17,89	24,70	20,55	

410 Perusopetus

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Arvomme ohjaavat toimintaamme ja näkyvät arjen teoissa ja tavoitteissa. Toiminnassa keskeistä on kasvun ja hyvinvoinnin tukeminen. Kiinnitetään huomiota ryhmäytymiseen, työrauhaan, työskentely- ja vuorovaikutustaitoihin. Positiivisen pedagogiikan myötä vahvistetaan oppilaiden tunnetaitoja ja hyväksyvää ilmapiiriä. Tiimityöskentelyä vahvistetaan sekä henkilökunnan että oppilaiden keskuudessa.

Opetus- ja kasvatustyötä tehdään yhteistyössä oppilaiden, vanhempien, henkilökunnan ja ulkopuolisten sidosryhmien kanssa. Oppilaita rohkaistaan osallistumaan koulujen toimintakulttuurin kehittämiseen ja vastuunottoon mm. kummioppilastoiminnan, tukioppilastoiminnan ja oppilaskuntien kautta. Yhteistyötä tehdään huoltajien kanssa mm. Wilma-viestien, vanhempainiltojen ja mahdollisen vanhempainyhdistyksen kautta. Koulussa toimii monialainen oppilashuollon tiimi, jonka tehtävänä on edistää oppilaiden hyvinvointia ja terveyttä. Koulut ovat mukana KiVa-kouluohjelmassa, jonka ohjeiden mukaisesti ehkäistään kiusaamista. Koulut tekevät tiivistä yhteistyötä mm. seurakuntien, nuoriso- ja kulttuuritoimen, urheiluseurojen sekä paikkakunnan yritysten kanssa.

Vastuuhenkilö

Perusopetuksen rehtori

Sitovia tavoitteita

1. Henkilöstön hyvinvoinnin edistäminen
   Toteutetaan kuukausittain hyvinvointiin liittyvä laadullinen kysely. Seurataan tuloksia ja pohditaan niiden pohjalta yhdessä henkilöstön kanssa toimenpiteitä hyvinvoinnin edistämiseksi. Tehdään näkyväksi myös jokaisen omaa vastuuta hyvinvoinnin edistämisessä.

2. Tiimimallin kehittäminen
   Vahvistetaan aikuisten muodostamien tiimien avointa vuoropuhelua kaikkien osallisuutta vahvistavan toimintakulttuurin edistämiseksi. Luodaan vahva ja yhtenäinen johtotiimi, joka käy avointa vuoropuhelua koulun toimintakulttuurin ja arjen johtamisesta. Kehitetään käytänteitä johtotiimin ja tiimien väliseen yhteistyöhön ja vuorovaikutukseen.

3. Positiivisen pedagogiikan mukaisen toimintakulttuurin edistäminen.
   Kannustamme ja annamme positiivista palautetta pienistäkin asioista päivittäin.
   Etsimme ja huomaamme vahvuuksia.
   Autamme oppilasta huomaamaan ja sanoittamaan hyvää itsessä ja toisissa.

Toteuma

1. **Henkilöstön hyvinvoinnin edistäminen**

   Sivistystoimen yhteinen henkilöstökysely ei toteutunut suunnitellulla tavalla. Se on toteutettu viimeksi helmikuussa 2022. Tuolloin tuloksia on käsitelty henkilöstön kanssa ja keskusteltu havainnoista.

   Opetushenkilöstön kehityskeskusteluissa pohdittiin henkilöstön hyvinvointia yleisesti ja jokaisen kanssa myös henkilökohtaisella tasolla. Uutta lukuvuotta suunniteltaessa karsittiin henkilöstön kehityskeskusteluissa ja muissa yhteisissä keskusteluissa esille nousseita kuormitustekijöitä työsuunnitelmien sisältöihin sekä lukujärjestyksiin liittyen. Koulussa oli keväällä paljon poissaoloja ja sijaisten saaminen oli haastavaa. Tämän vuoksi palkattiin syksyllä resurssiopettaja, joka on vähentänyt ohjaajien sijaistamisen tarvetta ja rauhoittanut arkea. Poissaolot kuormittivat arkea kuitenkin vielä syksylläkin ja myös ulkopuolisia sijaisia jouduttiin palkkamaan.

   Matti Lohen koulun ja Kerkonjoen koulun lukuvuoden 2022-2023 teemaksi valittiin hyvinvoiva mieli ja nimettiin kehittämisryhmä, joka järjestää toimintaa teeman puitteissa niin henkilöstölle kuin oppilaillekin. Ryhmä on toiminut suunnitellusti ja järjestänyt hyvinvointiin liittyviä tapahtumia ja toimintoja.

2. **Tiimimallin kehittäminen**

   Tiimimallia kehitettiin lukuvuodesta 2021-2022 ja luokkatiimien rinnalle perustettiin yhteisissä keskusteluissa keväällä 2022 pohditut Matti Lohen koulun ja Kerkonjoen koulun yhteiset kehittämistiimit. Ne tiimit ovat vahvistaneet yhtenäiskoulukulttuuria ja koulujen välistä yhteistyötä ja mahdollistaneet kehittämisen käytössä olevan työajan (ys-aika) puitteissa. Näin yhteiseen työhön tarkoitettu työajankäyttö on tehostunut ja erillistä kehittämiseen käytettävä työaika väheni keventäen kokonaiskuormaa. Niiden myötä myös vastuuta kehittämisestä (tiiminvetäjät) on jaettu useammalle.

3. **Positiivisen pedagogiikan mukaisen toimintakulttuurin edistäminen**

   Positiivisen pedagogiikan mukaisen toimintakulttuurin vahvistamiseksi arjessa perustettiin Matti Lohen ja Kerkonjoen koulun yhteinen kehittämistiimi. Kehittämistiimi luo käytänteitä ja tuo ideoita positiivisen pedagogiikan vahvistamiseksi arjessa. Syksyllä otettiin käyttöön edellisenä lukuvuonna yhdessä oppilaiden kanssa laaditut myönteiseen muotoon kirjatut järjestyssäännöt/pelisäännöt ja ne toimivat arjen toimintaohjeina.

   Positiivisen pedagogiikan mukaisen toimintakulttuurin luominen vaatii aikaa. Se vaatii oman työotteen ja koulun käytänteiden uudelleenajattelua ja sitä työtä tulee tehdä jokaisen kouluyhteisön jäsenen. Aiemmin käytössä olleiden arjen käytänteiden rinnalle tulee luoda uudenlaisia oppilaiden vahvuudet huomioivia ja positiivisten asioiden kautta huomioivia arjen käytänteitä. Tämän suhteen tulee vielä tehdä yhdessä työtä.

Tunnusluvut ja mittarit

- opetustunteja (ilman resurssitunteja, tukiopetusta ja vastaavaa) 24499
- oppilaita 264
- 141,31 € / opetustunti
- 13113,11 € / oppilas

410 Perusopetus	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-135 205	-121 787	-171 464,47	-49 677
M E N O T (ulkoiset)	2 958 536	2 970 719	2 978 013,50	7 295
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	2 823 331	2 848 932	2 806 549,03	-42 383
Suunnitelmapoistot	227 798	232 312	242 364,27	10 052
Tulot (sisäiset)	-69 620	-56 671	-60 132,65	-3 462
Menot (sisäiset)	442 237	394 824	429 526,60	34 703
TOIMINTAKATE (sisäiset)	600 415	570 465	611 758,22	41 293
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	3 423 746	3 419 397	3 418 307,25	-1 090
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	1128,09	1127,40	1153,28	

420 Lukio

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Rautalammin lukio tarjoaa laadukasta lukiokoulutusta viihtyisissä tiloissa. Meille on tärkeää, että huolehdimme lähialueen vetovoimaisuudesta ja kannamme vastuuta paikallisesti, valtakunnallisesti ja myös globaalisti.
Yrittäjämäinen asenne, kestävän kehityksen huomioiminen ja kansainvälisyys näkyvät koulumme arjessa ja toiminnassa. Välitämme toisistamme. Henkilökunnan ja opiskelijoiden hyvinvointi ovat keskeisiä toiminta-ajatuksiamme.
Tavoitteenamme on hyödyntää paikallisia olosuhteita tehokkaasti ja olla aktiivinen toimija myös kunnan vetovoimaisuuden lisäämisessä.
Yhteistyö Rautalammin ratsastuskeskuksen kanssa luo pohjaa lukion markkinoinnille ja tarjoaa vakaan opiskelijavirran. Teatteri-ilmaisun ja musiikin keinoin ilmaisemme paikallista osaamista ja otamme kantaa yhteiskunnallisiin ja globaaleihin ilmiöihin.

Lukion arvot ovat Laadukkuus, Vastuullisuus ja Välittäminen.

Vastuuhenkilö
Lukion rehtori Mari Pirkkala

Sitovia tavoitteita

1. Opiskelijamäärä ylittää 100 syksyllä 2022
2. Tiivis yhteistyö naapurilukioiden kanssa. Vähintään 15 yhteistä kurssia.
3. Opiskelijoiden hyvinvointikyselyn tulosten keskiarvon kasvu 10 pisteellä (80 -> 90)
4. Markkinointisuunnitelman tekeminen

Toteuma

1. Lukion opiskelijamäärä laskentapäivänä 20.9.2022 oli yhteensä 103.
2. Keväällä 2022 jäätiin yhteiskurssien tavoitteesta. Syksyllä saksan ja venäjän kielissä aloitti kuitenkin uudet ryhmät.
3. Hyvinvointikysely ei enää tuota luotettavaa tietoa. Aikaisempi kysely ei taannut opiskelijoiden anonymiteettiä, jonka vuoksi he alkoivat vältellä vastaamista. Vuoden 2022 syksyllä käynnistettiin uuden hyvinvointikyselyn toteuttaminen vaihtoehtoja läpi käyden. Uusi kyselymalli otetaan käyttöön 2023 alussa.
4. Brändikirkastus- ja markkinointisuunnitelmatyötä jatkettiin 2022. Vuoden lopussa oltiin tilanteessa, jossa talliyhteistyön mahdolliset muutokset keskeyttivät prosessin etenemisen hetkellisesti. Työ jatkuu, kun tallitoimija on varmistunut. Itse markkinointitoimintoja lisättiin kuitenkin vahvasti ja syksyllä 2022 osallistuttiin mm. pitkästä aikaa myös Helsinki International Horse Show`n.

Tunnusluvut ja mittarit

Lukio	TP2021	TA2022	TP2022
Opetustunnit	5934	6165	5832
€/opetustunti	174	176	189
Opiskelijoita	111	103	103
€/opiskelija	9309	10505	10697

420 Lukio	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-38 350	-49 091	-68 681,31	-19 590
M E N O T (ulkoiset)	822 914	887 215	921 156,43	33 941
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	784 564	838 124	852 475,12	14 351
Suunnitelmapoistot	114 228	114 127	114 733,14	606
Tulot (sisäiset)	-2 578	-3 850	-3 339,02	511
Menot (sisäiset)	137 124	133 634	140 305,94	6 672
TOIMINTAKATE (sisäiset)	248 774	243 911	251 700,06	7 789
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	1 033 338	1 082 035	1 104 175,18	22 140
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	340,47	356,75	372,53	

421 TUVA-koulutus

TUVA-koulutus on perusopetuksen jälkeistä tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta. TUVA koulutusmuotona alkoi 01.08.2022, ja siinä yhdistyvät aiemmat perusopetuksen lisäopetus, lukioon valmistava koulutus (LUVA) ja tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (VALMA). TUVA-koulutus on tarkoitettu oppijoille, joilla ei ole toisen asteen koulutusta tai jotka jostakin syystä tarvitsevat tutkintoon valmentavaa koulutusta. Kuntalaisilla on oikeus tarvitsemaansa TUVA-koulutukseen (L 1215 / 2020).

SavoGrown alueella TUVA-koulutus järjestetään kuntien yhteistyönä Suonenjoen kaupungin ollessa isäntäkuntana.

Syyslukukaudella 2022 Rautalammilta oli kaksi osallistujaa TUVA-koulutuksessa.

Vastuuhenkilö
Sivistys- ja hyvinvointijohtaja

Sitovia tavoitteita

5. TUVA-opiskeluun oikeutetuilla on opiskelumahdollisuus
6. Oppijoiden yksilölliset tarpeet huomioidaan.
7. SavoGrown yhteistyötä jatketaan

Toteuma

5. TUVA-koulutusmahdollisuus Rautalammilla toteutui
6. Oppijoille rakennettiin yksilölliset oppimispolut
7. Koulutus toteutettiin SavoGrown alueella yhteistyössä

Tunnusluvut ja mittarit

440 Aikuiskoulutus (vapaa sivistystyö ja taiteen perusopetus)

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Kansalaisopiston toiminnan Rautalammin kunnassa järjestää Sisä-Savon kansalaisopisto. Sisä-Savon kansalaisopisto on avoin vapaan sivistystyön opisto ja se tarjoaa opetusta toimialueensa Suonenjoen, Rautalammin, Tervon, Vesannon ja Leppävirran asukkaille. Vuoden 2018 alusta opistoon liittyi uutena jäsenenä Leppävirran kunta, ja tätä kautta opiston tehtäväksi tuli myös taiteen perusopetuksen järjestäminen. Kansalaisopisto järjestää alueen koulutus- ja kulttuuritarpeita tukevaa monipuolista ja hyvinvointia lisäävää yleissivistävää koulutus-, kulttuuri- ja harrastustoimintaa, ammatillista lisäkoulutusta sekä maksupalvelu– ja projektitoimintaa.

Musiikinopetuksen järjestää Kuopion konservatorio. Opetus järjestetään Rautalammilla kerran viikossa. Rautalampilaisia oppilaita on tällä hetkellä 11 taiteen perusopetuksen oppimäärää suorittamassa. Lisäksi 12 rautalampilaista lasta osallistuu varhaisiän musiikkikasvatukseen (muskariin).

Vastuuhenkilö

Sivistys- ja hyvinvointijohtaja

Sitovia tavoitteita

1. Kansalaisopiston kurssitarjonnan pitäminen ennallaan
2. Kansalaisopiston tuntitavoitteena on 2500 tuntia
3. Konservatorio-opintojen mahdollistaminen 10 nuorelle.

Toteuma

Sisä-Savon kansalaisopiston toiminta Rautalammilla vuonna 2022:

- toteutuneet kurssit 96
- toteutuneet tunnit 2430
- osallistujat 836 (668 / 168)

Kuopion konservatorion opetus Rautalammilla:

- oppilaita 11 (soitonopetus) + 12 (muskari)
- toteutuneet tunnit 385

Tunnusluvut ja mittarit

SSKO	TP 2020	TP2021	TA2022	TP2022
opetustunnit	2117	2349	2500	2430
€ / opetustunti	23,48	23,14	19,29	27,50
opiskelijoita	498	445	500	836
toteutuneet kurssit				96
€ / opiskelija	44,91	61,2	98,1	79,92

konservatorio	TP 2020	TP2021	TA2022	TP2022
opetustunnit	NA	NA	NA	385
€ / opetustunti	NA	NA	NA	46,23
opiskelijoita	NA	NA	NA	11+12
€ / opiskelija	NA	NA	NA	1618 / 774

440 Aikuiskoulutus	**TP 2021**	**TA 2022**	**TP 2022**	**Ero**
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)				
M E N O T (ulkoiset)	72 403	66 862	79 986,69	13 125
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	72 403	66 862	79 986,69	13 125
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)				
TOIMINTAKATE (sisäiset)				
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	72 403	66 862	79 986,69	13 125
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	23,86	22,04	26,99	

450 Joukkoliikenne

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Tavoitteena on mahdollistaa haja-asutusalueelta asioiminen kirkonkylällä ja saapuminen sunnuntaina Suonenjoen rautatieasemalta Rautalammille. Kutsutaksipalvelu korvaa vähäistä julkista liikennettä Rautalammin kunnan alueella.

Vastuuhenkilö
Sivistys- ja hyvinvointijohtaja

Sitovia tavoitteita

1. Kustannusten pitäminen vuoden 2021 tasolla
2. Kutsutaksitoiminnan kehittäminen
3. Kuljetuspalveluiden markkinoinnin ja viestinnän kehittäminen

Toteuma

1. Maailmantilanteen takia kustannusten pitäminen entisellä tasolla ei toteutunut: vuoden aikana oli poikkeuksellisesti kolme indeksikorotusta, joiden kustannusvaikutus palvelun tilaajalle oli noin 14,9%.
2. Kutsutaksitoiminta on jatkunut ennallaan.
3. Kuljetuspalveluiden markkinointia ja viestintää ei ole kehitetty.

Tunnusluvut ja mittarit

450 Joukkoliikenne	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)				
M E N O T (ulkoiset)	21 098	24 670	30 455,55	5 786
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	21 098	24 670	30 455,55	5 786
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)				
TOIMINTAKATE (sisäiset)				
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	21 098	24 670	30 455,55	5 786
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	6,95	8,13	10,28	

453 Varhaiskasvatus

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Varhaiskasvatuspalvelujen tavoitteena on järjestää laadukasta ja pedagogisesti perusteltua hoitoa, kasvatusta ja opetusta kaikille alle kouluikäisille lapsille varhaiskasvatusmuodosta riippumatta. Tähän kuuluu myös yksityinen varhaiskasvatus. Toiminta perustuu varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin, jotka on päivitetty toukokuussa 2022 ja jonka pohjalta päivitetty paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma on hyväksytty hyvinvointilautakunnassa syyskuussa 2022.

Vastuuhenkilö

Päiväkodin johtaja

Sitovia tavoitteita

1. **Pedagoginen kehittäminen:** Painopistealueina pedagogiset käytänteet, pedagoginen johtajuus, osallisuus ja Rautalammin kunnan vasun tavoitteiden toteutumisen seuranta sekä luontopainotteisen varhaiskasvatuksen toteuttaminen.
2. **Tiimimallin kehittäminen:** Vahvistetaan kasvattajien muodostamien tiimien vuoropuhelua avoimeksi sekä kaikkien osallisuutta vahvistavan toimintakulttuurin edistämiseksi. Kehitetään käytänteitä varhaiskasvatuksesta vastaavan ja tiimien väliseen yhteistyöhön ja vuorovaikutukseen sekä tiedottamiseen.
3. **Viestintä ja tiedottaminen:** Pyritään siihen, että viestintä ja tiedottaminen on mahdollisimman avointa ja ajantasaista kaikille sidosryhmille.
4. **Henkilöstön hyvinvoinnin edistäminen:** Toteutetaan hyvinvointiin liittyviä laadullisia kyselyitä toimintakauden aikana. Seurataan tuloksia ja pohditaan niiden pohjalta yhdessä henkilöstön kanssa toimenpiteitä hyvinvoinnin edistämiseksi. Tehdään näkyväksi myös jokaisen omaa vastuuta hyvinvoinnin edistämisessä.

Toteuma

Varhaiskasvatuksessa olleiden lasten määrä vuonna 2022: vaihtelevasti 95 - 105 lasta.

Tunnusluvut ja mittarit

Pedagogiikan kehittäminen	Toteutunut	Ei ole toteutunut
Lasten varhaiskasvatussuunnitelmien laatiminen ja tavoitteiden toteutuminen	Varhaiskasvatussuunnitelmat on arvioitu keväällä 2022. Uuden toimintakauden varhaiskasvatussuunnitelmien laadinta aloitettiin syyskuussa 2022. Varhaiskasvatussuunnitelmat on laadittu suurimmaksi osaksi. Osa keskusteluista on siirtynyt pidettäväksi vuoden 2023 alkuun.	
Varhaiskasvatuksen vuosisuunnitelman laadinta ja seuranta	Vuosisuunnitelma on päivitetty kaudelle 2022–2023.	
Tiimipalaverit, krt/v		Tiimipalaverit eivät toteudu viikoittain

		kaikissa ryhmissä.
Lasten kokoukset mm. yhteiset sopimukset ja seuranta, lkm./ v		Ei toteutunut
Tiimimallin kehittäminen		
Henkilöstön ammatillisen osaamisen kehittäminen	Liikuntakoulutus on toteutettu. Ympäristökasvatus ja luontosuhdekoulutus on toteutunut. Ensiapukoulutus EA1 on toteutunut. Osaa henkilökuntaa koulutettiin Innovatiiviset Oppimisympäristöt hankkeen myötä digitaalisiin oppimisympäristöihin.	
Välitön palaute- arkipäivän tilanteista nousseet asiat	Henkilöstö on kehittynyt tässä todella paljon.	
Systemaattinen palaute-kehityskeskustelusta nousseet tavoitteet ja seuranta	Esiin nousseet yleiset kehittämistarpeet tuotiin esille ja niiden pohjalta on toteutettu koulutuksia ja sovittu tiimien toimintatapoja.	
Luontopainotteisuus osana päivähoitoa.	Luontopainotteisuus näkyy arjessa.	
Viestintä ja tiedottaminen	Toteutunut	Ei ole toteutunut
Sisäinen viestintä: Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen muistiot kaikille asianosaisille sähköisesti	Sisäinen viestintä tiimien sisällä toimii.	Viestinnässä tiimien kesken on parantamisen varaa.
Tiedottaminen sivistyksen ja kunnan sisällä	Toteutuu osittain.	
Ulkoinen viestintä: Asiakasraadin kokoontuminen krt/ v	Kokoontunut 2 kertaa kevätkauden aikana. Kokoontunut kerran syyskaudella	
Asiakastyytyväisyyskysely ja seuranta	Tehty syksyllä 2022.	
Palautteen käsittely ja toimenpiteet: yhteistyötahot, päättäjät	Palautteet käsitelty tiimeissä ja keskusteltu vanhempainilloissa.	
Henkilöstön hyvinvoinnin edistäminen		
Kehityskeskustelut	Lähes kaikki kehityskeskustelut on pidetty.	

TYHY-päivät pyritään järjestämään vuosittain.		Ei ole toteutunut, peruuntui koronarajoitusten takia.
Ennaltaehkäisevä työterveyshuolto on järjestetty Pihlajalinnan kautta.	Toteutuu.	
Kunnan työntekijöille suunnatut hyvinvointikyselyt.	Osittain toteutunut.	

453 Varhaiskasvatus	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-115 834	-90 044	-91 441,84	-1 398
M E N O T (ulkoiset)	984 786	999 396	1 051 007,34	51 611
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	868 952	909 352	959 565,50	50 214
Suunnitelmapoistot	542	0	3 499,53	3 500
Tulot (sisäiset)	-48 404	-43 000	-132 245,50	-89 246
Menot (sisäiset)	180 824	310 534	270 271,28	-40 263
TOIMINTAKATE (sisäiset)	132 962	267 534	141 525,31	-126 009
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	1 001 913	1 176 886	1 101 090,81	-75 795
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	330,12	388,03	371,49	

454 Esiopetus

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Esiopetuksen tavoitteena on vahvistaa ja tukea jokaisen lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen polkua joustavasti varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja edelleen perusopetukseen. Toiminta perustuu esiopetuksen opetussuunnitelmaan 2016 sekä kaksivuotisen esiopetuskokeilun opetussuunnitelmaan 2021.

Vastuuhenkilö

Päiväkodin johtaja

Sitovia tavoitteita

1. **Pedagoginen kehittäminen**: Painopistealueina pedagogiset käytänteet, pedagoginen johtajuus, osallisuus ja Rautalammin kunnan esiopetussuunnitelman tavoitteiden toteutumisen seuranta sekä luontopainotteisen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toteuttaminen.

2. **Tiimimallin kehittäminen**: Vahvistetaan kasvattajien muodostamien tiimien vuoropuhelua avoimeksi sekä kaikkien osallisuutta vahvistavan toimintakulttuurin edistämiseksi. Kehitetään käytänteitä esiopetuksesta vastaavien ja tiimien väliseen yhteistyöhön ja vuorovaikutukseen sekä tiedottamiseen.

3. **Viestintä ja tiedottaminen:** Pyritään siihen, että viestintä ja tiedottaminen on mahdollisimman avointa ja ajantasaista kaikille sidosryhmille.

4. **Henkilöstön hyvinvoinnin edistäminen:** Toteutetaan hyvinvointiin liittyviä laadullisia kyselyitä toimintakauden aikana. Seurataan tuloksia ja pohditaan niiden pohjalta yhdessä henkilöstön kanssa toimenpiteitä hyvinvoinnin edistämiseksi. Tehdään näkyväksi myös jokaisen omaa vastuuta hyvinvoinnin edistämisessä.

Toteuma

Esiopetuksessa on ollut 23 lasta sekä lisäksi 2-vuotisessa esiopetuskokeilussa 18 lasta eli yhteensä 41 lasta. Opetusta on annettu kahdessa opetuspisteessä kolmessa ryhmässä kussakin 704 tuntia. Kerkonkosken esiopetus on toiminut yhteisessä ryhmässä Kerkonjoen koulun 1-2 luokan kanssa.

Tunnusluvut ja mittarit

Pedagogiikan kehittäminen	Toteutunut	Ei ole toteutunut
Lasten esiopetussuunnitelmien laatiminen ja tavoitteiden toteutuminen	Esiopetussuunnitelmat on laadittu ja tavoitteiden toteutumista on seurattu.	
Esiopetuksen oppilashuollon vuosisuunnitelman laadinta ja seuranta	Vuosisuunnitelma on laadittu ja sitä on tarkasteltu ja arvioitu esikouluvuoden aikana.	

Tiimipalaverit, krt/v	Tiimipalaverit eivät ole toteutuneet syyskaudella metsäeskarissa, mutta minieskarissa ne ovat toteutuneet. Tiimipalaverikäytäntöä kehitetään, jotta ne toteutuvat.	
Lasten kokoukset mm. yhteiset sopimukset ja seuranta, lkm./ v	Toteutunut osittain.	
Tiimimallin kehittäminen		
Henkilöstön ammatillisen osaamisen kehittäminen	Henkilökunnan yhteiset koulutukset ovat toteutuneet. Liikuntakoulutus on toteutettu. Ympäristökasvatus ja luontosuhdekoulutus on toteutunut. Ensiapukoulutus EA1 on toteutunut. Osaa henkilökuntaa koulutettiin Innovatiiviset Oppimisympäristöt hankkeen myötä digitaalisiin oppimisympäristöihin.	
Suunnittelupäivät toimintakauden alussa	Toteutunut 12.8.2022.	
Välitön ja systemaattinen palautteen anto.	Palautteen antamisessa on kehitytty todella paljon. Esiin nousseet yhteiset asiat käsitellään tiimeissä.	
Luontopainotteisuus osana esiopetusta.	Luontopainotteisuus näkyy arjessa vahvasti.	
Viestintä ja tiedottaminen	Toteutunut	Ei ole toteutunut
Sisäinen viestintä: Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen muistiot kaikille asianosaisille sähköisesti	Asiat käsitellään tiimeissä ja muistiot jaetaan kaikille.	
Tiedottaminen sivistyksen ja kunnan sisällä	Viestintää kehitetään jatkuvasti	
Ulkoinen viestintä: Asiakasraadin kokoontuminen krt/ v	Kokoontunut kaksi kertaa keväällä ja kerran syksyllä.	
Asiakastyytyväisyyskysely ja seuranta. Tulokset toimitetaan	Asiakastyytyväisyyskysely toteutettu syksyllä 2022 ja tulokset toimitettu.	

henkilökunnalle ja asiaan liittyville tahoille.		
Esiopetukselle ja varhaiskasvatukselle on otettu käyttöön omat Instagram-sivut.	Sivuja päivitetään vähintään 2–3 kertaa kk.	
Kodin ja esiopetuksen välillä käytetään viestinnässä Daisyä, tekstiviestejä ja Whatsapp-viestejä.	Viestitystä tapahtuu päivittäin.	
Henkilöstön hyvinvoinnin edistäminen		
Kehityskeskustelut	Kehityskeskustelut osittain pidetty	
TYHY-päivät pyritään järjestämään vuosittain.		Ei ole toteutunut, peruuntui koronarajoitusten takia.
Ennaltaehkäisevä työterveyshuolto on järjestetty Pihlajalinnan kautta.	Toteutuu.	
Kunnan työntekijöille suunnatut hyvinvointikyselyt.	Toteutunut osittain.	

454 Esiopetus	**TP 2021**	**TA 2022**	**TP 2022**	**Ero**
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-1 571	0	-14 541,72	-14 542
M E N O T (ulkoiset)	156 684	181 614	129 367,45	-52 247
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	155 113	181 614	114 825,73	-66 788
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)	-2 188	-3 500	-1 749,57	1 750
Menot (sisäiset)	50 310	43 185	36 876,03	-6 309
TOIMINTAKATE (sisäiset)	48 122	39 685	35 126,46	-4 559
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	203 235	221 299	149 952,19	-71 347
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	66,96	72,96	50,59	

460 Nuorisotoimi

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Nuoret kohtaava ja tavoittava nuorisotyö. Nuorisotilaa pidetään avoinna säännöllisesti sekä järjestetään yhteisiä tapahtumia, teemapäiviä sekä retkiä. Nuoret pyritään aktivoimaan nuorisotyön sisällön suunnitteluun ja toteutukseen. Toiminta suunnitellaan ja toteutetaan poikkihallinnollisesti ja eri sidosryhmiä apuna käyttäen. Erityisnuorisotyössä etsivä nuorisotyöntekijä on erityistä tukea tarvitsevien nuorten tukena, sekä mukana ennaltaehkäisevässä nuorisotyössä.

Vastuuhenkilö

Vapaa-aikasihteeri, puolitetulla työajalla

Muu henkilöstö:
Etsivä nuorisotyöntekijä, kokoaikainen
Perusnuorisotyöntekijä, tuntityöntekijä (15h/viikko)

Sitovia tavoitteita

4. Henkilöstön hyvinvoinnin edistäminen: Toteutetaan kuukausittain hyvinvointiin liittyvä laadullinen kysely. Seurataan tuloksia ja pohditaan niiden pohjalta yhdessä henkilöstön kanssa toimenpiteitä hyvinvoinnin edistämiseksi. Tehdään näkyväksi myös jokaisen omaa vastuuta hyvinvoinnin edistämisessä.
5. Monipuolisten nuorisopalveluiden toteutus: nuorisotoimi tukee vuosittain seuroja nuorisotoiminnan järjestämiseksi.

Toteuma

1. Toteutunut osittain. Kysely toteutui alkuvuodesta 2022.
2. Toteutunut. Nuorisotoimen järjestö- ja yhdistysavustukset jaettiin keväällä 2022

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Tapahtumat/vuosi	129	106	164	140	179
Nuorisotilan kävijät/vuosi	2570	2116	2576	3200	2671
Etsivä nuorisotyön asiakkaat/vuosi	58	69	71	45	70

460 Nuorisotoimi	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-28 997	-30 000	-23 579,55	6 420
M E N O T (ulkoiset)	77 216	92 929	83 988,66	-8 940
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	48 219	62 929	60 409,11	-2 520
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)	-130	0	-213,24	-213
Menot (sisäiset)	13 635	14 034	14 135,81	102
TOIMINTAKATE (sisäiset)	13 506	14 034	13 922,57	-111
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	61 724	76 963	74 331,68	-2 631
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	20,34	25,38	25,08	

470 Liikuntatoimi

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Rautalammin kunnan liikuntatoimen keskeisenä tehtävänä on liikunnan ja muun terveyttä edistävän fyysisen aktiivisuuden tukeminen. Kunta tarjoaa ja ylläpitää liikuntapaikkoja, kun taas liikunnan toiminnallisesta puolesta huolehtivat aktiiviset liikunta- ja urheiluseurat sekä yritykset. Urheiluseurat ovat kunnan liikuntapalveluiden tärkeä yhteistyökumppani.

Vastuuhenkilö

Vapaa-aika sihteeri, puolitetulla työajalla

Muu henkilöstö:
Uimahallin lippukassan hoitaja, osa-aikatyö ja tuntityö
Uimahallin uinninvalvoja, osa-aikatyö ja tuntityö
Liikuntapaikkojen hoito, ulkoistettu
Liikuntaneuvoja, kokoaikainen

Sitovia tavoitteita

6. Monipuolisten liikuntapaikkojen turvaaminen ja tapahtumien toteutus: liikuntatoimi tukee vuosittain urheiluseuroja liikuntatoiminnan järjestämiseksi.
7. Liikuntaneuvonnan käynnistäminen.
8. Henkilöstön hyvinvoinnin edistäminen: Toteutetaan kuukausittain hyvinvointiin liittyvä laadullinen kysely. Seurataan tuloksia ja pohditaan niiden pohjalta yhdessä henkilöstön kanssa toimenpiteitä hyvinvoinnin edistämiseksi. Tehdään näkyväksi myös jokaisen omaa vastuuta hyvinvoinnin edistämisessä.

Toteuma

1. Toteutunut. Liikuntatoimen järjestö- ja yhdistysavustukset jaettiin keväällä 2022.
2. Toteutunut. Liikuntaneuvonta käynnistyi alkuvuodesta 2022, ja sitä toteutetaan liikuntaneuvojan työajan puitteissa.
3. Toteutunut osittain. Kysely toteutui alkuvuodesta 2022.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Uimahallin kävijät/vuosi	4955 (uimahalli kiinni koronapandemian vuoksi osan vuodesta)	5 912	7000	5631
Uimahallin kustannukset / käynti	18,16	15,21	12,85	15,98

470 Liikuntatoimi	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-22 227	-25 000	-19 025,87	5 974
M E N O T (ulkoiset)	196 103	229 675	228 967,16	-708
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	173 876	204 675	209 941,29	5 266
Suunnitelmapoistot	29 151	24 736	24 735,51	0
Tulot (sisäiset)	-1 835	-2 058	-1 012,00	1 046
Menot (sisäiset)	44 055	44 403	42 608,82	-1 794
TOIMINTAKATE (sisäiset)	71 371	67 081	66 332,33	-749
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	245 247	271 756	276 273,62	4 518
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	80,81	89,60	93,21	

480 Kirjasto

Toiminnan kuvaus

1. **Kaikille mahdollisuus lukea -** Lukutaito on kansalaistaito. Kirjaston osaajat ja kokoelmat ovat monipuolisen lukemisen ja monilukutaidon edistämistä varten.
2. **Tukea aktiiviseen kansalaisuuteen ja hyvinvointiin -** Kirjasto opastaa tiedonlähteille ja tukee elinikäistä oppimista. Kirjasto ehkäisee syrjäytymistä
3. **Osaamista ja yhteistyötä -** Kirjastossa työskentelee osaava ja osaamistaan kehittävä henkilökunta. Kirjasto toimii valtakunnallisessa ja kansainvälisessä kirjastoverkossa. Kirjasto kehittää toimintaansa yhdessä asiakkaiden kanssa.
4. **Kaikille avoin tila -** Jokainen on tervetullut kirjastoon

Vastuuhenkilö

Seija Österberg

Sitovia tavoitteita

1. Henkilöstön hyvinvoinnin edistäminen
   Toteutetaan kuukausittain hyvinvointiin liittyvä laadullinen kysely. Seurataan tuloksia ja pohditaan niiden pohjalta yhdessä henkilöstön kanssa toimenpiteitä hyvinvoinnin edistämiseksi. Tehdään näkyväksi myös jokaisen omaa vastuuta hyvinvoinnin edistämisessä.
2. Lainausautomaatin päivittäminen uuteen versioon, joka mahdollistaa mobiililainauksen.
3. Älykkään palautuslaatikon käyttöönotto.

Toteuma:

1. Sivistysosastolla tehtiin alkuvuodesta kuukausittain kysely, jonka tulokset koottiin ja toimitettiin esimiehille. Kyselyä ei jatkettu maaliskuun jälkeen.
2. Lainausautomaatin päivitettiin uuteen versioon helmikuussa 2022.
3. Älykkään palautuslaatikon käyttöönotosta luovuttiin, koska kustannukset olisivat olleet suunniteltua suuremmat.

Tunnusluvut ja mittarit

2954	Pohjois-Savo 2021	TP 2019	%	TP 2020	%	TP 2021	%	TP 2022	%
Lainaus	14,54	43056	13,47	33502	10,55	35466	11,62	37001	12,53
Kävijät	7,5	33594	10,51	21415	6,86	23771	7,79	32249	10,92
Lainaajat	28,78	973	30,44	848	27,17	789	26	736	24,92

480 Kirjasto	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-9 135	-9 976	-11 150,13	-1 174
M E N O T (ulkoiset)	218 901	235 736	226 639,17	-9 097
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	209 767	225 760	215 489,04	-10 271
Suunnitelmapoistot	29 820	29 820	29 819,77	0
Tulot (sisäiset)	-26 996	-11 427	-11 878,83	-452
Menot (sisäiset)	60 398	39 360	44 163,89	4 804
TOIMINTAKATE (sisäiset)	63 222	57 753	62 104,83	4 352
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	272 989	283 513	277 593,87	-5 919
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	89,95	93,48	93,66	

490 Kulttuuritoimi ja viestintä

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Kulttuuritoimi tuottaa monipuolisesti kulttuuripalveluja eri ryhmille ja koordinoi ja kehittää kulttuuritoimintaa tavoitteenaan kuntalaisten hyvinvoinnin ja paikallisen identiteetin vahvistaminen sekä Rautalammin vetovoimaisuuden edistäminen.

Vastuuhenkilö

Kulttuuri- ja viestintäkoordinaattori

Sitovia tavoitteita

1. Varmistaa koordinoimalla ja tuottamalla eri kulttuurimuotojen kokeminen eri väestöryhmille.
2. Tukea ja vahvistaa kolmannen sektorin toimintaa ja yhteistyötä koulutusta, neuvontaa ja yhdessä tekemistä vahvistamalla.

Toteuma

Kulttuuritoimi on tuottanut taidenäyttelyitä sekä eri taiteenalojen kulttuuritapahtumia ostopalveluna, verkostoissa sekä kolmannen sektorin toimijoita tukien eri väestöryhmille.

Tunnusluvut ja mittarit

mittari	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Omien ja kumppanien kanssa yhteistyössä järjestettyjen kulttuuritapahtumien lukumäärä	16	21	12	NA
Tapahtumien järjestämiskumppaneiden lukumäärä	25	35	15	NA
taidenäyttelyjen ja vastaavien lukumäärä	4	9	7	10

490 Kulttuuritoimi ja viestintä	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-2 178	0	-739,63	-740
M E N O T (ulkoiset)	55 099	45 660	48 924,49	3 264
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	52 921	45 660	48 184,86	2 525
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	1 007	4 715	3 195,39	-1 520
TOIMINTAKATE (sisäiset)	1 007	4 715	3 195,39	-1 520
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	53 928	50 375	51 380,25	1 005
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	17,77	16,61	17,33	

500 Hallinto, Tekninen lautakunta

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Teknisen toimen hallinnon vaatimat tehtävät. Pääasialliset toimet sisältävät laskutuksen, ostolaskujen käsittelyn, sopimusten hallinnan, suunnittelun, henkilöstöhallinnon, tuntipalkkojen kirjauksen sekä teknisen lautakunnan kokousten valmistelun ja päätöksistä tiedottamisen. Hallinto hoitaa myös yhteistyön muihin viranomaisiin ja yhteistyökumppaneihin ja hankkeiden kilpailutuksen. Lisäksi suoritetaan kunnanhallituksen ja valtuuston tekniselle osastolle antamat kuntastrategian mukaiset muut tehtävät.

Vastuuhenkilö

Tekninen johtaja

Sitovia tavoitteita

1. Tekninen osasto kilpailuttaa hankinnat hankintalain mukaisesti.
2. Suoritetaan sähköinen asiakaspalautekysely sisäisesti, jossa selvitetään tuki-, huolto- ja teknisten palveluiden tuloksellisuutta, tehokkuutta ja ohjausta.

Toteuma:

1- 12 kk:

1. Hankinnat kilpailutettiin hankilantalain mukaisesti.
2. Sähköistä asiakaspalautekyselyä ei ehditty toteuttamaan.

Henkilöstövaihdoksia tapahtui vuoden 2022 aikana paljon. Uusi tekninen johtaja aloitti tammikuun alussa ja irtisanoutui syyskuun alkupuolella. Hänen tilalleen saatiin tekninen johtaja joulukuun puolivälissä. Kiinteistö- ja aluepäällikön toimi perustettiin syksyllä, mutta loppuvuodesta toimi oli jälleen täyttämättä. Myös teknisen osaston kanslisti jäi eläkkeelle loppuvuodesta.

Tunnusluvut ja mittarit

Hallinto, tekninen lautakunta	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Teknisen lautakunnan kokoukset	13	9	6	11	10	11
Käsitellyt asiat	80	76	70	88	80	92

500 Hallinto	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)				
M E N O T (ulkoiset)	100 602	97 661	100 264,40	2 603
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	100 602	97 661	100 264,40	2 603
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	47 417	47 900	44 955,50	-2 945
TOIMINTAKATE (sisäiset)	47 417	47 900	44 955,50	-2 945
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	148 020	145 561	145 219,90	-341
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	48,77	47,99	48,99	

510 Jätehuolto

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Jätelautakuntayhteistyö sekä Jätekukon kuntien yhteinen neuvottelukunta. Jätekukko Oy:n sekä Savo-Pielisen jätelautakunnan kokoukset. Hyötyjätteenkerääjien mm. RINKI Oy ja Paperinkeräys Oy kanssa yhteistyö.

Vastuuhenkilö

Tekninen johtaja

Sitovia tavoitteita

Toteutetaan yhteistyökumppanien kanssa vähintään jätelautakunnan määrittelemän palvelutasopäätöksen mukainen jätehuolto kunnan alueella. Seurataan jätelautakunnan päätöksiä ja otetaan osaa jätehuollon kehittämiseen kunnan alueella.

Toteuma:

1-12 kk:

Yhteistyökumppanien kanssa toteutettiin jätelautakunnan määrittelemän palvelutasopäätöksen mukainen jätehuolto kunnan alueella ja jätelautakunnan päätöksiä seurattiin.

Jätekukon vuosiraportoinnin mukaan Rautalammin lajitteluaseman kävijämäärä nousi 4 % ja vastaanotettu jätemäärä väheni 34 % edelliseen vuoteen verratuna. Ajankohtaisista asioista pidettiin kuukausittaisia palavereita lajitteluasemanhoitajien kanssa. Asemalla tehtiin myös neljä turvallisuuskävelyä eri vuodenaikoina

Tunnusluvut ja mittarit

Jätehuolto	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Kiinteistöjen liittymisaste jätehuoltoon %	85	85	85	95	95	95
Jäteaseman käyttäjien lkm	1071	1 224	1 301	1 270	1 350	1 315

510 Jätehuolto	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	0	0	-144,35	-144
M E N O T (ulkoiset)	2 424	0	1 381,04	1 381
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	2 424	0	1 236,69	1 237
Suunnitelmapoistot	896	896	896,05	0
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	168	0	483,00	483
TOIMINTAKATE (sisäiset)	1 064	896	1 379,05	483
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	3 488	896	2 615,74	1 720
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	1,15	0,30	0,88	

530 Palo- ja pelastustoimi

Toiminnan kuvaus / palveluajatus
Palo- ja pelastustoiminnan järjestäminen kunnan alueella.

Vastuuhenkilö
Palo- ja pelastustoimen henkilöstö.

Sitovia tavoitteita

1. Pohjois-Savon pelastuslaitos tuottaa alueen ihmisille ja yrityksille korkeatasoiset pelastustoimen palvelut ehkäisemällä ennakkoon onnettomuuksia ja antamalla onnettomuustilanteissa nopeaa ja ammattitaitoista apua kaikissa olosuhteissa.
2. Tavoitteena on onnettomuuksien määrän pieneneminen, palokuolemien ja palovahinkojen sekä koti- ja vapaa-ajan tapaturmien väheneminen siten, että Suomi sijoittuu kärkeen kansainvälisessä vertailussa.
3. Tekninen osasto tekee jatkuvaa yhteistyötä palo- ja pelastuslaitoksen kanssa mm. varmistamalla omien kiinteistöjensä paloturvallisuuden.

Toteuma:
1-12 kk:

1. Pohjois-Savon pelastuslaitos tuotti alueen ihmisille ja yrityksille korkeatasoiset pelastustoimen palvelut.
2. Toteutunut suunnitellusti.
3. Tekninen osasto teki hyvää yhteistyötä palo- ja pelastusviranomaisen kanssa.

Tunnusluvut ja mittarit

Palo- ja pelastustoimi	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Yhteistoimintaosuus	319 155	324 292	328 943	333 498	338 300	335 750

530 Palo- ja pelastustoimi	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-35 384	-35 091	-37 451,52	-2 361
M E N O T (ulkoiset)	365 827	371 947	389 542,20	17 595
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	330 444	336 856	352 090,68	15 235
Suunnitelmapoistot	8 267	8 267	8 266,70	0
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	4 393	8 436	7 195,74	-1 240
TOIMINTAKATE (sisäiset)	12 660	16 703	15 462,44	-1 241
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	343 103	353 559	367 553,12	13 994
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	113,05	116,57	124,01	

540 Kiinteistöt

540 Kiinteistöt

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Kiinteistöjen kunnossapidon suunnittelu ja rakennuttaminen. Korjauksissa keskitytään mm. vuokrahuoneistojen saneeraukseen sekä kunnan muiden hallintokuntien tilojen ylläpitoon liittyviin korjauksiin ja saneerauksiin. Maa- ja metsätilojen taloudellinen hoito ja puunmyynti. Kunnalle tuottoja tuova tonttipolitiikka. Tuki-, huolto- ja teknisten palveluiden tuloksellisuus, tehokkuus ja ohjaus näkyvät onnistuessaan siten, että sisäiset- ja ulkoiset vuokrat kattavat kiinteistöistä aiheutuneet kustannukset ja investoinneista tulevat poistot.

Vastuuhenkilö

Tekninen johtaja

Sitovia tavoitteita

1. Kiinteistöhoidon mitoituksen mukainen kiinteistöhoito ja kunnossapito.
2. Metsänhoitosuunnitelman toteuttaminen.
3. Kiinteistöjen vuokrien tarkastustyötä jatketaan.
4. Tontteja myydään vähintään 3 kpl.

Toteuma:

1-12 kk

1. Kiinteistöhoidossa on toteutettu mitoituksen mukaista kiinteistönhoitoa.
2. Metsänhoitoa on toteutettu metsänhoitosuunnitelman mukaisesti.
3. Kiinteistöjen vuokrien tarkistusta tehtiin muutamien kohteiden osalta.
4. Tontteja myytiin 3 kpl.

Matti Lohen koulun ruokalan akustiikkaa korjattiin vuonna 2022 sekä aloiteltiin päiväkoti Silmun piha-alueen kunnostamista hankimalla pihakalusteita ja leikkivälineitä. Torille valmistui kesällä vessa / varastorakennus. Myös kunnanviraston lukitusjärjestelmä uusittiin vuonna 2022.

Tunnusluvut ja mittarit

Kiinteistöt	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Maa- ja metsätilat, ha	1 075	1 075	1 075	1 075	1 075	1 075
Puun myynti, m³	4 705	6 897	3 100	4 779	4 500	4 132
Kunnan suoraan omistamat asunnot, kpl / m³	42/1403	42/1403	42 / 1403	42 / 1403	42 / 1403	42 / 1403
Kunnan omistamat asunto-osakeyhtiöt, kpl	17	17	17	17	17	17
Lämpöenergian kulutus, MWh	3 584	3 555	3 271	3 728	3 300	4 109
Tonttien myynti, kpl			1	3	3	3

540 Kiinteistöt	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-646 948	-577 047	-613 484,65	-36 438
M E N O T (ulkoiset)	1 095 154	1 163 869	1 078 341,16	-85 528
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	448 206	586 822	464 856,51	-121 965
Suunnitelmapoistot	142 385	134 795	167 251,24	32 456
Tulot (sisäiset)	-733 685	-868 448	-680 052,69	188 395
Menot (sisäiset)	171 539	183 630	188 729,57	5 100
TOIMINTAKATE (sisäiset)	-419 762	-550 023	-324 071,88	225 951
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	28 445	36 799	140 784,63	103 986
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	9,37	12,13	47,50	

545 Ravintokeskus

Toiminnan kuvaus / palveluajatus
Ruokapalveluiden tuottaminen koulujen oppilaille, varhaiskasvatuksen asiakkaille sekä kotihoidon ja palvelukotien tarpeisiin

Vastuuhenkilö
Ravitsemispäällikkö

Sitovia tavoitteita
1. Terveyttä edistävien ruokavalintojen lisääminen ruokakasvatuksen keinoin kouluruokailussa. Mittarina kouluruokailukysely toteutetaan puolivuosittain.
2. Kouluruokailun kiinnostuksen lisääminen osallistamalla oppilaat palvelun kehittämiseen Mittarina kysely oppilaille, toimintakerrat sekä kouluterveyskysely
3. läkkäiden ravitsemuksen kehittäminen edelleen lisäämällä yhteistyötä hoivahenkilöstön kanssa.

Toteuma:
1-4 kk: Kouluruokailun kyselyt toteutettu. Niiden analysointi menossa. Oppilaat osaallistuneet kouluruokailun suunnitteluun palautteiden muodossa. Lempikouluruokaviikko oppilaiden kyselyn pohjalta.
läkkäiden tyytyväisyyskysely toteutettu. Kyselyn tulokset olivat hyvät. Palautteen pohjalta ruokalistaan muutamia muutoksia.
5-8 kk: Syksyn kysely toteuttamatta (toteutuu vk 39). Ruokakasvatustoimintoja toteutetaan lukuvuosisuunnitelmallisesti koko lukuvuoden ajan.
9-12 kk: Kouluruokailun kysely on toteutettu, tulokset olivat hyvät. Terveyttä edistävän ruokavalion toteuttamista on jatkettu.

Tunnusluvut ja mittarit

Ateriat kpl:	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Vanhukset	50 184	51 228	55 865	57 400	50 500	62 902
Koululaiset	107 130	103 848	69 760	104 300	101 180	101 126
Muu	7 508	17 352	19 332	7 220	8 448	9 027

545 Ravintokeskus	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	0	-46 000	-55 308,27	-9 308
M E N O T (ulkoiset)	0	506 956	463 165,45	-43 791
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	0	460 956	407 857,18	-53 099
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)	0	-578 055	-506 272,59	71 782
Menot (sisäiset)	0	41 516	47 895,88	6 380
TOIMINTAKATE (sisäiset)	0	-536 539	-458 376,71	78 162
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	0	-75 583	-50 519,53	25 063
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	0,00	-24,92	-17,04	

550 Varikko

Toiminnan kuvaus / palveluajatus
Kunnan kuljetuksiin ja mm. alueiden ja teiden kunnossapitoon liittyvän kaluston kunnossapito.

Vastuuhenkilö
Tekninen johtaja

Sitovia tavoitteita

1. Työkoneet ja kalusto pidetään kunnossa.
2. Kunnan kuljetukset ja kunnossapidot koskien yleisiä alueita, vesihuoltoa, teiden ja katujen kunnossapitoa, pyritään hoitamaan pääasiassa omalla kalustolla.

Toteuma:
1-12 kk:

1. Työkoneet ja kalusto on pidetty kunnossa.
2. Kunnan omistaman infran kunnossapitoon tarvittavat kuljetukset on hoidettu pääosin omalla kuorma-autolla ja traktorilla.

Tunnusluvut ja mittarit

550 Varikko	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-26 794	-18 000	-15 867,50	2 133
M E N O T (ulkoiset)	127 244	142 832	130 483,40	-12 349
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	100 449	124 832	114 615,90	-10 216
Suunnitelmapoistot	23 646	16 554	16 552,45	-2
Tulot (sisäiset)	-34 639	-53 712	-39 399,00	14 313
Menot (sisäiset)	2 499	1 940	3 239,75	1 300
TOIMINTAKATE (sisäiset)	-8 494	-35 218	-19 606,80	15 611
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	91 955	89 614	95 009,10	5 395
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	30,30	29,55	32,05	

560 Liikenneväylät

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Liikenneväylien kunnossapito ja rakentaminen. Kunnossapidon kilpailutus sekä laadun seuranta. Opastuksen ylläpito ja täydentäminen. Osoitejärjestelmän ylläpito.Terveellisen, viihtyisän ja turvallisen elinympäristön edistäminen sekä ennaltaehkäisevä työ näkyy mm. ajonopeuksien pienenemisenä.Tällöin asukkaat uskaltavat liikkua kirkonkylällä jalan ja pyörällä sekä turvallisuus ja viihtyvyys paranevat. Liikenneväyläksi voidaan ajatella myös Konnekosken entisöinti ja pienvenekanava.

Vastuuhenkilö

Tekninen johtaja

Sitovia tavoitteita

1.Teissä ja päällysteissä ei liikenneturvallisuutta vaarantavia puutteita. Riittävä opastus. Valaistuksen huollot ajoittain sekä kaapeloinnin muutokset.
2.Matti Lohen koulun alueen liikenneturvallisuuden parantaminen jatkuu.
3.Konnekosken entisöinti yhdessä ELY-keskuksen kanssa.
4. Pienvenekanava – hankkeen jatkaminen.

Toteuma:

1-12 kk

1. Teissä ja päällysteissä havaitut liikenneturvallisuutta vaarantavat puutteet korjattiin. Valaistuksen kunnossapitoa, esim. palaneiden polttimoiden vaihtoja suoritettiin.
2. Liikenneturvallisuustyöryhmä kokoontui ja kehitti turvallisuusasioita. Parantaminen jatkuu.
3. Konnekosken kalataloudellinen kunnostus saatiin valmiiksi loppuvuodesta 2022.
4. Pienvenekanava hanke odottaa parempaa taloudellista tilannetta.

Tunnusluvut ja mittarit

Liikenneväylät	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Kunnossapidetyt kadut km	23,5	23,5	23,5	23,5	23,5	23,5
Kunnossapidetyt kevyenliikenteen väylät km	2	2	2	2	2	2
Avustetut yksityistiet km	249,5	234,4	232,4	235,55	235	237

560 Liikenneväylät	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-14 930	-10 450	-57 919,45	-47 469
M E N O T (ulkoiset)	136 818	149 750	209 707,93	59 958
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	121 888	139 300	151 788,48	12 488
Suunnitelmapoistot	128 495	93 632	184 097,30	90 465
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	20 222	26 211	19 444,70	-6 766
TOIMINTAKATE (sisäiset)	148 717	119 843	203 542,00	83 699
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	270 605	259 143	355 330,48	96 187
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	89,16	85,44	119,88	

570 Maankäytön suunnittelu

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Joustava pienten kaavamuutosten valmistelu. Toimiva kaavoitusyhteistyö viranomaisten ja maanomistajien kanssa. Terveellisen, viihtyisän ja turvallisen elinympäristön edistämiseen sekä ennaltaehkäisevä työhön (esim. eriytyminen) kaavoitus antaa hyvät mahdollisuudet. Kaavoitusjaosto on lakkautettu v. 2021.

Vastuuhenkilö

Tekninen johtaja

Sitovia tavoitteita

1. Teollisuustontteja kaavoitetaan vähintään 4 kpl.

Toteuma:

1-4 kk:

1. Ei toteutunut. Toholahden teollisuustonttien suunnittelutyö aloitettiin loppuvuodesta, mutta varsinaista kaavoitusta ei vielä aloitettu.

Vuonna 2022 valmistui yksi kaavamuutos, Sonkari-Kiesimä rantaosayleiskaavan muutos.

Tunnusluvut ja mittarit

Maankäytön suunnittelu	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Valmistuneiden kaavojen määrä	2	1	1	2	1	1
Teollisuustonttien kaavoitus / kpl					4	-

570 Maankäytön suunnittelu	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)				
M E N O T (ulkoiset)	34 067	44 550	30 422,93	-14 127
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	34 067	44 550	30 422,93	-14 127
Suunnitelmapoistot	3 992	3 992	3 992,24	0
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	379	327	285,86	-41
TOIMINTAKATE (sisäiset)	4 371	4 319	4 278,10	-41
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	38 438	48 869	34 701,03	-14 168
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	12,66	16,11	11,71	

580 Ympäristönsuojelu

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Ympäristönsuojelua koskevat luvat ja niiden valvonta sekä neuvonta ja ohjeistus. Uusiutuvien energialähteiden hyödyntäminen pienentää energian tuottamisesta ja kuluttamisesta aiheutuvia haittoja.

Vastuuhenkilö

Tekninen johtaja

Sitovia tavoitteita

1. Lupien käsittelyajan minimoiminen (käsittelyaika < 90 pv).
2. Olevien maa-aineslupien vuositarkastuksia 2 kpl.
3. Ympäristölupatarkastuksia 1 kpl

Toteuma:

1-12 kk:

1. Lupien käsittelyaika ei toteutunut, syynä maa-ainesluvan valitusasia, joka venytti käsittelyä.
2. Toteutui.
3. Toteutui.

Vuonna 2022 ostettiin ympäristönsuojelupalvelua edelleen Konneveden kunnalta.

Tunnusluvut ja mittarit

Ympäristönsuojelu	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Ympäristölautakunnan kokoukset	8	8	9	5	8	4
Maa-ainesluvat	1	1	2	1	1	2
Ympäristöluvat	-	2	1	-	1	1

580 Ympäristönsuojelu	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-3 015	-4 000	-7 477,76	-3 478
M E N O T (ulkoiset)	37 880	46 849	33 895,25	-12 954
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	34 865	42 849	26 417,49	-16 432
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	495	4 058	3 112,36	-946
TOIMINTAKATE (sisäiset)	495	4 058	3 112,36	-946
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	35 359	46 907	29 529,85	-17 377
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	11,65	15,47	9,96	

590 Rakennusvalvonta

Toiminnan kuvaus / palveluajatus
Asiantunteva rakentamisen neuvonta ja ohjeistus. Tehokkaat työvälineet ja koulutus lisäävät rakennusvalvonnan tuloksellisuutta.

Vastuuhenkilö
Rakennustarkastaja-kunnanmestari

Sitovia tavoitteita

1. Lupien käsittelyaika enintään 14 pv.
2. Katselmusten määrä n.120 kpl.

Toteuma:
1-12 kk:

1. Lupien käsittelyaika toteutui.
2. Katselmusten määrä jäi hieman suunnitellusta.

Henkilöstövaihdokset ja -vajaukset vaikuttivat myös rakennustarkastajan työtehtäviin loppuvuodesta.

Tunnusluvut ja mittarit

Rakennusvalvonta tunnusluvut	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Kaikki myönnetyt luvat	143	150	134	108	105	80
Rakennuslupien määrä	42	43	47	42	35	29
Katselmusten määrä	162	143	112	87	120	100

590 Rakennusvalvonta	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-29 414	-24 950	-33 097,85	-8 148
M E N O T (ulkoiset)	75 290	78 441	82 961,49	4 520
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	45 876	53 491	49 863,64	-3 627
Suunnitelmapoistot	20 358	18 662	18 661,87	0
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	3 965	7 037	3 929,25	-3 108
TOIMINTAKATE (sisäiset)	24 323	25 699	22 591,12	-3 108
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	70 200	79 190	72 454,76	-6 735
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	23,13	26,11	24,44	

2.2 Tytär- ja osakkuusyhtiöiden toiminnalliset tulokset vuonna 2022

Rautalammin kunnan Asunnonhankinta Oy

Rautalammin kunnan Asunnonhankinta Oy (0931047-8) on perustettu vuonna 1993 ja sen toimialana on Asuntojen vuokraus. Rautalammin kunta omistaa Rautalammin kunnan Asunnonhankinta Oy:n osakkeista 100 %. Yhtiöön fuusioitiin 2018 Kiinteistö Oy Rautalammin Haka.

Tavoitteet vuosiksi 2022-2024
1. Yhtiö laatii yhtiön tarkan ja aikataulutetun kehittämissuunnitelman vuosille 2022 – 2024 ja alkaa toteuttaa Valtiokonttorin hyväksymää Asunnonhankinta OY:n talouden tasapainottamisohjelmaa.

2. Yhtiö toteuttaa suunnitteluvuosien 2022-2024 aikana peruskorjauksia asuinhuoneistoissa ja panostaa asuinalueiden yleiseen viihtyvyyteen. Tulevista korjauksista ja viihtyvyyden parantamistoimista laaditaan aikataulu tammikuussa 2023.

3. Kunnan tiedonsaantia ja yhteistyötä tiivistetään ja toimitusjohtaja raportoi yhtiön tilanteesta kunnanvaltuustolle kolmannesvuosittain.

4. Yhtiö ostaa vuodesta 2023 alkaen teknisen isännöinnin ja asuntojen välityksen Rautalammin kunnalta.

Toteuma
1. Suunnitelma laadittu, toteutus on ollut hidasta resurssipulan (henkilöstö, eurot) takia.

2. Huoneistoja on korjattu, mutta kiireelliset kylpyhuoneiden korjaukset (kosteusvauriot) ovat sitoneet käytettävissä olevia määrärahoja.

3. Toimitusjohtaja on raportoinut kerran kunnanvaltuustolle.

4. Yhtiön tekninen isännöinti ja asuntojen välitys siirtyi kunnalle 1.1.2023.

Kiinteistö Oy Oikarilan teollisuushallit

Kunta omistaa Kiinteistö Oy Oikarilan Teollisuushallit -yhtiön osakkeista 100 %. Yhtiö omistaa kaksi teollisuushallia, joiden kokonaispinta-ala on noin 2.300 m^2. Hallit on vuokrattu lunastusehtoisilla vuokrasopimuksilla, joiden mukaisesti hallien omistus siirtyy 12 vuoden vuokra-ajan päättyessä vuokralaisille**.**

Tavoitteet vuosille 2022–2024
1. Yhtiö kartoittaa sopimuksiin ja toimintaansa sisältyvät riskit ja suunnittelee niihin varautumisen.

2. Yhtiön lainat järjestellään vastaamaan lunastusehtoisten vuokrasopimusten takaisinmaksurytmiä.

3. Kunnan tiedonsaantia ja yhteistyötä tiivistetään ja toimitusjohtaja raportoi yhtiön tilanteesta kunnanvaltuustolle kolmannesvuosittain.

Toteuma
1. Yhtiö kartoitti rahoitusriskit ja suunnitelman mukaan on osittain edetty. Yhtiön toiminnan varalle on tehty alustavia tulevaisuuden suunnitelmia, joiden työstäminen jatkuu vuoden 2023 aikana.

2. Lainojen järjestelyä on valmisteltu, lopulliset etenemisratkaisut ovat vielä työn alla ja riippuvat osittain tulevaisuuden suunnitelmien etenemisestä

3. Kunta on saanut yhtiöstä hyvin tietoa, sitä on jaettu myös valtuustolle.

Rautalammin Kehitys Oy

Rautalammin kunta omistaa yhtiöstä 81,7 %. Yhtiön toimiala on ollut parantaa ja kehittää rautalampilaisten teollisuus- ja palvelualayritysten ja maatalouden liitännäis- ja sen sivuelinkeinojen toimintaedellytyksiä tekemällä vieraanpääoman ehtoisia sijoituksia, antamalla takauksia sekä palvelemalla yrityksiä liiketaloudellisella ja teknisellä asiantuntemuksella. Yhtiön osakepääoma on 40.000 euroa.

Tavoitteet vuodeksi 2022-2024
1. Yhtiön tulee käydä lävitse sen myöntämät takaukset. Raportti tulee toimittaa Rautalammin kunnanhallitukselle maaliskuun 2023 loppuun mennessä.

2. Yhtiön kokonaistilanteeseen etsitään uusi toiminnallinen ratkaisu, joka edellyttää uusia yhtiöjärjestelyitä osakkaiden kesken.

3. Kunnan tiedonsaantia ja yhteistyötä tiivistetään ja toimitusjohtaja raportoi yhtiön tilanteesta kunnanvaltuustolle kolmannesvuosittain.

Toteuma
1. Takauksista on raportoitu kunnanhallitukselle.

2. Yhtiön kokonaistilanteeseen on etsitty ratkaisuja, useita neuvotteluja on pidetty.

3. Toteutui osittain.

Rautalammin Rakennus Oy

Rautalammin kunta omistaa Rautalammin Rakennus Oy:n osakekannasta 41,8 %. Kunta on antanut pääomaehtoista lainaa yhtiölle. Sopimus on voimassa. Kunnan tavoite on, että yhtiö kykenee maksamaan pääomaehtoiset lainat takaisin kunnalle.

Tavoitteet 2022–2024
1. Rautalammin kunta edellyttää Rautalammin Rakennus Oy:ltä yhtiön taloussuunnitelman laadintaa.

Toteuma
1. Ei toteutunut.

Tiinari

Rautalammin kunta omistaa As Oy Tiinarin osakkeista 13 268 osaketta (88,45%). Yhtiöllä toimii hallitus ja kunnan edustajat on valittu yhtiökokoukseen

Tavoitteet vuosiksi 2022–2024
1. Yhtiössä tehdään normaaleja vuosikorjauksia. Lisäksi alueen asuin- viihtyisyyteen tullaan kiinnittämään huomiota, piha-alueen kuivatuksen kuntoon saattaminen v. 2023.

Toteuma
1. Ei vuosikorjauksia. Piha-alue remontti ei toteutunut.

As Oy Lupsakas

As Oy Lupsakkaan osakemäärä on 15 000 kappaletta. Kunta omistaa 4 505 kappaletta eli 30 %, kaksi huoneistoa.

Tavoitteet vuosiksi 2022–2024
1. Yhtiössä toteutetaan normaaleja vuosikorjauksia vuosina 2022–2024.

Toteuma
1. Ei vuosikorjauksia v. 2022.

As Oy Rautalammin Kuusitie 3

Rautalammin kunta omistaa As Oy Rautalammin Kuusitie 3:ssa yhden huoneiston. Kunta vuokraa yhtä huoneistoa ulkopuolisille.

Kiinteistö Oy Rautalammin Virastotalo

Rautalammin kunta omistaa Kiinteistö Oy Rautalammin Virastotalossa olevan kunnan johtokeskuksen. Rautalammin kunta omisti kiinteistöyhtiöstä 23 % osakekannasta 31.12.2011. Uusien ohjeiden mukaan kunnan johtokeskus ei välttämättä vaadi kunnalta erityistiloja poikkeus- ja kriisiolojen johtamista varten, vaan johtokeskus voidaan järjestää normaaliajan tiloihin ts. kunnanvirastoon. Rautalammin kunta omistaa Rautalammin virastotalosta toimisto- ja varastotiloja.

Tavoitteet vuosiksi 2022–2024
1. Kunta luopuu nykyisestä johtokeskuksesta ja toteuttaa johtokeskustilat kunnanviraston yhteyteen alakertaan poikkeus- ja kriisiaikojen johtamista varten. Ennen näitä järjestelyitä selvitetään, onko tarvetta em. tiloja käyttää edelleen väistötiloina suunnittelukauden aikana.

2. Rautalammin kunta myy kunnan Kiinteistö Oy Rautalammin Virastotalon toimisto-, varasto- ja johtokeskustilat.

Toteuma
1. Ei toteutunut. Neuvotteluja käytiin, mutta lopullisia päätöksiä ei tehty

2. Ei toteutunut, vaikka ostajaehdokas löytyi ja edellytykset asian edistämiselle olivat olemassa.

As Oy Rautalammin Lassilanpolku

Kunnan tämänhetkinen omistusosuus asunto-osakeyhtiöstä on 33,77%. (153 osaketta/440 osakkeesta)
Kunta omistaa asuntoyhtiöstä kolme osakehuoneistoa, huoneistot on vuokrattu.

Tavoitteet vuosiksi 2022–2024
1. Huoneistojen vuokrauksessa onnistuminen ja huoneistojen myynnin toteuttaminen

Toteuma
2. Huoneistot vuokralla, myynti ei toteutunut.

Kehitysyhtiö SavoGrow Oy

Kehitysyhtiö SavoGrow Oy on elinkeino- ja elinvoimayhtiö, joka auttaa Keiteleen, Pielaveden, Rautalammin, Suonenjoen, Tervon ja Vesannon yrityksiä kasvuun. Vesannon Rautalammin kunta omistaa Savogrow Oy:stä 15,51%.

Tavoitteet 2022–2024
1. Yhtiö raportoi kunnanhallitukselle yhtiön tavoitteiden toteutumisesta ja erityisesti rautalampilaisiin yrityksiin kohdistuneista toimenpiteistä.

2. Yhteistyötä ja vuorovaikutusta kunnan ja yhtiön välillä kehitetään erityisesti elinvoimatyön ja kuntakehittämisen osalta

Toteuma
1. Toteutui osittain.

2. Toteutui osittain .Alueen kuntien välistä yhteistyötä on vahvistettu kuntarajat ylittävissä kehittämistiimeissä.

Istekki Oy

Istekki Oy on perustettu v.2006 ja se on noin 600 työntekijän informaatio- sekä terveyden ja hyvinvoinnin teknologian asiantuntijaorganisaatio. Yhtiön pääkonttori sijaitsee Kuopiossa ja toimipisteet löytyvät myös Jyväskylästä ja Tampereelta.

Rautalammin kunta omistaa Istekki Oy:stä viisi (5) A-sarjan osaketta.

Tavoitteet 2022–2024
1. Yhtiön asiantuntemusta hyödynnetään tarpeen mukaan.

Toteuma
1. Toteutui.

Sansia Oy

Sansia Oy on vuonna 2011 perustettu julkisomisteinen palveluyhtiö. Syyskuun 2018 puoliväliin saakka yhtiö tunnettiin IS-Hankinnan nimellä. Yritys tarjoaa hankinta- ja sopimushallinnan palveluita, hankintakoulutusta ja kanavan sähköiseen tilaamiseen. Yrityksen asiakkaita ovat sen omistajat eli 100 kuntaa, kuntayhtymää, sairaanhoitopiiriä, energiayhtiötä ja muuta julkisyhteisöä

Rautalammin kunta omistaa Sansia Oy:stä osuuden.

Tavoitteet 2022–2024
1. Yhtiön hankintaosaamista ja yhteishankintakilpailutuksia hyödynnetään kunnan kannalta mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti.

2. Kunta edellyttää Sansialta kerran vuodessa tapahtuvaa palvelunkuvauksen läpikäyntiä

Toteuma
1. Toteutui

2. Ei toteutunut.

2.3 Ta-listaus käyttötalouden ulkoiset menot 2022

Kohde	Nimi	TA 2022 (sis. muutokset)	TP 2022	Ali/Yli	Tot-%	Kauden käyttö
1	KÄYTTÖTALOUS					
10	VAALIT					
100	VALTIOLLISET VAALIT					
***	M E N O T (ulkoiset)	0	8,62	-8,62	0,00	8,62
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	0	8,62	-8,62	0,00	8,62
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	0	8,62	-8,62	0,00	8,62
110	KUNNALLISVAALIT					
***	M E N O T (ulkoiset)	0	5 090,72	-5 090,72	0,00	514,02
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	0	5 090,72	-5 090,72	0,00	514,02
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	0	5 090,72	-5 090,72	0,00	514,02
120	EU-VAALIT					
***	T U L O T (ulkoiset)	0	-6 903,90	6 903,90	0,00	0,00
***	M E N O T (ulkoiset)	9 410	2 882,86	6 527,14	30,60	142,42
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	9 410	-4 021,04	13 431,04	-42,70	142,42
*	Menot (sisäiset)	0	64,00	-64,00	0,00	0,00
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	0	64,00	-64,00	0,00	0,00
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	9 410	-3 957,04	13 367,04	-42,10	142,42
10	VAALIT YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	0	-6 903,90	6 903,90	0,00	0,00
***	M E N O T (ulkoiset)	9 410	7 982,20	1 427,80	84,80	665,06
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	9 410	1 078,30	8 331,70	11,50	665,06
*	Menot (sisäiset)	0	64,00	-64,00	0,00	0,00
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	0	64,00	-64,00	0,00	0,00
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	9 410	1 142,30	8 267,70	12,10	665,06

1	KÄYTTÖTALOUS					
14	TILINTARKASTUS					
130	TILINTARKASTUS					
***	M E N O T (ulkoiset)	17 000	18 398,44	-1 398,44	108,20	5 694,02
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	17 000	18 398,44	-1 398,44	108,20	5 694,02
*	Menot (sisäiset)	750	677,18	72,82	90,30	-10,21
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	750	677,18	72,82	90,30	-10,21
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	17 750	19 075,62	-1 325,62	107,50	5 683,81
14	TILINTARKASTUS YHTEENSÄ					
***	M E N O T (ulkoiset)	17 000	18 398,44	-1 398,44	108,20	5 694,02
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	17 000	18 398,44	-1 398,44	108,20	5 694,02
*	Menot (sisäiset)	750	677,18	72,82	90,30	-10,21
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	750	677,18	72,82	90,30	-10,21
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	17 750	19 075,62	-1 325,62	107,50	5 683,81
1	KÄYTTÖTALOUS					
18	LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO					
140	KUNNANVALTUUSTO					
***	M E N O T (ulkoiset)	31 610	49 973,96	-18 363,96	158,10	12 240,65
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	31 610	49 973,96	-18 363,96	158,10	12 240,65
*	Menot (sisäiset)	29 515	19 374,02	10 140,98	65,60	-7 681,36
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	29 515	19 374,02	10 140,98	65,60	-7 681,36
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	61 125	69 347,98	-8 222,98	113,50	4 559,29
150	KUNNANHALLITUS					
***	T U L O T (ulkoiset)	-200	-27 160,79	26 960,79	???????	-19 592,50
***	M E N O T (ulkoiset)	286 526	352 984,25	-66 458,25	123,20	47 973,31
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	286 326	325 823,46	-39 497,46	113,80	28 380,81
*	Suunnitelmapoistot	34 345	334 120,35	-299 775,35	972,80	302 843,32
*	Menot (sisäiset)	29 599	18 544,25	11 054,75	62,70	-8 759,63
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	63 944	352 664,60	-288 720,60	551,50	294 083,69
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	350 270	678 488,06	-328 218,06	193,70	322 464,50
18	LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO YHÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	-200	-27 160,79	26 960,79	???????	-19 592,50
***	M E N O T (ulkoiset)	318 136	402 958,21	-84 822,21	126,70	60 213,96
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	317 936	375 797,42	-57 861,42	118,20	40 621,46
*	Suunnitelmapoistot	34 345	334 120,35	-299 775,35	972,80	302 843,32
*	Menot (sisäiset)	59 114	37 918,27	21 195,73	64,10	-16 440,99
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	93 459	372 038,62	-278 579,62	398,10	286 402,33
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	411 395	747 836,04	-336 441,04	181,80	327 023,79

1	KÄYTTÖTALOUS					
22	HALLINTO JA TALOUS					
170	YLEISHALLINTO					
***	T U L O T (ulkoiset)	-63 250	-46 232,95	-17 017,05	73,10	-13 385,06
***	M E N O T (ulkoiset)	445 149	396 878,37	48 270,63	89,20	38 304,69
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	381 899	350 645,42	31 253,58	91,80	24 919,63
*	Suunnitelmapoistot	11 222	11 221,46	0,54	100,00	-1 122,17
*	Tulot (sisäiset)	-34 150	-28 388,39	-5 761,61	83,10	2 915,52
*	Menot (sisäiset)	58 891	28 062,83	30 828,17	47,70	-24 789,94
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	35 963	10 895,90	25 067,10	30,30	-22 996,59
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	417 862	361 541,32	56 320,68	86,50	1 923,04
180	TALOUSHALLINTO					
***	T U L O T (ulkoiset)	-50 000	-18 916,43	-31 083,57	37,80	-18 916,43
***	M E N O T (ulkoiset)	565 343	558 709,66	6 633,34	98,80	71 019,39
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	515 343	539 793,23	-24 450,23	104,70	52 102,96
*	Suunnitelmapoistot	7 810	7 807,56	2,44	100,00	-0,01
*	Tulot (sisäiset)	-378 577	-405 468,58	26 891,58	107,10	-58 439,37
*	Menot (sisäiset)	20 183	10 719,47	9 463,53	53,10	-7 781,65
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	-350 584	-386 941,55	36 357,55	110,40	-66 221,03
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	164 759	152 851,68	11 907,32	92,80	-14 118,07
22	HALLINTO JA TALOUS YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	-113 250	-65 149,38	-48 100,62	57,50	-32 301,49
***	M E N O T (ulkoiset)	1 010 492	955 588,03	54 903,97	94,60	109 324,08
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	897 242	890 438,65	6 803,35	99,20	77 022,59
*	Suunnitelmapoistot	19 032	19 029,02	2,98	100,00	-1 122,18
*	Tulot (sisäiset)	-412 727	-433 856,97	21 129,97	105,10	-55 523,85
*	Menot (sisäiset)	79 074	38 782,30	40 291,70	49,00	-32 571,59
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	-314 621	-376 045,65	61 424,65	119,50	-89 217,62
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	582 621	514 393,00	68 228,00	88,30	-12 195,03

1	KÄYTTÖTALOUS					
26	ELINKEINOTOIMI					
190	ELINVOIMALAUTAKUNTA					
***	M E N O T (ulkoiset)	56 360	37 846,55	18 513,45	67,20	4 541,04
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	56 360	37 846,55	18 513,45	67,20	4 541,04
*	Menot (sisäiset)	5 797	3 850,57	1 946,43	66,40	-1 658,31
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	5 797	3 850,57	1 946,43	66,40	-1 658,31
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	62 157	41 697,12	20 459,88	67,10	2 882,73
215	SAVOGROW JA YHT.HANKE OSUUDET					
***	M E N O T (ulkoiset)	165 000	156 504,64	8 495,36	94,90	0,00
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	165 000	156 504,64	8 495,36	94,90	0,00
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	165 000	156 504,64	8 495,36	94,90	0,00
220	TAPAHTUMAT					
***	M E N O T (ulkoiset)	29 500	13 672,48	15 827,52	46,30	216,53
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	29 500	13 672,48	15 827,52	46,30	216,53
*	Menot (sisäiset)	2 110	879,00	1 231,00	41,70	180,00
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	2 110	879,00	1 231,00	41,70	180,00
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	31 610	14 551,48	17 058,52	46,00	396,53
26	ELINKEINOTOIMI YHTEENSÄ					
***	M E N O T (ulkoiset)	250 860	208 023,67	42 836,33	82,90	4 757,57
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	250 860	208 023,67	42 836,33	82,90	4 757,57
*	Menot (sisäiset)	7 907	4 729,57	3 177,43	59,80	-1 478,31
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	7 907	4 729,57	3 177,43	59,80	-1 478,31
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	258 767	212 753,24	46 013,76	82,20	3 279,26
1	KÄYTTÖTALOUS					
30	MAASEUTUTOIMI					
270	MAASEUTUTOIMI					
***	M E N O T (ulkoiset)	47 569	44 839,40	2 729,60	94,30	11 174,20
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	47 569	44 839,40	2 729,60	94,30	11 174,20
*	Menot (sisäiset)	7 325	3 343,15	3 981,85	45,60	-3 371,47
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	7 325	3 343,15	3 981,85	45,60	-3 371,47
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	54 894	48 182,55	6 711,45	87,80	7 802,73
30	MAASEUTUTOIMI YHTEENSÄ					
***	M E N O T (ulkoiset)	47 569	44 839,40	2 729,60	94,30	11 174,20
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	47 569	44 839,40	2 729,60	94,30	11 174,20
*	Menot (sisäiset)	7 325	3 343,15	3 981,85	45,60	-3 371,47
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	7 325	3 343,15	3 981,85	45,60	-3 371,47
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	54 894	48 182,55	6 711,45	87,80	7 802,73

1	KÄYTTÖTALOUS					
38	SOSIAALITOIMI					
307	PERUSTURVAOSASTON HALLINTO					
***	T U L O T (ulkoiset)	0	-569,79	569,79	0,00	-85,00
***	M E N O T (ulkoiset)	277 127	290 035,50	-12 908,50	104,70	42 170,79
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	277 127	289 465,71	-12 338,71	104,50	42 085,79
*	Suunnitelmapoistot	19 028	19 027,64	0,36	100,00	1 585,68
*	Menot (sisäiset)	102 989	99 068,70	3 920,30	96,20	4 662,08
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	122 017	118 096,34	3 920,66	96,80	6 247,76
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	399 144	407 562,05	-8 418,05	102,10	48 333,55
312	IÄKKÄIDEN PALVELUT					
***	T U L O T (ulkoiset)	-731 775	-751 394,53	19 619,53	102,70	-94 617,37
***	M E N O T (ulkoiset)	3 605 638	3 394 130,55	211 507,45	94,10	351 137,24
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	2 873 863	2 642 736,02	231 126,98	92,00	256 519,87
*	Suunnitelmapoistot	54 604	54 603,68	0,32	100,00	4 513,92
*	Tulot (sisäiset)	0	-4,29	4,29	0,00	0,00
*	Menot (sisäiset)	444 643	384 035,66	60 607,34	86,40	21 099,29
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	499 247	438 635,05	60 611,95	87,90	25 613,21
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	3 373 110	3 081 371,07	291 738,93	91,40	282 133,08
314	VAMMAISPALVELUT					
***	T U L O T (ulkoiset)	-82 800	-115 770,94	32 970,94	139,80	-6 946,43
***	M E N O T (ulkoiset)	2 667 557	2 293 024,26	374 532,74	86,00	228 244,54
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	2 584 757	2 177 253,32	407 503,68	84,20	221 298,11
*	Suunnitelmapoistot	2 048	2 048,30	-0,30	100,00	71,37
*	Tulot (sisäiset)	-23 450	-24 149,26	699,26	103,00	-2 291,42
*	Menot (sisäiset)	76 176	51 336,56	24 839,44	67,40	23 476,55
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	54 774	29 235,60	25 538,40	53,40	21 256,50
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	2 639 531	2 206 488,92	433 042,08	83,60	242 554,61
316	LASTENSUOJELU					
***	T U L O T (ulkoiset)	-24 450	-9 143,70	-15 306,30	37,40	-1 653,37
***	M E N O T (ulkoiset)	562 974	611 055,50	-48 081,50	108,50	73 441,74
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	538 524	601 911,80	-63 387,80	111,80	71 788,37
*	Menot (sisäiset)	0	1 589,67	-1 589,67	0,00	-2 737,03
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	0	1 589,67	-1 589,67	0,00	-2 737,03
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	538 524	603 501,47	-64 977,47	112,10	69 051,34

318	LAPSIPERHEIDEN PALVELUT					
***	M E N O T (ulkoiset)	94 957	81 731,80	13 225,20	86,10	8 202,85
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	94 957	81 731,80	13 225,20	86,10	8 202,85
*	Menot (sisäiset)	6 269	7 064,39	-795,39	112,70	-536,09
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	6 269	7 064,39	-795,39	112,70	-536,09
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	101 226	88 796,19	12 429,81	87,70	7 666,76
321	TYÖIKÄISTEN PALVELUT					
***	T U L O T (ulkoiset)	-115 000	-121 412,68	6 412,68	105,60	-12 928,35
***	M E N O T (ulkoiset)	841 616	846 171,56	-4 555,56	100,50	82 330,02
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	726 616	724 758,88	1 857,12	99,70	69 401,67
*	Tulot (sisäiset)	0	-237,51	237,51	0,00	-12,87
*	Menot (sisäiset)	1 500	237,51	1 262,49	15,80	12,87
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	1 500	0,00	1 500,00	0,00	0,00
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	728 116	724 758,88	3 357,12	99,50	69 401,67
322	PÄIHDEHUOLTO					
***	M E N O T (ulkoiset)	15 000	9 345,23	5 654,77	62,30	5 234,50
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	15 000	9 345,23	5 654,77	62,30	5 234,50
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	15 000	9 345,23	5 654,77	62,30	5 234,50
324	TOIMEENTULOTUKI					
***	T U L O T (ulkoiset)	-5 000	0,00	-5 000,00	0,00	0,00
***	M E N O T (ulkoiset)	33 000	47 128,04	-14 128,04	142,80	6 412,07
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	28 000	47 128,04	-19 128,04	168,30	6 412,07
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	28 000	47 128,04	-19 128,04	168,30	6 412,07
326	OMAISHOIDON TUKI					
***	M E N O T (ulkoiset)	142 671	187 682,05	-45 011,05	131,50	27 420,52
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	142 671	187 682,05	-45 011,05	131,50	27 420,52
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	142 671	187 682,05	-45 011,05	131,50	27 420,52
38	SOSIAALITOIMI YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	-959 025	-998 291,64	39 266,64	104,10	-116 230,52
***	M E N O T (ulkoiset)	8 240 540	7 760 304,49	480 235,51	94,20	824 594,27
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	7 281 515	6 762 012,85	519 502,15	92,90	708 363,75
*	Suunnitelmapoistot	75 680	75 679,62	0,38	100,00	6 170,97
*	Tulot (sisäiset)	-23 450	-24 391,06	941,06	104,00	-2 304,29
*	Menot (sisäiset)	631 577	543 332,49	88 244,51	86,00	45 977,67
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	683 807	594 621,05	89 185,95	87,00	49 844,35
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	7 965 322	7 356 633,90	608 688,10	92,40	758 208,10

1	KÄYTTÖTALOUS					
42	TERVEYDENHUOLTO					
360	PERUSTERVEYDENHUOLTO					
***	T U L O T (ulkoiset)	0	-7 338,00	7 338,00	0,00	0,00
***	M E N O T (ulkoiset)	3 832 370	3 380 006,74	452 363,26	88,20	-226 879,27
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	3 832 370	3 372 668,74	459 701,26	88,00	-226 879,27
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	3 832 370	3 372 668,74	459 701,26	88,00	-226 879,27
370	ERIKOISSAIRAANHOITO					
***	T U L O T (ulkoiset)	0	-9 799,24	9 799,24	0,00	-9 799,24
***	M E N O T (ulkoiset)	5 143 560	5 030 486,37	113 073,63	97,80	-93 120,78
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	5 143 560	5 020 687,13	122 872,87	97,60	-102 920,02
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	5 143 560	5 020 687,13	122 872,87	97,60	-102 920,02
380	YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO					
***	M E N O T (ulkoiset)	208 010	213 676,00	-5 666,00	102,70	28 079,75
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	208 010	213 676,00	-5 666,00	102,70	28 079,75
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	208 010	213 676,00	-5 666,00	102,70	28 079,75
42	TERVEYDENHUOLTO YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	0	-17 137,24	17 137,24	0,00	-9 799,24
***	M E N O T (ulkoiset)	9 183 940	8 624 169,11	559 770,89	93,90	-291 920,30
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	9 183 940	8 607 031,87	576 908,13	93,70	-301 719,54
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	9 183 940	8 607 031,87	576 908,13	93,70	-301 719,54

1	KÄYTTÖTALOUS					
46	KOULUTUS					
404	HALLINTO					
***	M E N O T (ulkoiset)	74 455	60 370,06	14 084,94	81,10	11 459,65
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	74 455	60 370,06	14 084,94	81,10	11 459,65
*	Tulot (sisäiset)	-200	-461,76	261,76	230,90	-51,48
*	Menot (sisäiset)	653	989,47	-336,47	151,50	163,94
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	453	527,71	-74,71	116,50	112,46
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	74 908	60 897,77	14 010,23	81,30	11 572,11
410	PERUSKOULUTUS					
***	T U L O T (ulkoiset)	-121 787	-171 464,47	49 677,47	140,80	129,38
***	M E N O T (ulkoiset)	2 970 719	2 978 013,50	-7 294,50	100,20	295 464,88
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	2 848 932	2 806 549,03	42 382,97	98,50	295 594,26
*	Suunnitelmapoistot	232 312	242 364,27	-10 052,27	104,30	19 860,31
*	Tulot (sisäiset)	-56 671	-60 132,65	3 461,65	106,10	-5 344,44
*	Menot (sisäiset)	394 824	429 526,60	-34 702,60	108,80	58 399,35
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	570 465	611 758,22	-41 293,22	107,20	72 915,22
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	3 419 397	3 418 307,25	1 089,75	100,00	368 509,48
420	LUKIO					
***	T U L O T (ulkoiset)	-49 091	-68 681,31	19 590,31	139,90	-7 835,56
***	M E N O T (ulkoiset)	887 215	921 156,43	-33 941,43	103,80	87 468,30
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	838 124	852 475,12	-14 351,12	101,70	79 632,74
*	Suunnitelmapoistot	114 127	114 733,14	-606,14	100,50	9 561,06
*	Tulot (sisäiset)	-3 850	-3 339,02	-510,98	86,70	-395,41
*	Menot (sisäiset)	133 634	140 305,94	-6 671,94	105,00	14 771,71
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	243 911	251 700,06	-7 789,06	103,20	23 937,36
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	1 082 035	1 104 175,18	-22 140,18	102,00	103 570,10
440	AIKUISKOULUTUS					
***	M E N O T (ulkoiset)	66 862	79 986,69	-13 124,69	119,60	14 346,55
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	66 862	79 986,69	-13 124,69	119,60	14 346,55
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	66 862	79 986,69	-13 124,69	119,60	14 346,55

450	JOUKKOLIIKENNE					
***	M E N O T (ulkoiset)	24 670	30 455,55	-5 785,55	123,50	1 535,53
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	24 670	30 455,55	-5 785,55	123,50	1 535,53
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	24 670	30 455,55	-5 785,55	123,50	1 535,53
453	VARHAISKASVATUS					
***	T U L O T (ulkoiset)	-90 044	-91 441,84	1 397,84	101,60	-12 555,75
***	M E N O T (ulkoiset)	999 396	1 051 007,34	-51 611,34	105,20	114 213,17
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	909 352	959 565,50	-50 213,50	105,50	101 657,42
*	Suunnitelmapoistot	0	3 499,53	-3 499,53	0,00	518,32
*	Tulot (sisäiset)	-43 000	-132 245,50	89 245,50	307,50	-30 064,24
*	Menot (sisäiset)	310 534	270 271,28	40 262,72	87,00	10 186,50
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	267 534	141 525,31	126 008,69	52,90	-19 359,42
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	1 176 886	1 101 090,81	75 795,19	93,60	82 298,00
454	ESIOPETUS					
***	T U L O T (ulkoiset)	0	-14 541,72	14 541,72	0,00	20 558,28
***	M E N O T (ulkoiset)	181 614	129 367,45	52 246,55	71,20	15 206,63
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	181 614	114 825,73	66 788,27	63,20	35 764,91
*	Tulot (sisäiset)	-3 500	-1 749,57	-1 750,43	50,00	-122,74
*	Menot (sisäiset)	43 185	36 876,03	6 308,97	85,40	4 299,35
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	39 685	35 126,46	4 558,54	88,50	4 176,61
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	221 299	149 952,19	71 346,81	67,80	39 941,52
46	KOULUTUS YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	-260 922	-346 129,34	85 207,34	132,70	296,35
***	M E N O T (ulkoiset)	5 204 931	5 250 357,02	-45 426,02	100,90	539 694,71
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	4 944 009	4 904 227,68	39 781,32	99,20	539 991,06
*	Suunnitelmapoistot	346 439	360 596,94	-14 157,94	104,10	29 939,69
*	Tulot (sisäiset)	-107 221	-197 928,50	90 707,50	184,60	-35 978,31
*	Menot (sisäiset)	882 830	877 969,32	4 860,68	99,40	87 820,85
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	1 122 048	1 040 637,76	81 410,24	92,70	81 782,23
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	6 066 057	5 944 865,44	121 191,56	98,00	621 773,29

1	KÄYTTÖTALOUS					
50	KULTTUURI JA VAPAA-AIKA					
460	NUORISO					
***	T U L O T (ulkoiset)	-30 000	-23 579,55	-6 420,45	78,60	-9 723,10
***	M E N O T (ulkoiset)	92 929	83 988,66	8 940,34	90,40	8 730,82
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	62 929	60 409,11	2 519,89	96,00	-992,28
*	Tulot (sisäiset)	0	-213,24	213,24	0,00	-27,54
*	Menot (sisäiset)	14 034	14 135,81	-101,81	100,70	1 085,28
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	14 034	13 922,57	111,43	99,20	1 057,74
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	76 963	74 331,68	2 631,32	96,60	65,46
470	LIIKUNTA					
***	T U L O T (ulkoiset)	-25 000	-19 025,87	-5 974,13	76,10	-3 755,66
***	M E N O T (ulkoiset)	229 675	228 967,16	707,84	99,70	28 160,53
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	204 675	209 941,29	-5 266,29	102,60	24 404,87
*	Suunnitelmapoistot	24 736	24 735,51	0,49	100,00	1 961,20
*	Tulot (sisäiset)	-2 058	-1 012,00	-1 046,00	49,20	0,00
*	Menot (sisäiset)	44 403	42 608,82	1 794,18	96,00	5 481,11
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	67 081	66 332,33	748,67	98,90	7 442,31
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	271 756	276 273,62	-4 517,62	101,70	31 847,18

480	KIRJASTO					
***	T U L O T (ulkoiset)	-9 976	-11 150,13	1 174,13	111,80	-3 427,15
***	M E N O T (ulkoiset)	235 736	226 639,17	9 096,83	96,10	18 409,78
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	225 760	215 489,04	10 270,96	95,50	14 982,63
*	Suunnitelmapoistot	29 820	29 819,77	0,23	100,00	2 484,99
*	Tulot (sisäiset)	-11 427	-11 878,83	451,83	104,00	-1 050,09
*	Menot (sisäiset)	39 360	44 163,89	-4 803,89	112,20	5 640,09
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	57 753	62 104,83	-4 351,83	107,50	7 074,99
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	283 513	277 593,87	5 919,13	97,90	22 057,62
490	KULTTUURITOIMI					
***	T U L O T (ulkoiset)	0	-739,63	739,63	0,00	0,00
***	M E N O T (ulkoiset)	45 660	48 924,49	-3 264,49	107,10	9 589,55
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	45 660	48 184,86	-2 524,86	105,50	9 589,55
*	Menot (sisäiset)	4 715	3 195,39	1 519,61	67,80	-1 642,38
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	4 715	3 195,39	1 519,61	67,80	-1 642,38
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	50 375	51 380,25	-1 005,25	102,00	7 947,17
50	KULTTUURI JA VAPAA-AIKA YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	-64 976	-54 495,18	-10 480,82	83,90	-16 905,91
***	M E N O T (ulkoiset)	604 000	588 519,48	15 480,52	97,40	64 890,68
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	539 024	534 024,30	4 999,70	99,10	47 984,77
*	Suunnitelmapoistot	54 556	54 555,28	0,72	100,00	4 446,19
*	Tulot (sisäiset)	-13 485	-13 104,07	-380,93	97,20	-1 077,63
*	Menot (sisäiset)	102 512	104 103,91	-1 591,91	101,60	10 564,10
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	143 583	145 555,12	-1 972,12	101,40	13 932,66
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	682 607	679 579,42	3 027,58	99,60	61 917,43

1	KÄYTTÖTALOUS					
54	TEKNINEN LAUTAKUNTA					
500	HALLINTO					
***	M E N O T (ulkoiset)	97 661	100 264,40	-2 603,40	102,70	11 537,93
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	97 661	100 264,40	-2 603,40	102,70	11 537,93
*	Menot (sisäiset)	47 900	44 955,50	2 944,50	93,90	1 047,24
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	47 900	44 955,50	2 944,50	93,90	1 047,24
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	145 561	145 219,90	341,10	99,80	12 585,17
510	JÄTEHUOLTO					
***	T U L O T (ulkoiset)	0	-144,35	144,35	0,00	-90,32
***	M E N O T (ulkoiset)	0	1 381,04	-1 381,04	0,00	288,00
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	0	1 236,69	-1 236,69	0,00	197,68
*	Suunnitelmapoistot	896	896,05	-0,05	100,00	74,68
*	Menot (sisäiset)	0	483,00	-483,00	0,00	42,00
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	896	1 379,05	-483,05	153,90	116,68
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	896	2 615,74	-1 719,74	291,90	314,36
520	VESIHUOLTO					
***	T U L O T (ulkoiset)	-521 890	-465 492,70	-56 397,30	89,20	-104 720,87
***	M E N O T (ulkoiset)	400 180	311 080,53	89 099,47	77,70	37 947,11
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	-121 710	-154 412,17	32 702,17	126,90	-66 773,76
*	Suunnitelmapoistot	114 389	123 550,19	-9 161,19	108,00	10 224,05
*	Tulot (sisäiset)	-52 180	-50 154,42	-2 025,58	96,10	-2 361,51
*	Menot (sisäiset)	17 134	32 507,53	-15 373,53	189,70	19 820,71
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	79 343	105 903,30	-26 560,30	133,50	27 683,25
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-42 367	-48 508,87	6 141,87	114,50	-39 090,51
530	PALO- JA PELASTUSTOIMI					
***	T U L O T (ulkoiset)	-35 091	-37 451,52	2 360,52	106,70	-3 120,96
***	M E N O T (ulkoiset)	371 947	389 542,20	-17 595,20	104,70	61 251,38
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	336 856	352 090,68	-15 234,68	104,50	58 130,42
*	Suunnitelmapoistot	8 267	8 266,70	0,30	100,00	688,90
*	Menot (sisäiset)	8 436	7 195,74	1 240,26	85,30	1 004,07
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	16 703	15 462,44	1 240,56	92,60	1 692,97
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	353 559	367 553,12	-13 994,12	104,00	59 823,39

540	KIINTEISTÖT					
***	T U L O T (ulkoiset)	-577 047	-613 484,65	36 437,65	106,30	-68 605,38
***	M E N O T (ulkoiset)	1 163 869	1 078 341,16	85 527,84	92,70	123 491,23
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	586 822	464 856,51	121 965,49	79,20	54 885,85
*	Suunnitelmapoistot	134 795	167 251,24	-32 456,24	124,10	40 788,64
*	Tulot (sisäiset)	-868 448	-680 052,69	-188 395,31	78,30	-4 555,95
*	Menot (sisäiset)	183 630	188 729,57	-5 099,57	102,80	28 935,62
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	-550 023	-324 071,88	-225 951,12	58,90	65 168,31
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	36 799	140 784,63	-103 985,63	382,60	120 054,16
545	RAVINTOKESKUS					
***	T U L O T (ulkoiset)	-46 000	-55 308,27	9 308,27	120,20	-6 847,21
***	M E N O T (ulkoiset)	506 956	463 165,45	43 790,55	91,40	42 630,50
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	460 956	407 857,18	53 098,82	88,50	35 783,29
*	Tulot (sisäiset)	-578 055	-506 272,59	-71 782,41	87,60	-33 227,81
*	Menot (sisäiset)	41 516	47 895,88	-6 379,88	115,40	17 478,93
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	-536 539	-458 376,71	-78 162,29	85,40	-15 748,88
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-75 583	-50 519,53	-25 063,47	66,80	20 034,41
550	VARIKKO					
***	T U L O T (ulkoiset)	-18 000	-15 867,50	-2 132,50	88,20	-3 104,50
***	M E N O T (ulkoiset)	142 832	130 483,40	12 348,60	91,40	12 456,69
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	124 832	114 615,90	10 216,10	91,80	9 352,19
*	Suunnitelmapoistot	16 554	16 552,45	1,55	100,00	576,75
*	Tulot (sisäiset)	-53 712	-39 399,00	-14 313,00	73,40	-6 512,00
*	Menot (sisäiset)	1 940	3 239,75	-1 299,75	167,00	-398,56
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	-35 218	-19 606,80	-15 611,20	55,70	-6 333,81
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	89 614	95 009,10	-5 395,10	106,00	3 018,38
560	LIIKENNEVÄYLÄT					
***	T U L O T (ulkoiset)	-10 450	-57 919,45	47 469,45	554,30	-2 026,29
***	M E N O T (ulkoiset)	149 750	209 707,93	-59 957,93	140,00	24 809,84
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	139 300	151 788,48	-12 488,48	109,00	22 783,55
*	Suunnitelmapoistot	93 632	184 097,30	-90 465,30	196,60	83 103,72
*	Menot (sisäiset)	26 211	19 444,70	6 766,30	74,20	3 804,20
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	119 843	203 542,00	-83 699,00	169,80	86 907,92
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	259 143	355 330,48	-96 187,48	137,10	109 691,47

570	MAANKÄYTÖN SUUNNITTELU					
***	M E N O T (ulkoiset)	44 550	30 422,93	14 127,07	68,30	2 449,07
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	44 550	30 422,93	14 127,07	68,30	2 449,07
*	Suunnitelmapoistot	3 992	3 992,24	-0,24	100,00	332,67
*	Menot (sisäiset)	327	285,86	41,14	87,40	-13,89
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	4 319	4 278,10	40,90	99,10	318,78
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	48 869	34 701,03	14 167,97	71,00	2 767,85
54	TEKNINEN LAUTAKUNTA YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	-1 208 478	-1 245 668,44	37 190,44	103,10	-188 515,53
***	M E N O T (ulkoiset)	2 877 745	2 714 389,04	163 355,96	94,30	316 861,75
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	1 669 267	1 468 720,60	200 546,40	88,00	128 346,22
*	Suunnitelmapoistot	372 525	504 606,17	-132 081,17	135,50	135 789,41
*	Tulot (sisäiset)	-1 552 395	-1 275 878,70	-276 516,30	82,20	-46 657,27
*	Menot (sisäiset)	327 094	344 737,53	-17 643,53	105,40	71 720,32
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	-852 776	-426 535,00	-426 241,00	50,00	160 852,46
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	816 491	1 042 185,60	-225 694,60	127,60	289 198,68

1	KÄYTTÖTALOUS					
58	YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA					
580	YMPÄRISTÖNSUOJELU					
***	T U L O T (ulkoiset)	-4 000	-7 477,76	3 477,76	186,90	0,00
***	M E N O T (ulkoiset)	46 849	33 895,25	12 953,75	72,40	1 839,44
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	42 849	26 417,49	16 431,51	61,70	1 839,44
*	Menot (sisäiset)	4 058	3 112,36	945,64	76,70	-607,51
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	4 058	3 112,36	945,64	76,70	-607,51
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	46 907	29 529,85	17 377,15	63,00	1 231,93
590	RAKENNUSVALVONTA JA OHJAUS					
***	T U L O T (ulkoiset)	-24 950	-33 097,85	8 147,85	132,70	-556,80
***	M E N O T (ulkoiset)	78 441	82 961,49	-4 520,49	105,80	7 717,66
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	53 491	49 863,64	3 627,36	93,20	7 160,86
*	Suunnitelmapoistot	18 662	18 661,87	0,13	100,00	0,02
*	Menot (sisäiset)	7 037	3 929,25	3 107,75	55,80	-2 521,48
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	25 699	22 591,12	3 107,88	87,90	-2 521,46
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	79 190	72 454,76	6 735,24	91,50	4 639,40
58	YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	-28 950	-40 575,61	11 625,61	140,20	-556,80
***	M E N O T (ulkoiset)	125 290	116 856,74	8 433,26	93,30	9 557,10
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	96 340	76 281,13	20 058,87	79,20	9 000,30
*	Suunnitelmapoistot	18 662	18 661,87	0,13	100,00	0,02
*	Menot (sisäiset)	11 095	7 041,61	4 053,39	63,50	-3 128,99
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	29 757	25 703,48	4 053,52	86,40	-3 128,97
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	126 097	101 984,61	24 112,39	80,90	5 871,33

	KAIKKI YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	-2 635 801	-2 801 511,52	165 710,52	106,30	-383 605,64
***	M E N O T (ulkoiset)	27 889 913	26 692 385,83	1 197 527,17	95,70	1 655 507,10
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	25 254 112	23 890 874,31	1 363 237,69	94,60	1 271 901,46
*	Suunnitelmapoistot	921 239	1 367 249,25	-446 010,25	148,40	478 067,42
*	Tulot (sisäiset)	-2 109 278	-1 945 159,30	-164 118,70	92,20	-141 541,35
*	Menot (sisäiset)	2 109 278	1 962 699,33	146 578,67	93,10	159 081,38
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	921 239	1 384 789,28	-463 550,28	150,30	495 607,45
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	26 175 351	25 275 663,59	899 687,41	96,60	1 767 508,91

2.4 Tuloslaskelmaosan toteutuminen 2022

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	**2 635 801,00**		**2 635 801,00**	**2 801 511,52**	165 710,52
Myyntitulot	1 083 017,00		1 083 017,00	1 170 337,13	87 320,13
Maksutulot	640 829,00		640 829,00	655 225,99	14 396,99
Tuet ja avustukset	339 991,00		339 991,00	366 358,98	26 367,98
Muut toimintatulot	571 964,00		571 964,00	609 589,42	37 625,42
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	**-27 889 913,00**	**0,00**	**-27 889 913,00**	**-26 692 385,83**	1 197 527,17
Henkilöstömenot	-8 852 140,00		-8 852 140,00	-8 621 248,77	230 891,23
Palvelujen ostot	-16 665 168,00		-16 665 168,00	-15 508 648,64	1 156 519,36
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 494 134,00		-1 494 134,00	-1 451 258,15	42 875,85
Avustukset	-543 944,00		-543 944,00	-808 998,79	-265 054,79
Muut toimintamenot	-334 527,00		-334 527,00	-302 231,48	32 295,52
Toimintakate	**-25 254 112,00**	**0,00**	**-25 254 112,00**	**-23 890 874,31**	1 363 237,69
Verotulot	10 953 000,00		10 953 000,00	11 914 500,36	961 500,36
Valtionosuudet	12 943 080,00		12 943 080,00	13 369 021,00	425 941,00
Rahoitustulot ja -menot					0,00
Korkotuotot	4 000,00		4 000,00	2 441,70	-1 558,30
Muut rahoitustuotot	330 000,00		330 000,00	492 773,32	162 773,32
Korkomenot	-150 000,00		-150 000,00	-96 927,95	53 072,05
Muut rahoitusmenot	0,00		0,00	-2 093,37	-2 093,37
Vuosikate	**-1 174 032,00**	**0,00**	**-1 174 032,00**	**1 788 840,75**	2 962 872,75
Poistot ja arvonalentumiset					0,00
Suunnitelman mukaiset poist	-921 239,00		-921 239,00	-1 067 249,25	-146 010,25
Arvonalentumiset				-300 000,00	-300 000,00
Satunnaiset erät	100 000,00		100 000,00	0,00	-100 000,00
Tilikauden tulos	**-1 995 271,00**	**0,00**	**-1 995 271,00**	**421 591,50**	2 416 862,50
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	**-1 995 271,00**	**0,00**	**-1 995 271,00**	**421 591,50**	2 416 862,50

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Verotulojen erittely					
Kunnan verotulo	8 892 000,00		8 892 000,00	9 348 149,33	456 149,33
Osuus yhteisöveron tuotosta	920 000,00		920 000,00	1 269 583,42	349 583,42
Kiinteistövero	1 141 000,00		1 141 000,00	1 296 767,61	155 767,61
Valtionosuuksien erittely					
Kunnan peruspalvelujen valt.c	12 943 080,00		12 943 080,00	12 991 915,00	48 835,00
Opetus- ja kultt.toimen valt.os	0,00		0,00	377 106,00	377 106,00

2.5 Investointiosan toteutuminen 2022

		Jatkuvat hankkeet	v. 2022	v. 2020	MENOT			TUOTOT			ta-tason ne
	MÄÄRÄRAHA	Hankkeen määräraha	Toteutunut yhteensä	Toteutunut yhteensä	TA 2022	*määräraha erittelyt yht*	Toteuma	TA 2022	Tot-%	Toteuma	toteuma
8000	**Maa-alueet**		*443,55*				*3 626,44*		*100,00*	-3 182,89	**443,55**
8150	**Talonrakennus, sosiaalitoimi**										
	Terveyskeskus / vesijohtoverkosto		*-363,16*			0				-363,16	**-363,16**
8200	**Talonrakennus, sivistystoimi**										
	Uimahallin peruskorjaus				**51 000**	51 000		**25 000**	*0,00*	0,00	**0,00**
	Kirjasto		*2 580,00*		**26 000**	26 000			*0,00*	2 580,00	**2 580,00**
8250	**Talonrakennus,tekninen toimi**					0					
	M-L ruokala akustiikka	**2 215 000**		19 830,29	**10 000**	10 000			*0,00*		**0,00**
	As Oy Tiinari piha-alue			2 300,91	**30 000**	30 000			*0,00*		**0,00**
	Kunnanviraston lukitusjärjestelmä		*13 580,02*		**15 000**	15 000			*0,00*	13 580,02	**13 580,02**
8450	**Julkinen käyttöom/tekninen toimi**					0					
	Torin kehittäminen/rakentaminen		*21 224,76*		**40 000**	40 000			*100,00*	21 224,76	**21 224,76**
	Kaavateiden päällystäminen		*42 937,60*		**50 000**	50 000			*100,00*	42 937,60	**42 937,60**
	Kerkonkosken satama, tekn. laitteet		*-6 756,60*	*80,72*		0			*100,00*	-6 756,60	**-6 756,60**
	Konnekosken entisöinti	***1 820 000***	*46 943,16*	*94 652,33*	**70 000**	70 000	*34 262,60*	**55 000**	*48,95*	12 680,56	**46 943,16**
	Konnekosken pievenekanava		*-662,50*			0				-662,50	**-662,50**
	Toholahden teoll.alue	***750 000***	*14 628,83*	*160 759,43*	**50 000**	50 000			*100,00*	14 628,83	**14 628,83**
	Toholahden teoll.alueen kaavatie	**283 000**	*114 778,90*	*34 529,69*	**100 000**	100 000	*44 338,77*	**70 000**	*44,34*	70 440,13	**114 778,90**
	Rautalampi-järven kunnostus		*113 160,34*	*31 456,15*	**75 000**	75 000	*51 075,00*	**37 500**	*68,10*	62 085,34	**113 160,34**
	Suvantola kaavatiet		*340,29*			0				340,29	**340,29**
8500	**Irtain omaisuus, yleishallinto**										
	Elinvoimaselvitys		*-4 000,00*			0				-4 000,00	**-4 000,00**
8600	**Irtain omaisuus, sivistystoimi**										
	Silmun piha-alue		*18 905,23*		**110 000**	110 000	*16 566,81*		*100,00*	2 338,42	**18 905,23**
	Luontopolku Tyyrinvuori		*25 359,86*		**16 000**	16 000			*0,00*	25 359,86	**25 359,86**
8700	**Vesilaitos kirkonkylä**										
	Talojohtojen rakentaminen		*19 236,25*	*24 031,79*	**10 000**	10 000			*0,00*	19 236,25	**19 236,25**
	Verkostosaneeraukset	**120 000**	*25 489,38*	*73 335,19*	**20 000**	20 000			*100,00*	25 489,38	**25 489,38**
	Vesihuollon kehittämissuunnitelma	**55 000**			**20 000**	20 000			*0,00*		**0,00**
8750	**Viemärilaitos kirkonkylä**										
	Viem.saneeraus Kuutinharju-Kapakk		*-6 193,49*	197 739,94		0			*100,00*	-6 193,49	**-6 193,49**
	Verkostosaneeraukset		*27 432,76*			0			*100,00*	27 432,76	**27 432,76**
	Jätevedenpumppaamon rakentaminen		*69 285,85*		**75 000**	75 000			*100,00*	69 285,85	**69 285,85**
	Viemäriverkosto		*16 036,86*		**25 000**	25 000			*100,00*	16 036,86	**16 036,86**
						0					
	YHTEENSÄ		**554 387,89**	**9 614 236,88**	**793 000,00**	**793 000**	**149 869,62**	**187 500,00**		**404 518,27**	**554 387,89**

	INVESTOINNIT VUONNA 2022 TOTEUMA
74	**KIINTEÄ OMAISUUS**
	Maaomaisuuden hankinta;
	Maa-alueiden myynti Oikarila-tilasta, Latsinmäeltä sekä Kieriniemi-tilasta.
76	**TALONRAKENNUS**
183	Kirjasto
	Räystäsalueiden paikkaus ja muut kattokorjaukset. Muut kirjaston korjaustyöt siirtyivät vuodelle 2023.
195	Uimahallin peruskorjaus.
	Avustushakemus laadittu, ei kuluja vuonna 2022. Avustuksen saanti ehtona korjaustöiden aloittamiselle.
216	Matti Lohen koulun ruokala, akustiikka.
	Työt tehty, menot jäivät arvioitua piennemmiksi, kulut siirretty käyttötalouspuolelle.
221	AS Oy Tiinari piha-alue
	Ei tapahtumia vuonna 2022.
231	Kunnanviraston lukitusjärjestelmä
	Kunnanviraston ovien lukkojen uusiminen, toteutunut suunnitellusti.
78	**JULKINEN KÄYTTÖOMAISUUS**
118	Kaavateiden päällystäminen
	Asfallttipaikkaukset Opintien, Latsinmäentien ja Mäntytien alueilla.
132	Toholahden teollisuusalue
	Teollisuusalueen teollisuustonttien suunnittelukustannuksia. Hanke jatkuu vuonna 2023.
179	Toholahden teollisuus alueen kaavatie
	Yrjö Kaijärven tien ja Teollisuustien asfaltointi ja muut lopputyöt.
213	Torin kehittäminen / rakentaminen
	Torin vessa / varasto rakennuksen rakentaminen.
361	Konnekosken entisöinti
	Konnekosken kalataloudellinen kunnostus suoritettu.
375	Rautalampi-järven kunnostus
	Pohjapadon rakentaminen, valmistui joulukuussa.

80	**IRTAIN OMAISUUS**
212	Luontopolku Tyyrinvuori
	Esteettömän luontopolun rakentaminen. Jatkuu vähäisillä lopputöillä vuonna 2023.
217	Silmun piha-alue
	Päiväkodin pihakalusteiden ja leikkitelineiden hankinta. Pihatyöt tehdään vuonna 2023.
635	Päiväkoti Silmu
	Pihasuunnitelman laatiminen.
82	**VESIHUOLTO**
100	Talojohtojen rakentaminen (inv)
	Talojohtojen rakentaminen uusille liiittyjille.
101	Verkostosaneeraukset
	Latsinmäen putkisaneeraus, vesi- ja viemäri, Toholahden korjauksia.
312	Vesihuollon kehittämissuunnitelma
	Tarjoukset pyydetty syksyllä, ei tapahtumia vuonna 2022.
215	Suvantolan vesi ja viemäriverkosto
	Uuden asuinalueen vesi- ja viemäriverkoston rakentaminen.
100	Talojohtojen rakentaminen viemäriverkosto (inv)
	Talojohtojen rakentaminen uusille liittyjille.
101	Verkostosaneeraukset viemäriverkosto
	Latsinmäen putkisaneeraus, vesi- ja viemäri.
165	Jätevedenpumppaamoiden rakentaminen
	Jätevesipumppaamoiden uusiminen. Hanke jatkuu edelleen vuonna 2023.
314	Viemärin saneeraus Kuutinharju - Kapakkaniemi
	Hanketta ei totetutettu vuonna 2022, siirtyy vuodelle 2023. Määrärahat siirretty vuonna 2022 Silmun piha-alueen toteutukseen sekä kaavateiden asfaltointiin.

2.6 Rahoituslaskelmaosan toteutuminen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	-1 174 032,00		-1 174 032,00	1 788 840,75	-2 962 872,75
Satunnaiset erät	100 000,00		100 000,00	0,00	100 000,00
Tulorahoituksen korjauserät			0,00	116 154,65	116 154,65
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-793 000,00	177 000,00	-616 000,00	-554 387,89	-61 612,11
Rahoitusosuudet investointimenoil	187 500,00		187 500,00	146 243,18	41 256,82
Pysyvien vast.hyöd.luovutustulot				29 752,50	-29 752,50
Toiminta ja investoinnit, netto	-1 679 532,00	177 000,00	-1 502 532,00	1 526 603,19	-3 029 135,19
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamiset lisäykset			0,00	-92 320,00	-92 320,00
Antolainasaamisten vähennykset			0,00	0,00	0,00
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	-2 000 000,00		-2 000 000,00		-2 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	1 990 000,00		1 990 000,00	-2 018 748,80	-28 748,80
Lyhytaikaisten lainojen muutos		-2 500 000,00	-2 500 000,00	-1 171 185,11	1 328 814,89
Vaikutus maksuvalmiuteen				527 244,11	527 244,11

2.7 Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

	Sito-vuus	Määrahat					Tuloarviot				
		Alkup. talous-arvio	TA:n muutok-set	TA muut:n jälkeen	Toteu-tuma	Poik-keama	Alkup. talous-arvio	TA:n muutok-set	TA muut:n jälkeen	Toteu-tuma	Poik-keama
KÄYTTÖTALOUSOSA											
Vaalit											
Valtiolliset vaalit	B										
Kunnallisvaalit	B			0	5	5					0
EU-vaalit	B	9		9	4	-5				7	7
Tilintarkastus	B	17		17	18	1					
Luott.henk.hallinto											
Kunnanvaltuusto	B	32		32	50	18					
Kunnanhallitus	B	287		287	353	66				27	27
Hallinto ja talous											
Yleishallinto	B	445		445	397	-48	63		63	46	-17
Taloushallinto	B	565		565	559	-6	50		50	19	-31
Elinkeinotoimi											
Elinvoimalautakunta	B	56		56	38	-18					
Savogrow	B	165		165	157	-8					
Tapahtumat	B	30		30	14	-16					
Maaseututoimi	B	48		48	45	-3					
Sosiaalitoimi											
Perusturvan hallinto	B	277		277	290	13				1	1
läkkäiden palvelut	B	3606		3606	3394	-212	732		732	751	19
Vammaispalvelut	B	2668		2668	2293	-375	83		83	116	33
Lastensuojelu	B	563		563	611	48	24		24	9	-15
Lapsiperheiden palvelut	B	95		95	82	-13					0
Työikäisten palvelut	B	842		842	846	4	115		115	121	6
Päihdehuolto	B	15		15	9	-6					
Toimeentulotuki	B	33		33	47	14	5		5	0	-5
Omaishoidontuki	B	143		143	188	45					
Terveydenhuolto											
Perusterveydenhuolto	B	3832		3832	3380	-452					
Erikoissairaanhoito	B	5144		5144	5030	-114				10	10
Ympäristöterveydenhuolto	B	208		208	214	6					

Koulutus											
Hallinto	B	74		74	60	-14					
Peruskoulutus	B	2971		2971	2978	7	122		122	171	49
Lukio	B	887		887	921	34	49		49	69	20
Aikuiskoulutus	B	67		67	80	13					
Joukkoliikenne	B	25		25	30	5			0		0
Lasten päivähoito	B	999		999	1051	52	90		90	91	1
Esiopetus	B	182		182	129	-53				15	15
Kulttuuri ja vapaa-aika											
Nuoriso	B	93		93	84	-9	30		30	24	-6
Liikunta	B	230		230	229	-1	25		25	19	-6
Kirjasto	B	236		236	227	-9	10		10	11	1
Kulttuuritoimi	B	46		46	49	3				1	1
Tekninen lautakunta											
Hallinto	B	98		98	100	2					0
Jätehuolto	B			0	1	1					0
Vesihuolto	B	400		400	311	-89	522		522	465	-57
Palo- ja pel.toimi	B	372		372	390	18	35		35	37	2
Kiinteistöt	B	1164		1164	1078	-86	577		577	613	36
Ravintokeskus	B	507		507	463	-44	46		46	55	9
Varikko	B	143		143	130	-13	18		18	16	-2
Liikenneväylät	B	139		139	152	13	10		10	58	48
Maankäytön suunn.	B	45		45	30	-15					0
Ympäristölautakunta											
Ympäristönsuojelu	B	47		47	34	-13	4		4	7	3
Rakennusvalvonta ja -ohjau	B	78		78	83	5	25		25	33	8
		27883	0	27883	26634	-1249	2635		2635	2792	157

	Sito-vuus	Määrahat					Tuloarviot				
		Alkup. talous-arvio	TA:n muutok-set	TA muut:n jälkeen	Toteu-tuma	Poik-keama	Alkup. talous-arvio	TA:n muutok-set	TA muut:n jälkeen	Toteu-tuma	Poik-keama
TULOSLASKELMAOSA											
Verotulot	B						10 953		10 953	11 915	962
Valtionosuudet	B						12 943		12 943	13 369	426
Korkotulot	B						4		4	2	-2
Muut rahoitustulot	B						330		330	492	162
Korkomenot	B	150		150	97	-53					
Muut rahoitusmenot	B				2	2					
INVESTOINTIOSA											
Kiinteä omaisuus											
Maa-alueet	B									4	4
Rakenn.kiinteistöt	B										0
Talonrakennus											
Sosiaalitoimi	B			0		0					
Sivistystoimi	B	77		77	3	-74	25		25		
Tekninen toimi	B	55		55	14	-41					
Julkinen käyttöomaisuus											
Yleishallinto	B										0
Sivistystoimi	B										
Tekninen toimi	B	335		335	345	10	163		163	129	-34
Irtain omaisuus											
Yleishallinto	B			0	-4	-4					
Sosiaalitoimi	B			0		0					
Sivistystoimi	B	16	17	33	44	11				17	17
Tekninen toimi	B										
Vesihuolto											
Kirkonkylä	B	50		50	44	-6					
Viemärilaitos kirkonkylä	B	260		260	106	-154					
Vesilaitos Kerkonkoski	B										
Sijoitukset											
Kuntayhtymäos.	B										
Arvopaperit	B										
RAHOITUSOSA											
Antolainojen muutokset											
Antolainasaam. Lis.	B			0	92	92					
Antolainasaam.väh.	B					0					
Lainakannan muutokset											
Pitkäaik.lain.lisäys	B						2 000		2 000		-2000
Pitkäaik.lain.vähenn.	B	1 990		1990	2018	28					
Lyhytaik.lain.muutos	N		-2500	-2500	-1171	1329					
Vaikutus maksuvalmiut.										527	527
YHTEENSÄ		58699	-2483	56216	54858	-1358	31688	0	31688	32039	376

3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1 Tuloslaskelma

	1.1.-31.12.2022	1.1.-31.12.2021
Toimintatuotot		
Myyntituotot	1 170 337,13	1 193 537,38
Maksutuotot	655 225,99	604 134,89
Tuet ja avustukset	366 358,98	535 211,87
Muut toimintatuotot	609 589,42	618 372,63
	2 801 511,52	2 951 256,77
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-6 865 115,97	-6 683 612,35
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	-1 488 684,97	-1 474 667,42
Muut henkilöstösivukulut	-267 447,83	-210 779,36
Palvelujen ostot	-15 508 648,64	-15 216 519,63
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 451 258,15	-1 448 475,31
Avustukset	-808 998,79	-784 727,38
Muut toimintakulut	-302 231,48	-390 971,71
	-26 692 385,83	-26 209 753,16
Toimintakate	-23 890 874,31	-23 258 496,39
Verotulot	11 914 500,36	11 476 824,00
Valtionosuudet	13 369 021,00	12 534 844,00
	25 283 521,36	24 011 668,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	2 441,70	7 734,74
Muut rahoitustuotot	492 773,32	378 951,47
Korkokulut	-96 927,95	-107 162,01
Muut rahoituskulut	-2 093,37	-1 635,98
	396 193,70	277 888,22
Vuosikate	1 788 840,75	1 031 059,83
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 067 249,25	-1 009 107,14
Arvonalentumiset	-300 000,00	
Satunnaiset erät		
Satunnaiset tuotot		
Satunnaiset kulut	0	-429,45
Tilikauden tulos	421 591,50	21 523,24
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	421 591,50	21 523,24

3.2 Rahoituslaskelma

	2022	2021
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 788 840,75	1 031 059,83
Satunnaiset erät	0	-429,45
Tulorahoituksen korjauserät	116 154,65	-11 948,00
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-554 387,89	-727 486,73
Rahoitusosuudet investointeihin	146 243,18	5 665,04
Pysyvien vast. hyödykk. luovutustulot	29 752,50	76761,54
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 526 603,19	373 622,23
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-92 320,00	-272 284,51
Antolainasaamisten vähennykset	0,00	20 000,00
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00	2 761 725,21
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 018 748,80	-1 740 668,25
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 171 185,11	950 000,00
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varat ja pääomien muutoks	-728,74	-7 172,43
Saamisten muutos	635 615,16	-1 661 288,45
Korottomien velkojen muutos	70 562,20	-133 647,32
Rahoituksen rahavirta	-2 576 805,29	-83 335,75
Rahavarojen muutos	-1 050 202,10	290 286,48
Rahavarat 31.12.	22 856,91	1 073 059,01
Rahavarat 1.1.	1 073 059,01	782 772,53
	-1 050 202,10	290 286,48

3.3 Tase

VASTAAVAA	2022	2021
PYSYVÄT VASTAAVAT	**24 558 513,58**	**25 428 924,56**
Aineettomat hyödykkeet	51 179,31	105 838,98
Aineettomat oikeudet	24 476,04	73 387,01
Tietokoneohjelmistot	24 476,04	73 387,01
Muut pitkävaikutteiset menot	26 703,27	32 451,97
Aineelliset hyödykkeet	**18 102 944,81**	**18 711 016,12**
Maa- ja vesialueet	2 387 425,69	2 390 608,58
Rakennukset	11 424 326,02	11 898 030,78
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 072 266,39	3 533 246,42
Koneet ja kalusto	104 393,41	160 940,59
Enn.maksut ja keskener.hank.	114 533,30	728 189,75
Sijoitukset	**6 404 389,46**	**6 612 069,46**
Osakkeet ja osuudet	5 498 831,62	5 798 831,62
Muut lainasaamiset	639 371,76	551 371,76
Muut saamiset	266 186,08	261 866,08
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	**1 451,64**	**1 451,64**
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	1 451,64	1 451,64
VAIHTUVAT VASTAAVAT	**2 260 074,58**	**3 945 891,84**
Saamiset	**2 237 217,67**	**2 872 832,83**
Lyhytaikaiset saamiset	2 237 217,67	2 872 832,83
Myyntisaamiset	419 552,49	371 554,64
Muut saamiset	305 030,76	335 365,07
Siirtosaamiset	1 512 634,42	2 165 913,12
Rahoitusarvopaperit	**22 034,92**	**22 034,92**
Muut osakkeet ja osuudet	22 034,92	22 034,92
Rahat ja pankkisaamiset	**821,99**	**1 051 024,09**
VASTAAVAA YHTEENSÄ	**26 820 039,80**	**29 376 268,04**

	2022	2021
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	**12 316 399,24**	**11 894 807,74**
Peruspääoma	8 076 419,65	8 076 419,65
Edell.tilikausien yli-/alijäämä	3 818 388,09	3 796 864,85
Tilikauden yli-/alijäämä	421 591,50	21 523,24
PAKOLLISET VARAUKSET	142 280,71	0
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	**76 664,30**	**77 393,04**
Valtion toimeksiannot	0	0
Lahjoitusrahastojen pääomat	34 288,75	33 449,36
Muut toimeksiantojen pääomat	42 375,55	43 943,68
VIERAS PÄÄOMA	**14 284 695,55**	**17 404 067,26**
Pitkäaikainen	9 394 941,14	11 266 502,03
Lainat rah.- ja vak.laitoksilta	8 902 574,00	10 786 288,00
Lainat julkisyhteisöiltä	125 542,78	135 930,41
Liittymismaksut ja muut velat	366 824,36	344 283,62
Lyhytaikainen	4 889 754,41	6 137 565,23
Lainat rah.- ja vak.laitoksilta	2 312 528,89	3 603 714,00
Lainat julkisyhteisöiltä	10 456,47	15 103,64
Ostovelat	1 172 327,38	1 242 687,35
Muut velat	161 454,29	147 393,68
Siirtovelat	1 232 987,38	1 128 666,56
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	**26 820 039,80**	**29 376 268,04**

3.4 Konsernin tuloslaskelma

	2022	2021
Toimintatuotot	22 409 454,09	16 241 588,68
Toimintakulut	-46 072 748,30	-38 555 918,96
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiost	34 163,05	28 026,77
Toimintakate	**-23 629 131,16**	**-22 286 303,51**
Verotulot	11 890 685,40	11 455 048,85
Valtionosuudet	14 193 982,37	13 302 707,91
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	4 584,04	79 300,45
Muut rahoitustuotot	503 624,79	353 777,62
Korkokulut	-172 084,35	-237 740,10
Muut rahoituskulut	-10 025,53	-6 285,70
Vuosikate	**2 781 635,56**	**2 660 505,52**
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 087 885,62	-2 033 188,36
Omistuksen eliminointierot		
Arvonalentumiset	0,00	-6 180,55
Satunnaiset tuotot ja kulut		
Tilikauden tulos	**693 749,94**	**621 136,61**
Tilinpäätössiirrot	-10 469,08	-23 666,60
Tilikauden verot	-2 368,09	-2 828,25
Laskennalliset verot	15 992,16	-2 025,97
Vähemmistöosuudet	-259,67	-6 706,22
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	**696 645,26**	**585 909,58**

3.5 Konsernin rahoituslaskelma

	2022	2021
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 781 635,55	2 660 505,53
Satunnaiset erät		
Tilikauden verot	-2 368,09	-2 828,25
Tulorahoituksen korjauserät	-153 010,53	-265 228,51
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-2 229 851,11	-2 147 036,24
Rahoitusosuudet investointeihin	56 914,66	37 129,03
Pysyvien vast. hyödykk. luovutustulot	120 390,09	398 913,64
Toiminnan ja investointien rahavirta	573 710,58	681 455,20
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-12 357,59	-20 194,20
Antolainasaamisten vähennykset	2 587,83	20 011,94
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 095 547,08	3 417 414,74
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 459 542,78	-2 570 648,93
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 418 995,29	935 202,88
Oman pääoman muutokset	-929,39	540,61
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutok	-7 429,71	-9 468,74
Vaihto-omaisuuden muutos	-6 685,99	-7 282,52
Saamisten muutos	162 375,18	-1 109 615,73
Korottomien velkojen muutos	281 780,59	558 746,58
Rahoituksen rahavirta	-1 363 650,07	1 214 706,63
Rahavarojen muutos	-789 939,49	1 896 161,83
Rahavarat 31.12.	4 521 572,08	5 311 511,57
Rahavarat 1.1.	5 311 511,57	3 415 349,74
	-789 939,49	1 896 161,83

3.6 Konsernitase

	2022	2021
V A S T A A V A A		
PYSYVÄT VASTAAVAT	32 311 724,00	32 261 081,84
Aineettomat hyödykkeet	278 969,02	355 548,64
Aineettomat oikeudet	235 320,13	309 397,44
Muut pitkävaikutteiset menot	39 989,38	46 001,78
Ennakkomaksut	3659,51	149,42
Aineelliset hyödykkeet	29 987 561,48	29 963 408,68
Maa- ja vesialueet	2 789 534,18	2 788 395,80
Rakennukset	19 876 035,86	20 089 102,40
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 492 688,31	3 714 857,51
Koneet ja kalusto	915 965,58	956 262,38
Muut aineelliset hyödykkeet	75 901,88	56 522,33
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	1 837 435,67	2 358 268,26
Sijoitukset	2 045 193,50	1 942 124,52
Osakkuusyhteisöosakkeet	1 031 846,57	938 466,75
Muut osakkeet ja osuudet	615 023,59	615 104,18
Joukkovelkakirjalainasaamiset	1 430,91	3 810,00
Muut lainasaamiset	88 000,00	80 000,00
Muut saamiset	308 892,43	304 743,59
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	135 894,94	118 107,10
VAIHTUVAT VASTAAVAT	8 121 645,27	9 067 273,94
Vaihto-omaisuus	101 990,33	95 304,34
Saamiset	3 498 082,85	3 660 458,03
Pitkäaikaiset saamiset	80 737,11	80 740,79
Lyhytaikaiset saamiset	3 417 345,74	3 579 717,24
Rahoitusomaisuusarvopaperit	217 382,92	552 790,58
Rahat ja pankkisaamiset	4 304 189,17	4 758 720,99
V A S T A A V A A	**40 569 264,21**	**41 446 462,88**

	2022	2021
V A S T A T T A V A A		
OMA PÄÄOMA	12 020 363,48	11 314 199,31
Peruspääoma	8 076 419,65	8 076 419,65
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	702,35	702,35
Muut omat rahastot	288 307,80	278 788,89
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	2 958 288,42	2 372 378,84
Tilikauden yli-/alijäämä	696 645,26	585 909,58
VÄHEMMISTÖOSUUDET	200 768,90	200 488,46
PAKOLLISET VARAUKSET	330 061,54	406 920,01
Muut pakolliset varaukset	330 061,54	406 920,01
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	215 523,36	205 165,24
Valtion toimeksiannot	65 684,70	69 737,90
Lahjoitusrahastojen pääomat	96 390,36	80 309,33
Muut toimeksiantojen pääomat	53 448,30	55 118,01
VIERAS PÄÄOMA	27 802 546,95	29 319 689,88
Pitkäaikainen	18 367 734,09	18 647 724,70
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	18 000 909,73	18 303 441,08
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	366 824,36	344 283,62
Lyhytaikainen	9 434 812,86	10 671 965,18
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	3 106 613,26	4 587 072,89
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	6 328 199,60	6 084 892,29
V A S T A T T A V A A	**40 569 264,21**	**41 446 462,92**

4 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

4.1 Kunnan liitetiedot

Liitetieto 1

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatettavat arvostusperiaatteet ja –menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja –menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysajankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Varovaisuuden periaatteella Rautalammin kunnan osuus Vaalijalan ylijäämästä on jätetty kirjaamatta tilinpäätökseen rahoitustuottoihin johtuen palautuspäätökseen tehdystä valituksesta. Ylijäämän palautusta vuodelta 2021 on päätöksen mukaan tulossa 178.204,51 euroa.

Kunnalla on taseella epävarma saatava Sisä-Savon terveydenhuollon kuntayhtymältä 131.040,03 euroa vuoden 2021 tasauslaskutukseen liittyen.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kunnanvaltuuston hyväksymällä poistosuunnitelman muutoksella on vedenjakelu- ja viemäriverkoston poistotapa muutettu menojäännöspoistosta tasapoistoksi 1.1.2019 alkaen. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Rautalammin Rakennus Oy on haettu konkurssiin alkuvuonna 2023 ja kunnan taseella sijoituksen arvo 25.329,10 euroa ja saatavia yhtiöltä on 80.000,00 euroa tilinpäätöksessä 31.12.2022.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen painotetun keskihankintahinnan tai sitä alemman todennäköisen hankintamenon tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuus

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Johdannaissopimusten käsittely

Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksia. Kaikki koronvaihtosopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Kunta on sitonut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon. Korkojohdannaisista aiheutuneet kassavirrat on kirjattu tilikauden aikana korkokulujen oikaisuksi. Sopimukset on voimassa 17.4.2027 asti.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenon vähennykseksi. Saadut käyttötalouden projektituet on kirjattu tuotoiksi tuloslaskelmaan erään Tuet ja avustukset. Tuet on jaksotettu tarvittaessa.

Liitetieto 2

Tuloslaskelman esittämistapa ei ole muuttunut. Taseeseen on lisätty vesitaseyksiköltä pitkäaikaiset myyntisaamiset sekä pitkäaikaiset lainasaamiset, jotta esittämistapa Valtiokonttorin raportoinnin vuoksi olisi yhtenäinen ja helpommin vertailtavissa.

Liitetieto 3

Edellisen tilikauden tietoihin ei ole tehty oikaisuja.

Liitetieto 4

Ei ilmoitettavaa.

Liitetieto 5

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvia merkittäviä eriä ei ole.

4.2 Tuloslaskelman liitetiedot

Liitetieto 6

TOIMINTATUOTOT, ulkoiset

	2022	2021
Vaalit	6 904	3 604
Luottamushenkilöhallinto	27 161	3 587
Hallinto ja talous	65 149	124 607
Sosiaalitoimi	998 292	1 241 431
Terveydenhuolto	17 137	19 526
Koulutus	346 129	290 961
Kulttuuri ja vapaa-aika	54 495	62 536
Tekninen lautakunta	1 245 668	1 172 577
Ympäristölautakunta	40 576	32 429
Yhteensä	2 801 512	2 951 257

Liitetieto 7

VEROTULOJEN ERITTELY	**2022**	**2021**
(1.000 e)		
Kunnan tulovero	9 348	9 004
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 270	1 298
Kiinteistövero	1 297	1 175
Verotulot yhteensä	11 915	11 477

Liitetieto 8

VALTIONOSUUDET ERITELTYINÄ	**2022**	**2021**
(1.000 e)		
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	7 920	7 532
Siitä:Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	2 897	3 047
Opetus- ja kulttuuritoimen rah.lain muk.valtionosuudet	377	31
Verotulomenetysten korvaus	2 175	1 925
Valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaukset yht	13 369	12 535

Liitetieto 9

PALVELUJEN OSTOJEN ERITTELY	**2022**	**2021**
(1.000 e)		
Asiakaspalvelujen ostot	12 630	12 467
Muiden palvelujen ostot	2 879	2 750
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	15 509	15 217

Liitetieto 10

ei ilmoitettavaa

Liitetieto 11

SELVITYS SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN PERUSTEISTA KUNNAN TILINPÄÄTÖKSESSÄ

Poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Suunnitelmapoistojen perusteet 1.1.2019 alkaen

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	4 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot		
Tietokoneohjelmistot	Tasapoisto	3 vuotta
Muut (esim osayleiskaavat, kaavat)	Tasapoisto	5 vuotta
Osakehuoneistojen laaja peruskorjaus	Tasapoisto	10 vuotta
Kartat ja kartoitus	Tasapoisto	5 vuotta
(Vesistöjen kunnostus)		

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet	ei poistoa	
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset		
- puiset	Tasapoisto	27 vuotta
- kiviset	Tasapoisto	34 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset		
Teollisuushallit		
- puiset	Tasapoisto	20 vuotta
- kiviset	Tasapoisto	25 vuotta
Kaukolämpölaitokset	Tasapoisto	25 vuotta
Vesilaitosrakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Talousrakennukset	Tasapoisto	15 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	25 vuotta
Asuinrakennukset		
- puiset	Tasapoisto	30 vuotta
- kiviset	Tasapoisto	35 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Maa- ja vesirakenteet		
Kadut, tiet, puistot	Menojäännöspoisto	20% / 20 vuotta
Tori	Menojäännöspoisto	20% / 22 vuotta
Urheilu- ja ulkoilualueet	Menojäännöspoisto	20% / 15 vuotta
Sillat, laiturit, uimalat	Menojäännöspoisto	25% / 20 vuotta
Kaatopaikat	Menojäännöspoisto	/ 15 vuotta
Muut rakenteet	Menojäännöspoisto	20% / 20 vuotta
Johtoverkostot ja laitteet		
Ulkovalaistuslaitteet	Menojäännöspoisto	20% / 18 vuotta
Puhelinverkko, keskus,alakeskus	Menojäännöspoisto	22% / 10 vuotta
Laitosten laitoskoneet,vesilaitoskoneet	Menojäännöspoisto	15% / 16 vuotta
Atk-verkko	Menojäännöspoisto	/ 7 vuotta
Kaukolämpöverkko	Menojäännöspoisto	/ 25 vuotta
Vesi- ja viemäriverkosto	Tasapoisto	40 vuotta
Muut		
Liikenteenohjauslaitteet	Menojäännöspoisto	/ 12 vuotta
Väestösuojat ym.	Menojäännöspoisto	/ 35 vuotta
Valvontajärjestelmät, -laitteet	Menojäännöspoisto	/ 10 vuotta

Koneet ja kalusto		
Kuljetusvälineet		
Henkilöauto	Menojäännöspoisto	30% / 7 vuotta
Kuorma-auto, erikoisauto	Menojäännöspoisto	30% / 7 vuotta
Muut liikennevälineet	Menojäännöspoisto	30% / 7 vuotta
Traktorit ja maansiirtokoneet	Menojäännöspoisto	30% / 7 vuotta
Muut liikkuvat koneet	Menojäännöspoisto	30% / 7 vuotta
Muut koneet ja kalusto		
Työ- ja työstökoneet,laitteet,kevyet koneet	Tasapoisto	5 vuotta
Työ- ja työstökoneet, raskaat koneet	Tasapoisto	10 vuotta
Tietojenkäsittelylaitteet	Tasapoisto	3 vuotta
Muut koneet ja laitteet, kalusteet	Menojäännöspoisto	30% / 3 vuotta
Muu irtain käyttäomaisuus, hoitokalusteet	Tasapoisto	6 vuotta
Vesimittarit, terveydenhuollon laitteet	Tasapoisto	6 vuotta
Ensikertainen kalusto	Tasapoisto	10 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	Käytön muk. poisto	
Keskeneräiset hankinnat	Ei poistoa	
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	Ei poistoa	

Käyttöomaisuuden pienhankintaraja on 10.000 euroa. Tätä pienemmät hankinnat kirjataan vuosikuluksi.

Liitetieto 12

Pakollisten varausten muutokset				
	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 1.1.				
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella				
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 31.1	0	0	0	0
Muut pakolliset varaukset 1.1.	406 920	425 462		
Lisäykset tilikaudella			142 281	
Vähennykset tilikaudella	-76 858	-18 542		
Muut pakolliset varaukset 31.12.	330 062	406 920	142 281	0

Liitetieto 13

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot				
	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoito	30 733	115 892	26 126	43 380
Rakennusten luovutusvoitot	14 059	145		
Muut luovutusvoitot	3 007	138 571		
Luovutusvoitot yhteensä	47 799	254 608	26 126	43 380
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden luovutustappiot		5 294		5 294
Rakennusten luovutustappiot		24 794		24 794
Muut luovutustappiot	5 810	5 863		1 344
Luovutustappiot yhteensä	5 810	35 951	0	31 432

Liitetieto 14

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely				
	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Satunnaiset tuotot				
Oppilastöiden alv-palautussaam.				
Muut satunnaiset tuotot				
Satunnaiset tuotot yhteensä	0	0	0	0
Satunnaiset kulut				
Kiinteistön purkukust./Kuutinh.				429
Satunnaiset kulut yhteensä	0	0	0	429

Liitetieto 15

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely		
	2022	2021
Osinkotuotot muista yhteisöistä	484 960	327 142
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	4 444	1 399
Yhteensä	489 404	328 541

Liitetieto 16

Ei ilmoitettavaa

4.3 Taseen liitetiedot

Liitetieto 17

Ei ilmoitettavaa

Liitetieto 18

Ei ilmoitettavaa

Liitetieto 19

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

	Aineettomat hyödykkeet		Yhteensä	Aineelliset hyödykkeet					Yhteensä
	Aineetto-mat oik.	Muut pitkä-vaik.menot		Maa-alueet	Rakennukset	Kiint.rak. ja laitteet	Koneet ja kalusto	Keskener. hankinnat	
Poistamaton hankinta-meno 1.1.	73 387,01	32 451,97	**105 838,98**	2 390 608,58	11 898 030,78	3 533 246,42	160 940,59	728 189,75	**18 711 016,12**
Lisäykset			**0,00**	443,55				478 518,01	**478 961,56**
Rahoitusosuudet						-51 075,00			**-51 075,00**
Vähennykset				-3 626,44				-19 741,85	**-23 368,29**
Siirrot erien välillä			**0,00**		114 334,12	958 098,49		-1 072 432,61	**0,00**
Tilikauden poisto	-48 910,97	-5 748,70	**-54 659,67**		-588 038,88	-368 003,52	-56 547,18		**-1 012 589,58**
Poistamaton hank.meno 31.12	24 476,04	26 703,27	**51 179,31**	2 387 425,69	11 424 326,02	4 072 266,39	104 393,41	114 533,30	**18 102 944,81**

Pysyvien vastaavien sijoitukset

	Osakkeet ja osuudet				Yhteensä	Laina- ja muut saamiset				Yhteensä
	Tytäryhtiö-osakkeet	Kuntayhtymä-osuudet	Osakkuus-yht.osuudet	Muut osakk. ja osuudet		Saamiset tytär yhteisöiltä	Saamiset osakkuusyht.	Liittymismak-sut	Saamiset muilta	
Hankintamenot 1.1	2 461 524,82	2 060 284,66	768 867,19	508 154,95	**5 798 831,62**	471 371,76	80 000,00	261 866,08	0,00	**813 237,84**
Lisäykset					**0,00**	80 000,00		4 320,00	8 000,00	**92 320,00**
Vähennykset	-300 000,00				**-300 000,00**					**0,00**
Siirrot erien välillä					**0,00**					**0,00**
Kirjanpitoarvo 31.12	2 161 524,82	2 060 284,66	768 867,19	508 154,95	**5 498 831,62**	551 371,76	80 000,00	266 186,08	8 000,00	**905 557,84**

Liitetieto 20-22

Omistukset muissa yhteisöissä

Tytäryhteistöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt						
Nimi	Kotipaikka	Kunnan omistus-osuus	Konsernin omistus-osuus	**Kuntakonsernin osuus (1000 €)** omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/ tappiosta
Tytäryhteisöt						
Rautalammin kunnan Asunnonhankinta (	Rautalampi	100,0 %	100,0 %	1 125 874,91	1 029 095,27	41 861,95
Kiinteistö Oy Oikarilan teollisuushallit	Rautalampi	100,0 %	100,0 %	151 073,03	614 886,86	-12 753,12
As Oy Tiinari	Rautalampi	88,45 %	88,45 %	340 503,37	3 526,86	-1 977,73
Rautalammin kehitys Oy	Rautalampi	81,7 %	81,7 %	443 203,15	0,00	2 148,42
Yhdistelemättömät tytäryhteisöt						
Pappilanpellon Lämpö Oy	Rautalampi	60,0 %	60,0 %			
Kuntayhtymät						
Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri ky	Kuopio	1,67 %	1,67 %	1 952 837,05	9 892 934,38	-59 878,48
Vaalijalan kuntayhtymä	Pieksämäki	1,66 %	1,66 %	427 277,85	513 306,09	19 361,43
Savon koulutuskuntayhtymä	Kuopio	1,27 %	1,27 %	756 036,90	1 029 972,20	-46 843,34
Pohjois-Savon Liitto	Kuopio	1,03 %	1,03 %	15 257,68	8 842,17	2 402,89
Sisä-Savon terveydenhuollon ky	Suonenjoki	32,40 %	32,40 %	186 707,16	1 454 048,44	0,00
Osakkusyhteisöt						
Kiinteistö Oy Rautal. Virastotalo	Rautalampi	23,0 %	23,0 %	314 378,42	6 958,25	-8 519,28
As Oy Lupsakas	Rautalampi	30,0 %	30,0 %	93 377,99	1 948,22	-167,49
Rautalammin Rakennus Oy	Rautalampi	41,8 %	41,8 %	0,00	0,00	0,00
As Oy Rautalammin Lassilanpolku	Rautalampi	34,77 %	34,77 %	350 426,34	31 615,50	1 898,13
			Yhteensä	**6 156 953,85**	**14 587 134,24**	**-62 466,62**

Liitetieto 23

Saamisten erittely				
	2022		2021	
	Pitkä-aikaiset	Lyhyt-aikaiset	Pitkä-aikaiset	Lyhyt-aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		748		11 131
Lainasaamiset	551 372		471 372	
Yhteensä	551 372	748	471 372	11 131
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		15 109		8 324
Siirtosaamiset		1 441 041		1 521 386
Yhteensä	0	1 456 150		1 529 710
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistus-yhteysyhteisöiltä				
Myyntisaamiset		3 328		877
Lainasaamiset	80 000		80 000	
Muut saamiset				
Yhteensä	80 000	3 328	80 000	877
Saamiset yhteensä	631 372	1 460 226	551 372	1 541 718

Liitetieto 24

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät				
	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Menoennakot				
Palkat tammikuu	106 556	139 941	106 556	139 941
Tulojäämät				
Kelan korv.työterv.+varh	89 963	44 005	18 916	52 672
Kunnat ja kuntayht.	1 626 597	1 695 413	1 629 021	1 695 413
Muut tulojäämät	13 551	152 728	223 887	613 251
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	1 836 668	2 032 087	1 978 381	2 501 278

Liitetieto 25

Oman pääoman erittely	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Peruspääoma 1.1.	8 076 420	8 076 420	8 076 420	8 076 420
Lisäykset				
Vähennykset				
Peruspääoma 31.12	8 076 420	8 076 420	8 076 420	8 076 420
Yhdist. ja säätiöiden peruspääoma 1.1.	702	702		
Lisäykset				
Vähennykset				
Yhdist. ja säätiöiden peruspääoma 31.12.	702	702		
Muut omat rahastot 1.1.	278 789	255 122		
Siirrot rahastoon	11 127	26 150		
Siirrot rahastosta	-1 608	-2 483		
Muut omat rahastot 31.12.	288 308	278 789		
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	2 372 379	2 488 692	3 796 865	4 102 331
edellisen vuoden tulos	585 910	-116 313	21 523	-305 466
oikaisut	0	0		
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	2 958 288	2 372 379	3 818 388	3 796 865
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	696 645	585 910	421 592	21 523
Oma pääoma yhteensä	12 020 363	11 314 199	12 316 400	11 894 808

Liitetieto 26

Ei ilmoitettavaa

Liitetieto 27

Pitkäaikaiset velat erääntyy > 5 v päästä tai myöh.		
	2022	2021
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 893 261	4 426 975
Lainat julkisyhteisöiltä		
Pitkäaikaiset velat yhteensä	2 893 261	4 426 975

Liitetieto 28

Ei ilmoitettavaa

Liitetieto 29

Pakolliset varaukset				
	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Muut pakolliset varaukset				
Takuuvaraus				
Vahingonkorvausvaraus				
Ympäristövastuut				
Osuus kuntayht. alijäämästä				
Potilasvahinkovak.maksuvastuu	392 427	400 888		
Muut pakolliset varaukset	635	6 033	142 281	
Muut pakolliset varaukset yhteensä	393 062	406 920	142 281	0

Liitetieto 30

Vieras pääoma				
	2022		2021	
	Pitkä-aikainen	Lyhyt-aikainen	Pitkä-aikainen	Lyhyt-aikainen
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat		97		
Muut velat				
Yhteensä	0	97	0	0
Velat kuntayhtymille,joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat		101 352		122 564
Muut velat			125 543	
Yhteensä	0	101 352	125 543	122 564
Velat osakkuus- tai sekä muille omistus-yhteysyhteisöille				
Ostovelat				
Muut velat				
Yhteensä	0	0	0	0
Vieras pääoma yhteensä	0	101 449	125 543	122 564

Liitetieto 31

Sekkitililimiitti		
	2022	2021
Sekkitililimiitti 31.12.	468 188	468 188
- siitä käyttämättä oleva määrä	239 373	468 188

Liitetieto 32

Muiden velkojen erittely	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Muut velat				
Liittymismaksut	366 824	344 284	366 824	344 284
Muut velat yhteensä	366 824	344 284	366 824	344 284

Liitetieto 33

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Menojäämät				
Palkka- ja henkilöstö-sivukulujen jaksotukset	2 416 869	2 092 423	1 029 256	937 071
Korkojaksotukset	19 302	14 030	19 302	14 030
Verotilitysvelka				
Muut menojäämät	808 379	1 347 597	184 429	177 565
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	3 244 550	3 454 050	1 232 987	1 128 666
Siirtovelat yhteensä	3 244 550	3 454 050	1 232 987	1 128 666

4.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Liitetieto 34

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin				
	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	746 299	863 798		
Lainan vakuuden pantit	1 389 718	1 987 918		
Lainat julkisyhteisöiltä				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset				
Lainat muilta luotonantajilta				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	1 389 718	1 987 918		

Liitetieto 35

Vakuudet				
	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Takaukset	141 967	159 523	141 967	158 523
Muut	350 000	450 000		
Yhteensä	491 967	609 523	141 967	158 523
Kuntakonserniin kuuluv.yht.puolesta ann.vak.				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	39 813	39 813		
Takaukset	737 983	945 482	727 983	945 482
Yhteensä	777 796	985 295	727 983	945 482
Muiden puolesta annetut vakuudet				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	343	343		
Takaukset	246 886	222 424	37 296	42 424
Yhteensä	247 228	222 767	37 296	42 424
Vakuudet yhteensä	1 516 991	1 817 585	907 246	1 146 430

Liitetieto 36

Ei ilmoitettavaa

Liitetieto 37

Vapaat vakuudet				
	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Voimassa olevat sopimukset, joista ei lainaa				
Kiinteistökiinnitykset	1 389 718	1 987 918		
Vapaat vakuudet yhteensä	1 389 718	1 987 918		

Liitetieto 38

Vuokravastuut				
	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Vuokravastuut yhteensä	1 194 724	2 468 699	117 182	1 477 596
- siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	234 090	220 738	43 386	45 439

Leasingsopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuita.

Liitetieto 39-40

Vastuusitoumukset				
	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma *)	3 131 876	3 174 461		
Jäljellä oleva pääoma	1 099 194	1 253 185	727 983	945 482
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma *)	11 690	3 340		
Jäljellä oleva pääoma	0	0	0	0

*) alkuperäistä ei kaikista saatavilla

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista		
	2022	2021
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	22 961 685	21 585 380
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista tak.vast. 31.12		
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	13 278	14 140

Liitetieto 41

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt				
	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvas	232 100	228 649		
Arvonlisäveron palautusvastuu	2 754 807	1 476 386	967 206	1 188 507
Muut sopimusvastuut		1 863		
Sopimusvastuut yhteensä	2 986 906	1 706 898		
-sopimusvastuut, seur.tilikaudelle kohdistuva os	10 915	25 815		
Koronvaihtosopimukset	2 565 195	3 617 142		
Termiinit	0	0		
Nimellisarvot yhteensä	2 565 195	3 617 142	1 036 678	1 400 010
Markkina-arvot yhteensä	22 536	-151 653	-40 833	-59 918
Koronvaihtosopimus 32080				
Yksittäisen lainan korkoriskin suojaus				
Vaihtuvat korot muutettu kiinteiksi				
Sopimus erääntyy 24.1.2023				
Avoinna oleva nimellismäärä			60 000	180 000
Markkina-arvo tilinpäätösthetkellä			-11	-1 776
Koronvaihtosopimus 32120				
Yksittäisen lainan korkoriskin suojaus				
Vaihtuvat korot muutettu kiinteiksi				
Sopimus erääntyy 17.10.2023				
Avoinna oleva nimellismäärä			110 000	220 000
Markkina-arvo tilinpäätösthetkellä			-697	-4 652
Koronvaihtosopimus 32160				
Yksittäisen lainan korkoriskin suojaus				
Vaihtuvat korot muutettu kiinteiksi				
Sopimus erääntyy 19.4.2027				
Avoinna oleva nimellismäärä			866 678	1 000 010
Markkina-arvo tilinpäätösthetkellä			-40 125	-53 490

Kunta on tehnyt kehittämissuunnitelman Rautalammin Asunnonhankinta Oy:lle vuonna 2020:
Kehittämissuunnitelman mukaan kunta avustaa yhtiötä Valtiokonttorin kanssa hoitamaan n. 386 522 € lainarästit ja n. 22 500 € viivästyskorot pois. Tervehdyttämissuunnitelman mukaan kunta myöntää Rautalammin Asunnonhankinta Oy:lle avustuksen, joka kattaa puolet lainarästeistä korkoineen, kuitenkin enintään 210.000 euroa. Avustuksen myöntämisen edellytyksenä on, että yhtiö saa Valtionkonttorilta vastaavasti tervehdyttämisavustuksen; avustus saatiin v. 2021. Rautalammin kunta myönsi Rautalammin Asunnonhankinta Oy:lle v. 2021 272.284,51 euron korottoman pääomalainan tervehdyttämissuunnitelman mukaisesti ehtojen täytyttyä.

V. 2021 Pohjois-Savon pelastuslaitokselle on saapunut varallaolo vaatimuksia Korkeimman oikeuden (KKO:2015:48) ratkaisuun perustuen. Vaatimuksissa on vaadittu varallaolon luettavaksi työajaksi. Vaatimusten esittäneiden henkilöiden lukumäärä on 137, vaatimussumma yhteensä 12.075.813 €. 70 henkilöä ei ole vaatimuksessaan esittänyt vaatimaansa summaa. Kokonaisvaatimussumman on arvioitu olevan noin 30.000.00 euroa. Pohjois-Savon pelastuslaitoksen/Kuopion kaupungin varallaolovaatimuskäsittelyitä on vireillä työtuomioistuimessa ja KT:n keskusneuvottelussa. Vaatimussumma jakautunee mahdollisesti jäsenkunnille maksettavaksi.

Liitetieto 42

Henkilöstön lukumäärä 31.12.		
	2022	2021
Yleishallinto	8	8
Sosiaali- ja terveystoimi	63	69
Opetus- ja kulttuuritoimi	95	103
Tekninen toimi	29	26
Yhteensä	195	206

Liitetieto 43

Henkilöstökulut		
	2022	2021
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	8 621 249	8 369 059
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	20 502	19 132
Henkilöstökulut yhteensä	8 641 751	8 388 191

Liitetieto 44

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2022	2021
Kokoomus	1 328,75	935,90
Suomen Keskusta	3 807,80	3 030,86
Vasemmistoliitto	451,00	410,30
Perussuomalaiset	523,75	448,00
SDP	1 118,63	762,15
KD	318,50	258,75
Vihreät		30,60
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	7 548,43	5876,56

Liitetieto 45

Tilintarkastajan palkkiot		
	2022	2021
Tilintarkastuspalkkiot	12 450,00	9 244,42
Lautakunnan sihteeripalvelut	2 650,00	2 981,35
Palkkiot yhteensä	15 100,00	12 225,77

Liitetieto 46

Kunta on antanut tilikaudella 2019 tytäryhteisö Ki Oy Oikarilan teollisuushalleille 650.000 euron suuruisen vastikkeettoman pääomasijoituksen.

Kunta on antanut tilikaudella 2022 tytäryhteisö Ki Oy Oikarilan teollisuushalleille 80.000 euron suuruisen velan, joka erääntyy maksettavaksi 31.12.2030.

4.5 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat erittelyt

Takaukset tytäryhteisöjen velasta		**2022 Saldo 31.12.**		**2021 Saldo 31.12.**
Ent. Kiint. Oy Rautalammin Haka				
Osuuspankki 93029273	0,00		23 118,08	
		0,00		23 118,08
Rautal. kunnan Asunnonhankinta Oy				
Valtiokonttorin lainat 12950 ja 39090	346 733,49		421 114,05	
Kuntarahoitus Oyj 11065/03	12 500,00		25 000,00	
Kuntarahoitus Oyj 11722/05	18 750,00	377 983,49	26 250,00	472 364,05
Kiinteistö Oy Oikarilan teollisuushallit				
Kuntarahoitus Oy 14454/10	140 000,00		180 000,00	
Kuntarahoitus Oy/14455/10	210 000,00	350 000,00	270 000,00	450 000,00
		727 983,49		945 482,13
Takaukset muiden velasta				
Palvamäentie		1 160,00		2 320,00
Rautalammin seudun vanhainkotiyhdistys ry / Osuuspankki		85 000,00		85 000,00
Raudanniemi-Hämeenniemi tiekunta/Osuuspankki				3 500,00
Virrankylän yksityistie		6 056,08		7 267,31
Nipuri-Kaipioniemen yksityistien tienhoitokunta				5 000,00
Myhinkosken tiehoitokunta		26 194,97		29 936,17
Hankavedenrannan yksityistie		23 555,55		26 500,00
		141 966,60		159 523,48
Takausvastuu				
Rautalammin kunnan osuus takauksista Kuopion kaupungille sen antamista vastuusitoumuksista Jätekukko Oy:n puolesta		37 296,00		42 424,00
Rautalammin kunnan osuus kuntien takauskeskukseen takausvastuusta 31.12.		22 961 685,00		21 585 380,00
VASTUUT YHTEENSÄ		**23 868 931,09**		**22 732 809,61**

4.6 Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konserniin on yhdistetty kaikki muut tyttäret paitsi Pappilanpellon Lämpö Oy. Pappilanpellon Lämpö Oy on jätetty yhdistämättä konserniin, koska sillä ei ole olennaista merkitystä kokonaisuuden kannalta. Lisäksi sen tilikausi on 1.7.-30.6., mikä poikkeaa muiden konserniin kuuluvien yhteisöjen tilikaudesta. Kunnan sijoitus yhtiön osakkeisiin on 201,83 euroa.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät katteet on vähennetty.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemisessä.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli-ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi. Jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisöjen poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli-tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen. Poistojen osalta tietoja osuusyhteisöjen tilinpäätöksien muuttamiseksi kunnan tilinpäätösperiaatteiden mukaiseksi ei ole ollut saatavissa.

Poikkeavat tilikaudet Rautalammin Rakennus Oy on yhdistelty v.2021 tietojen perusteella, koska yhtiö on haettu konkurssiin eikä tilinpäätöstietoja 2021 ole saatu. Yhtiö on haettu konkurssiin alkuvuonna 2023 ja tilinpäätöksen 2021 yhdistelyllä ei nähdä olevan

olennaista vaikutusta konsernin oikeaan ja riittävään kuvaan.

Tytäryhteisö Pappilanpellon Lämpö Oy:n tilikausi päättyi 30.6. mutta tämä tytär on jätetty yhdistelemättä, koska sillä ei ole olennaista merkitystä kokonaisuuden kannalta.

Liitetieto 20-22

Huomiona liitetietoon ja kohtaan kuntayhtymäosakkeet, Itä-Suomen Päihdehuollon kuntayhtymä lopetti toimintansa ja purkautui vuonna 2021.

5 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

5.1 Vesihuolto

520 Vesihuolto

Toiminnan kuvaus / palveluajatus
Vesihuoltolaitoksen toiminnan ylläpito ja suunniteltujen vesihuoltoinvestointien toteuttaminen. Toimiva vesihuolto on olennainen osa terveellistä ja turvallista elinympäristöä.

Vastuuhenkilö
Tekninen johtaja, tekninen sihteeri, puhdistamonhoitaja, huoltomies-vesilaitoksenhoitaja, traktorinkuljettaja.

Sitovia tavoitteita

1. Häiriötön vesi- ja viemärilaitoksen toiminta. Tuotetaan asiakkaille kustannustehokasta vesihuoltoa. Pidetään vesi- ja viemäriverkosto toimintakunnossa.
2. Raakavesi- ja verkostovesinäytteiden otto tarkkailuohjelman mukaisesti.
3. Käsitellyn jätevesilietteen ohjaaminen hyötykäyttöön biokaasun valmistukseen Gasum Oy:lle.
4. Vesihuoltosuunnitelman päivittämisen valmiiksi saattaminen.
5. Varautuminen vedenjakelukatkoksiin.

Toteuma:
1-12 kk:

1. Vesi- ja viemärilaitoksen häiriötön toiminta pystyttiin pääosin takaamaan samoin kuin asiakkaille pystyttiin tarjoamaan kustannustehokasta vesihuoltoa.
2. Vesinäytteiden otto toteutettiin tarkkailuohjelman mukaisesti.
3. Käsitelty jätevesiliete ohjattiin hyötykäyttöön biokaasun valmistukseen Heinälamminrinteen vastaanottopisteeseen.
4. Vesihuoltosuunnitelman päivittäminen pääsi alkuun, tarjoukset päivittämisestä pyydettiin syksyllä.
5. Vedenjakelukatkoksiin oltiin varautuneita.

Vuoden 2022 aikana oli muutama pienehkö vesivuoto Kirkonkylän ja Toholahden alueella. Toholahden sillan kohdalla veden alla menevä vuotava vesiputki korjattiin syksyllä.

Tunnusluvut ja mittarit

Vesihuolto	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Verkostoon pumpattu vesi m³	191 540	222 623	258 814	252 062	245 300	144 617
Käsitelty jätevesimäärä m³	146 323	153 239	172 675	167 915	173 200	151 342
Vesilaitoksen veden laatu	1 häiriö	1 häiriö	Hyvä	Hyvä	Hyvä	Hyvä

520 Vesihuolto	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-448 521	-521 890	-465 492,70	56 397
M E N O T (ulkoiset)	315 525	400 180	311 080,53	-89 099
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	-132 996	-121 710	-154 412,17	-32 702
Suunnitelmapoistot	152 198	114 389	123 550,19	9 161
Tulot (sisäiset)	-53 630	-52 180	-50 154,42	2 026
Menot (sisäiset)	29 638	17 134	32 507,53	15 374
TOIMINTAKATE (sisäiset)	128 205	79 343	105 903,30	26 560
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-4 791	-42 367	-48 508,87	-6 142
Asukasluku	3 035	3 033	2964	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	-1,58	-13,97	-16,37	

5.2 Vesihuollon tuloslaskelma

	1.1.-31.12.2022	1.1.-31.12.2021
Liikevaihto, ulkoinen	**465 492,70**	**448 518,44**
Liikevaihto, sisäinen	**50 154,42**	**53 630,45**
Liiketoiminnan muut tuotot	**0**	**2,88**
Materiaalit ja palvelut	**-227 158,92**	**-230 692,22**
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-122 752,45	-134 213,32
Varastojen lisäys(+) tai vähennys (-)		
Palvelujen ostot	-104 406,47	-96 478,90
Ulkoinen	-89 438,97	-84380,77
Sisäinen	-14 967,50	-12 098,13
Henkilöstökulut	**-95 329,75**	**-93 140,43**
Palkat ja palkkiot	-76 919,65	-75 123,81
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-15 834,33	-15 643,15
Muut henkilösivukulut	-2 575,77	-2 373,47
Poistot ja arvonalentumiset	**-123 550,19**	**-152 197,67**
Suunnitelman mukaiset poistot	-123 550,19	-152 197,67
Liiketoiminnan muut kulut, ulkoinen	**-3 559,36**	**-3 790,92**
Liiketoiminnan muut kulut, sisäinen		
Liikeylijäämä (-alijäämä)	**66 048,90**	**22 330,53**
Rahoitustuotot ja -kulut	**-17 540,03**	**-17 540,03**
Korkotuotot		
Muut rahoitustuotot		
Kunnalle maksetut korkokulut		
Muille maksetut korkokulut		
Korvaus peruspääomasta	-17 540,03	-17 540,03
Muut rahoituskulut		
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia	**48 508,87**	**4 790,50**
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	**48 508,87**	**4 790,50**

5.3 Vesihuollon rahoituslaskelma

	2022	2021
Tulorahoitus		
Liikeylijäämä/-alijäämä	66 048,90	22 330,53
Poistot ja arvonalentumiset	123 550,19	152 197,67
Rahoitustuotot ja -kulut	-17 540,03	-17 540,03
Muut tulorahoituksen korjauserät		
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-151 287,61	-162 861,35
Rahoitusosuudet	0,00	1 117,14
Pysyv.vast.hyödykk.luovutustulot		
Toiminnan ja investointien rahavirta	**20 771,45**	**-4 756,04**
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaik.lain.lisäys kunnalta		
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos	-77 535,86	-79 694,54
Korott.velkojen muutos kunnalta	48 096,50	-18 254,07
Korott.pitkä- ja lyhytaik.velkojen muutos	8 667,91	102 704,65
Rahoituksen rahavirta	**-20 771,45**	**4 756,04**
Rahavarojen muutos	**0,00**	**0,00**

5.4 Vesihuollon tase

	31.12.2022	31.12.2021
V A S T A A V A A		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	3 386,47	3 386,47
Maa-alueet vesilaitos	3 386,47	3 386,47
Rakennukset	39 312,59	58 939,20
Rakennukset vesilaitos	39 312,59	58 939,20
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 424 691,66	2 241 619,60
Vesijohtoverkosto	571 196,45	554 494,39
Viemäriverkosto	1 694 363,37	1 500 793,63
Liitt.maks.vesilaitos ei pal.	5 000,00	5 000,00
Kiinteät rakent.ja laitt vesil	154 131,84	181 331,58
Koneet ja kalusto	0,00	0,00
Ennakkomaksut ja keskener. hankir	69 285,85	204 993,88
Keskeneräiset hankinnat	69 285,85	204 993,88
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	2 536 676,57	2 508 939,15
Sijoitukset	128 951,08	126 251,08
Palautuskelp.liitt.maks.vesil.	128 951,08	126 251,08
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	**2 665 627,65**	**2 635 190,23**
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	208 467,37	133 856,92
Teknisen toimiston laskutukset	208 467,37	133 856,92
Muut saamiset	83 980,19	85 170,01
Siirtosaamiset	3426,73	2011,5
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	295 874,29	221 038,43
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENS	**295 874,29**	**221 038,43**
V A S T A A V A A	**2 961 501,94**	**2 856 228,66**

V A S T A T T A V A A	31.12.2022	31.12.2021
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	635 508,10	635 508,10
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	-171 501,42	-176 291,92
Tilikauden yli-/alijäämä	48 508,87	4 790,50
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	**512 515,55**	**464 006,68**
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat kunnalta	635 508,09	635 508,09
Liittymismaksut	366 824,36	344 283,62
Vesihuollon kassavelka	1 313 482,92	1 265 386,42
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	2 315 815,37	2 245 178,13
Lyhytaikainen		
Ostovelat	14 540,52	26 117,27
Muut velat	108 368,16	108 110,09
Siirtovelat	10 262,34	12 816,49
Lyhtyaikainen vieras pääoma yhteensä	133 171,02	147 043,85
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	**2 448 986,39**	**2 392 221,98**
V A S T A T T A V A A	**2 961 501,94**	**2 856 228,66**

5.5 Vesihuollon tuloslaskelman liitetiedot

Liitetieto 1

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot		
Hulevesiviemäröintiä ei ole eriytetty laskennallisesti, koska eriyttämistä ei ole nähty tarpeelliseksi		
kunnan ja vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksen oikean ja riittävän kuvan kannalta.		

Liitetieto 6

Toimintatuotot		
	2022	**2021**
Vesilaitoksen myyntituotot	201 134,00	206 978,13
Viemärilaitoksen myyntituotot	314 513,12	295 173,64
Liikevaihto yhteensä	515 647,12	502 151,77
Vesilaitoksen muut tuotot	0	2,88
Viemärilaitoksen muut tuotot		
Liiketoiminnan muut tuotot yhteensä	0	2,88

Liitetieto 11

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet			
Poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman			
mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun			
taloudellisen käyttöiän mukaan.			
Suunnitelmapoistojen perusteet 1.1.2019 alkaen			
Aineettomat hyödykkeet			
	Aineettomat oikeudet	4 vuotta	tasapoisto
	Muut pitkävaikutteiset menot		
		Tietokoneohjelmistot	3 vuotta	tasapoisto
Aineelliset hyödykkeet			
	Maa- ja vesialueet	ei poistoaikaa	
	Rakennukset ja rakennelmat		
		Tehdas- ja tuotantorakennukset		
			Vesilaitosrakennukset	20 vuotta	tasapoisto
	Kiinteät rakenteet ja laitteet		
		Maa- ja vesirakenteet		
			Muut rakenteet	20 vuotta	menojäännös 20 %
		Johtoverkostot ja laitteet		
			Laitosten laitoskoneet,vesilaitoskoneet	16 vuotta	menojäännös 15 %
			Vesi- ja viemäriverkosto	40 vuotta	tasapoisto
	Koneet ja kalusto		
		Kuljetusvälineet		
			Henkilöauto	7 vuotta	menojäännös 30 %
			Kuorma-auto, erikoisauto	7 vuotta	menojäännös 30 %
			Muut liikennevälineet	7 vuotta	menojäännös 30 %
			Traktorit ja maansiirtokoneet	7 vuotta	menojäännös 30 %
			Muut liikkuvat koneet	7 vuotta	menojäännös 30 %
		Muut koneet ja kalusto		
			Työ- ja työstökoneet,laitteet,kevyet kone	5 vuotta	tasapoisto
			Työ- ja työstökoneet, raskaat koneet	10 vuotta	tasapoisto
			Tietojenkäsittelylaitteet	3 vuotta	tasapoisto
			Muut koneet ja laitteet, kalusteet	3 vuotta	menojäännös 30 %
			Muu irtain käyttäomaisuus, hoitokalustee	6 vuotta	tasapoisto
			Vesimittarit, terveydenhuollon laitteet	6 vuotta	tasapoisto
	Muut aineelliset hyödykkeet		
		Keskeneräiset hankinnat	Ei poistoa	
Käyttöomaisuuden pienhankintaraja on 10.000 euroa. Tätä pienemmät hankinnat			
kirjataan vuosikuluksi.			

5.6 Vesihuollon taseen liitetiedot

Liitetieto 19

	Aineettomat hyödykkeet		Aineelliset hyödykkeet					Yhteensä
	Aineetto-mat oik.	Muut pitkä-vaik.menot	Maa-alueet	Rakennukse	Kiint.rak. ja laitteet	Koneet ja kalusto	Keskener. hankinnat	
Poistamaton hankinta-meno 1.1.		0,00	3 386,47	58 939,20	2 241 619,60	0,00	204 993,88	2 508 939,15
Lisäykset					88 195,25		69 285,85	157 481,10
Rahoitusosuudet								0,00
Vähennykset							-6 193,49	-6 193,49
Siirrot erien välillä					198 800,39		-198 800,39	0,00
Tilikauden poisto		0,00		-19 626,61	-103 923,58			-123 550,19
Arvonalennukset								
Poistamaton hank.meno 31.1	0,00	0,00	3 386,47	39 312,59	2 424 691,66	0,00	69 285,85	2 536 676,57

Pysyvien vastaavien sijoitukset

	Osakkeet ja osuudet			Laina- ja muut saamiset					Yhteensä
	Osakkeet tytäryht.	Kuntayhtymä osuudet	Osakkuus-yht.osuudet	Muut osakk. ja osuudet	Saamiset tytäryht.	Saamiset osakkuusyht.	Lainasaan muilta	Liittymismak-sut	
Hankintamenot 1.1								126 251,08	126 251,08
Lisäykset								2 700,00	2 700,00
Vähennykset									0,00
Kirjanpitoarvo 31.12	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	128 951,08	128 951,08

Liitetieto 25

	2022	2021
Oman pääoman erittely		
Peruspääoma	635 508,10	635 508,10
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	-171 501,42	-176 312,55
Tilikauden yli- / alijäämä	48 508,87	4 790,50
Oma pääoma yhteensä	512 515,55	463 986,05

Liitetieto 33

	2022	2021
Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät		
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Menojäämät		
Lomapalkkavelan ja henkilöstösivukulujen jaksotukset	10 262,34	12 816,49
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	10 262,34	12 816,49
Siirtovelat yhteensä	10 262,34	12 816,49

Liitetieto 39

Ei ilmoitettavaa

Liitetieto 42

	2022	2021
Henkilöstön lukumäärä 31.12.		
Kokoaikaiset	1	1
Osa-aikaiset	1	1

Liitetieto 43

	2022	2021
Henkilöstökulut		
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	95 329,75	93 140,43
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	1 025,25	6 825,87
Henkilöstökulut yhteensä		

TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

Rautalampi 29. päivänä touko kuuta 2023

VARSINAINEN TILINPÄÄTÖS ON ALLEKIRJOITETTU 27.3.2023

RAUTALAMMIN KUNNANHALLITUS

TILINTARKASTUSMERKINTÄ

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Kuopiossa 30. päivänä touko kuuta 2023

BDO Audiator Oy

Jarmo Raati

JHT, KHT

6 LUETTELOT JA SELVITYKSET

KÄYTETYT KIRJANPITOKIRJAT

	säilytysajat
Päiväkirja	10 v
Pääkirja	10 v
Tasekirja	pysyvästi
Henkilökirjat	
Osto- ja myyntireskontrat	10 v
Sisäisen laskennan raportit	10 v

TOSITELAJIT	numerosarja
Pankkitositteet	1
Palkkatositteet	4
KP Laskennalliset	10
KP Automaattikirjaukset	11
SL Laskennalliset	12
SL Automaattikirjaukset	13
Vyörytykset	14
Ostolaskujen maksut	20
Ostolaskut	21, 22
Myyntireskontran suoritukset	30
Myyntilaskut, taloushallinto	31
Myyntilaskut, sosiaalitoimi	32
Myyntilaskut, vesi	33
Vuokrat	34
Päivähoito	35
Myyntilaskut, sivistys	37
Myyntilaskut, tekninen, rak.valv.	38
Toimeentulotukiviennit	45
Muistiot	90

7 HENKILÖSTÖTILINPÄÄTÖS

7.1 Henkilöstöpanokset

7.1.1 Henkilöstön määrä

Henkilöstön määrä oli vuoden 2022 päättyessä voimassa olevilla palvelussuhteilla mitattuna ilman työllistettyjä ja oppisopimuskoulutuksessa mukana olleita 186 henkilöä. Vakinaisessa palvelussuhteessa heistä oli 149, määräaikaisessa 37 ja sivutoimisena neljä henkilöä. Työllistämistuella palkattujen määrä oli kuusi ja oppisopimuskoulutuksessa olevien kaksi henkilöä. Vuoteen 2021 verrattuna työllistettyjen määrä nousi yhdellä henkilöllä.

Taulukko 1. Henkilöstön määrä toimintayksiköittäin 31.12.2022

Toimintayksikkö	**Vakinaiset**		**Määräaikaiset**		**Työllistetyt**		**Oppisopimus**		**Sivut.**
	Kokoaik	Osa-aik	Kokoaik.	Osa-aik	Kokoaik	Osa-aik	Kokoaik	Osa-aik.	
Yleishallinto	8								
Sosiaalitoimi	44	7	9	1		2			
Sivistystoimi	60	7	15	8		1			4
Tekninen toimi, tuntip	12		1		3			2	
Kiinteistöhenkilöstö	9	2	2	1					
Yhteensä	**133**	**16**	**27**	**10**	**3**	**3**	**0**	**2**	**4**
	198								

Omaishoitajat		18
Perhehoitajat		1
Yht.		19

Taulukko 1. Palvelussuhteiden lukumäärä 31.12.2022

Vuonna 2022	Vakinaiset	Määräaikaiset	Oppisopimus	Työllistetyt	Yhteensä
Kokoaikainen	133	27	3		163
Osa-aikainen	16	10	3	2	31
Sivutoiminen		4			4
Yhteensä	**149**	**41**	**6**	**2**	**198**

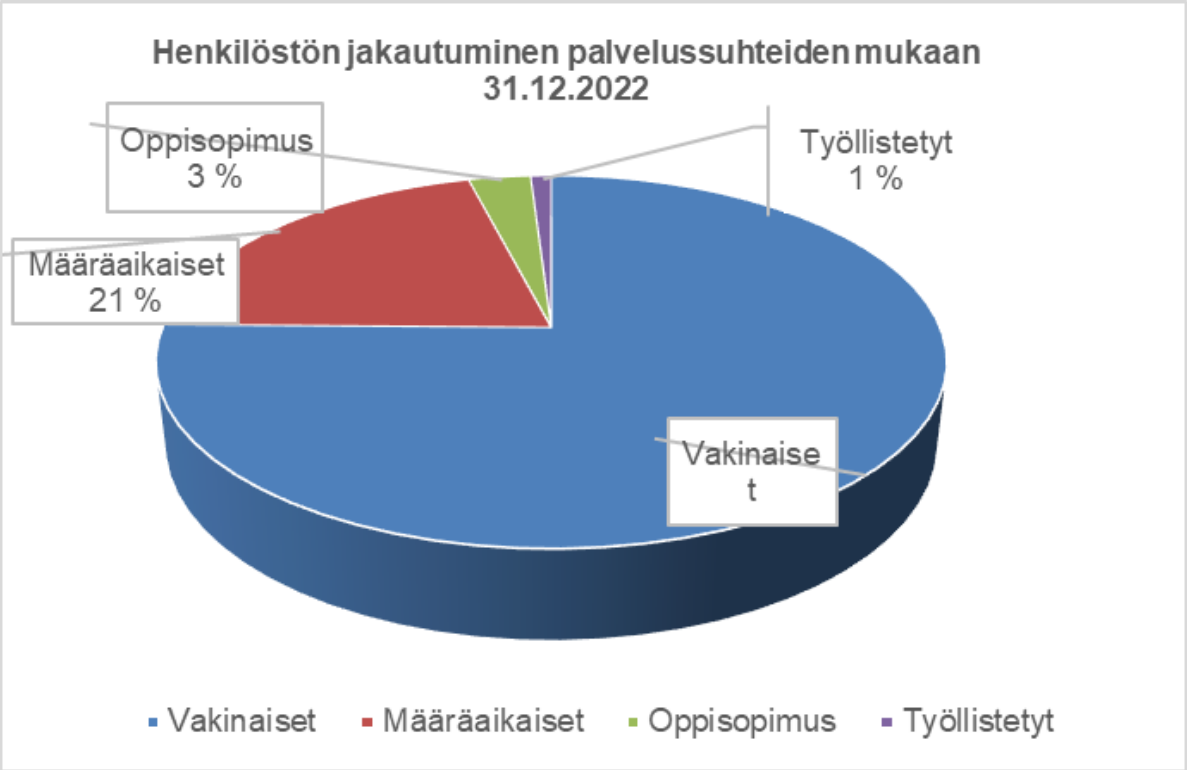

Palvelussuhteiden lukumäärä esitetään 31.12. tilanteessa eli mukana ovat kaikki, joilla on ollut voimassa oleva palvelussuhde Rautalammin kuntaan sillä hetkellä. Palvelussuhteiden lukumäärästä kokoaikaisia on 163 ja osa-aikaisia 31 henkilöä. Sivutoimisia oli 4 henkilöä. Oppisopimussuhteessa ja työllistämistuella olevat henkilöt olivat määräaikaisessa työsuhteessa. Palvelussuhteiden lukumäärä 31.12.2022 oli 198.

Taulukko 2. Palvelussuhteiden lukumäärä 31.12.2021

Vuonna 2021	Vakinaiset	Määräaikaiset	Oppisopimus	Työllistetyt	Yhteensä
Kokoaikainen	133	33	2	2	170
Osa-aikainen	17	14		3	34
Sivutoiminen		2			2
Yhteensä	**150**	**49**	**2**	**5**	**206**

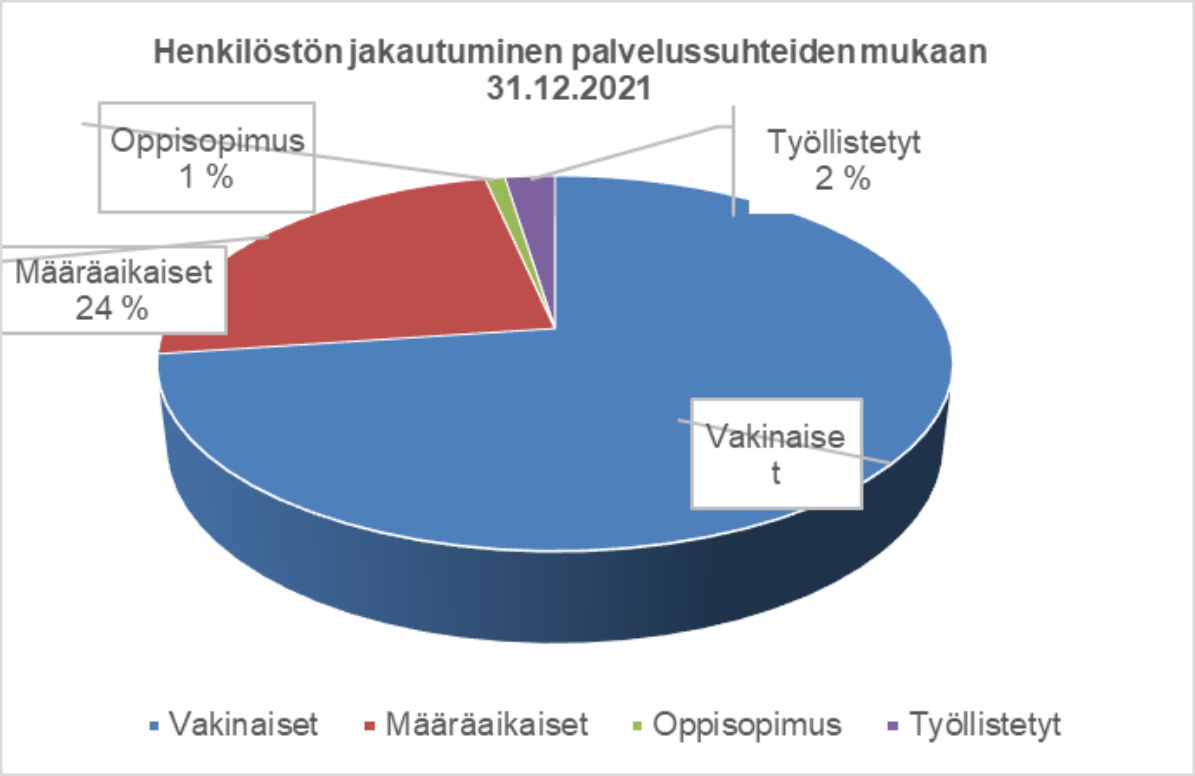

Palvelussuhteiden lukumäärä esitetään 31.12. tilanteessa eli mukana ovat kaikki, joilla on ollut voimassa oleva palvelussuhde Rautalammin kuntaan sillä hetkellä. Palvelussuhteiden lukumäärästä kokoaikaisia on 170 ja osa-aikaisia 34 henkilöä. Sivutoimisia oli kaksi henkilöä. Oppisopimussuhteessa ja työllistämistuella olevat henkilöt olivat määräaikaisessa työsuhteessa. Palvelussuhteiden lukumäärä 31.12.2021 oli 206.

Taulukko 3. Palvelussuhteiden lukumäärä 31.12.2020

Vuonna 2020	Vakinaiset	Määräaikaiset	Oppisopimus	Työllistetyt	Yhteensä
Kokoaikainen	128	32	3		163
Osa-aikainen	20	12		4	36
Sivutoiminen	1	3			4
Yhteensä	**149**	**47**	**3**	**4**	**203**

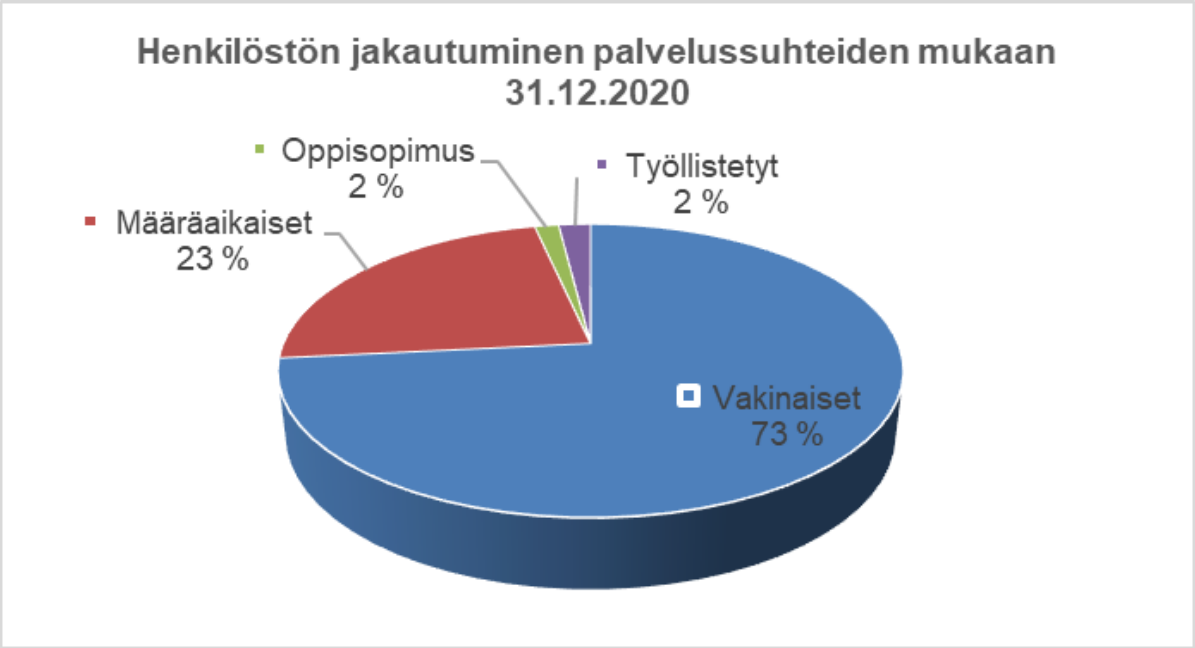

Taulukko 5. Palvelussuhteiden lukumäärä sopimusaloittain 31.12.2022

KVTES	88
OVTES	44
TS	5
SOTE	58
TTES	3
Yhteensä	**198**

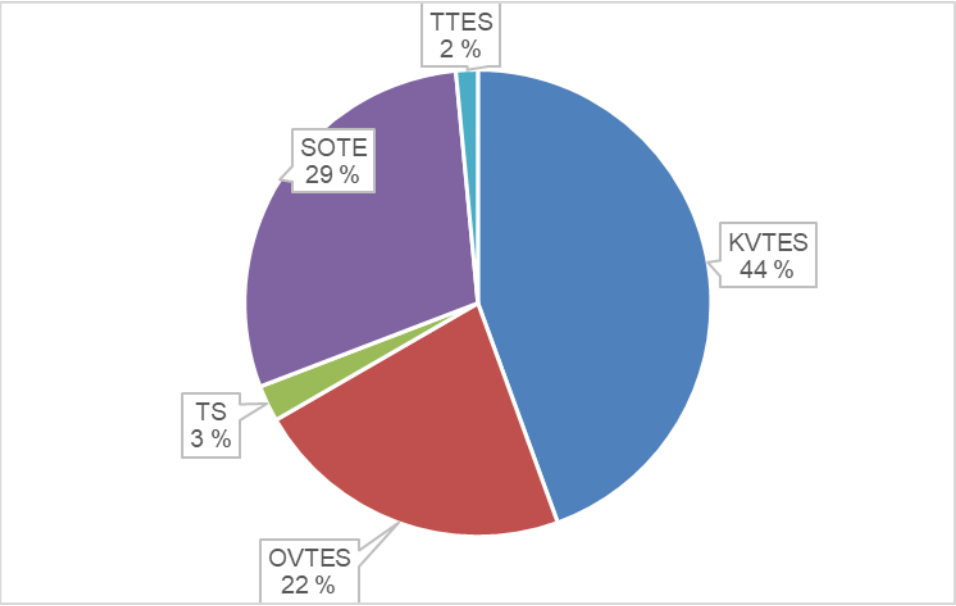

Taulukko 6. Henkilöstömäärän kehitys vuosina 2017-2022

	Hallinto	Sosiaalitoim	Sivistystoimi	Tekninen toi	Yhteensä
31.12.2017	17	74	95	24	210
31.12.2018	14	70	101	24	209
31.12.2019	10	78	100	26	214
31.12.2020	9	70	101	23	203
31.12.2021	8	69	103	26	206
31.12.2022	8	63	95	32	198

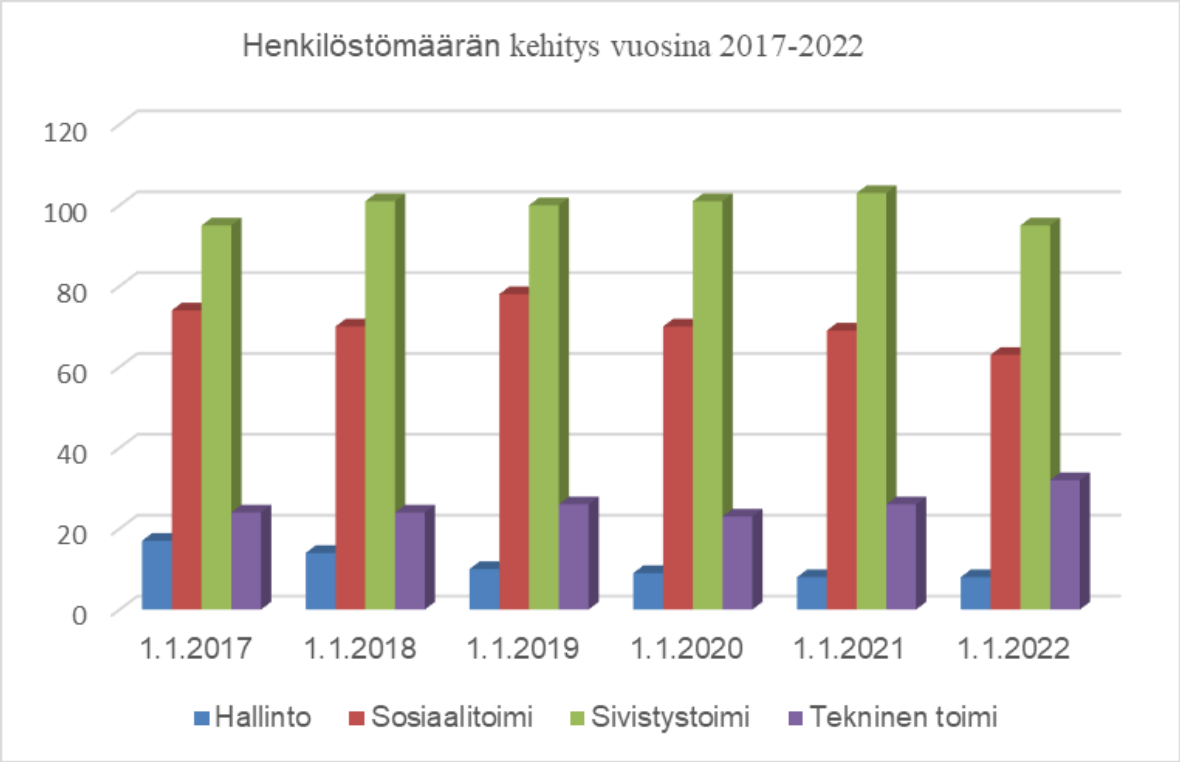

7.1.2 Vakinaisen henkilöstön määrä toimielimittäin

Vakinaisen henkilöstön määrä on vuodesta 2018 vuoteen 2022 laskenut kolmella henkilöllä. Henkilömääräisesti suurin lautakunta on vuonna 2021 perustettu hyvinvointilautakunta, jossa työskentelee 79,2 % vakinaisesta henkilöstöstä.

Taulukko 7. Vakinainen henkilöstö toimielimittäin 2018–2022

	Vuosi 2018	Vuosi 2019	Vuosi 2020	Vuosi 2021	Vuosi 2022
KUNNANHALLITUS					
Hallinto	8	8	9	8	8
HYVINVOINTILAUTAKUNTA					
Sosiaalitoimen hallinto ja sosiaalityö	5	5	6	6	5
Kotihoito ja vanhustyö	22	22	27	27	27
Pauliina ja Aapeli	17	18	12	12	14
Kokkatoiminta	4	5	5	5	5
Keskuskeittiö	6	6	5	5	0
Peruskoulu	35	39	39	36	29
Lukio	8	9	8	9	11
Päivähoito	22	20	16	19	19
Kirjasto	3	3	3	3	4
Liikunta- ja nuorisotoimi, kulttuuri	5	5	3	4	4
TEKNINEN LAUTAKUNTA					
Tekninen hallinto	2	2	2	2	1
Kiinteistökeskus	9	10	9	10	12
Tuntipalkkaiset	3	3	3	3	3
Keskuskeittiö					5
YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA					
Rakennusvalvonta/ympäristötoimi	2	2	2	2	2
YHTEENSÄ	**151**	**157**	**149**	**151**	**149**

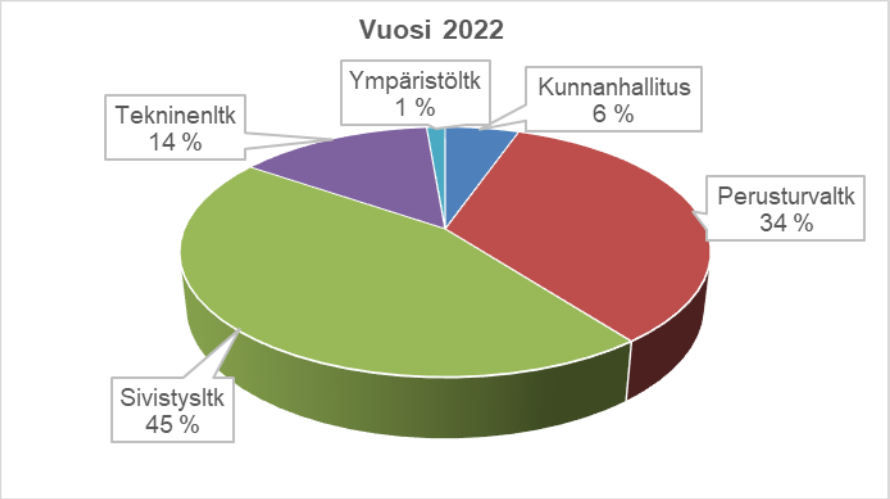

7.1.3 Henkilöstön ikä- ja sukupuolirakenne

Ikäryhmä	Mies	Nainen	Kaikki yhteensä
0-19		1	1
20 - 24	1	3	4
25 - 29		10	10
30 - 34	3	10	13
35 - 39	2	18	20
40 - 44	4	17	21
45 - 49	5	20	25
50 - 54	8	25	33
55 - 59	9	30	39
60 - 64	6	26	32
Kaikki yhteensä	**38**	**160**	**198**

Kunnan koko henkilöstön ikärakenteessa suurimmaksi ikäryhmäksi muodostuu 55–59-vuotiaiden ryhmä, johon kuuluu 39 henkilöä. Tämän ikäluokan edustajia koko henkilöstöstä on 19,7 %. Seuraavaksi suurin ikäryhmä on 50-54 -vuotiaat, joita on 33 henkilöä (16,7 % koko henkilöstöstä). Rautalammin kunnan koko henkilöstöstä suurin osa on naisia (160). Naisten osuus on 81 %.

Vuonna 2022 alle 40-vuotiaiden osuus koko henkilöstöstä oli 24 % (48 henkilöä). Kunnan koko henkilöstön keski-ikä oli 48 vuotta. Vakinaisen henkilöstön keski-ikä oli 49,4 vuotta ja määräaikaisen henkilöstön 43,5 vuotta. Miesten keski-ikä oli hieman korkeampi, 50 vuotta, naisten 47,5 vuotta.

7.1.4 Palkat ja muut henkilöstömenot

Taulukosta ilmenevät henkilöstön palkkakustannukset sivukuluineen sekä muut henkilöstökulut vuosilta 2019–2022 toimielimittäin.

Taulukko 9. Henkilöstökustannukset vuosilta 2019–2022

	2019	2020	2021	2022	2021-2022
Kunnanhallitus	843451	669909	709941	719266	9325
Perusturvalautakunta	2814516	2867939	2867080	2780334	-86746
Sivistyslautakunta	3912253	3808720	4013301	4070443	57142
Tekninen lautakunta	683966	699489	733322	1010022	276700
Ympäristölautakunta	100074	90195	90973	89124	-1849
Yhteensä	**8354260**	**8136252**	**8414617**	**8669189**	**254572**

7.2 Henkilöstön tila

7.2.1 Terveysperusteiset poissaolot

Terveysperusteisia poissaoloja ovat omasta sairaudesta, työtapaturmista, työmatkatapaturmista ja ammattitaudeista johtuvat poissaolot. Terveysperusteiset palkalliset ja palkattomat poissaolot lasketaan Kuntatyönantajien ohjeistuksen mukaisesti kalenteripäivinä.

Taulukko 10. Terveysperusteiset poissaolot kalenteripäivinä vuosina 2017–2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kunnanvirasto	513	551	401	144	417	299
Kotipalvelu	521	299	436	816	1102	724
Pauliina	553	504	637	384	179	203
Aapeli	158	156	355			
Kokkatoiminta Rautalampi	55	193	71	56	29	50
Keittolahenkilöstö	39	16		9	7	28
Peruskoulun opettajat	199	292	288	986	399	423
Lukion opettajat	80	11	14	15	35	156
Koulunkäyntiavustajat, koulusihtee	371	336	258	85	574	363
Päiväkodit	349	316	236	231	515	695
Perhepäivähoito, ryhmäperhepäiv	188	125	13	80	82	59
Kirjasto, kulttuuri	172	100	16	18	53	167
Vapaa-aika, uimahalli	4	32	49	13	64	8
Siivoojat	57	266	55	195	249	305
Talonmiehet	13	17	58	103	5	21
Tuntipalkkaiset, työmiehet ja työlli	41	64	236	21	13	250
Projektityöntekijät	223	56				
yht.	**3536**	**3334**	**3123**	**3156**	**3723**	**3751**

Taulukko 11. Poissaolojen jakautuminen poissaolon pituuden mukaan vuonna 2019 – 2022

Poissaolon pituus	Kal.päivät 2019	Kal.päivät 2020	Kal.päivät 2021	Kal.päivät 2022
1 - 3	402	433	462	544
4 - 29	897	1007	872	1726
30 -60	529	602	501	613
61 - 90	185	158	486	74
91 - 180	484	286	905	794
180 -	626	670	497	
Yhteensä	**3123**	**3156**	**3723**	**3751**

7.2.2 Eläkkeelle siirtyminen

Taulukko 12. Eläkkeelle siirtyminen vuosina 2018–2022

Eläkemuoto	2018	2019	2020	2021	2022
Vanhuuseläke	5	2	6	3	2
Täysi työkyvyttömyyseläke	**1**	1	1		
Osatyökyvyttömyyseläke			2	1	
Osa-aikaeläke					
Varhennettu vanhuuseläke					
Yhteensä	**6**	**3**	**9**	**4**	**2**

7.3 Henkilöstötavoitteet 2022

Rautalammin kunnan tärkeänä menestystekijänä on hyvinvoiva henkilöstö. Työhyvinvointi tarkoittaa turvallista, terveellistä ja tuottavaa työtä, jota ammattitaitoiset työntekijät ja työyhteisöt tekevät hyvin johdetussa organisaatiossa.
Tavoitteet vuodelle 2022

1. **Esimiestyö ja työyhteisötaidot**
   - Esimiestyötä kehitetään jatkuvasti, vuoden 2022 teemoina: psykososiaalinen kuormitus työssä.
   - Henkilöstölle järjestetään luentoja/ ryhmätoimintaa tarpeen mukaan (työhyvinvointikyselyn tuloksista/ työterveyshuollon havainnoista johdetut teemat: univaikeudet, stressi, henkinen hyvinvointi.
   - Esimies ja työntekijä käyvät vähintään kerran vuodessa kehityskeskustelun, jossa keskustellaan mm. menneen kauden tuloksisista, seuraavan kauden tavoitteista, ammatillisista kehittymistarpeista, yksilöllisestä työhyvinvoinnista yms. Tavoitteena, että keskustelut on käyty 100% joka työpisteessä. (Esimiehet raportoivat toimialajohtajille.)

Toteuma:
- ”Hyvä työelämä syntyy ihmisistä, jaksatko yrittää vai yritätkö jaksaa”- koulutus perusturvan henkilöstölle
- kehityskeskustelut toteutuivat osittain, esihenkilöitä puuttui
- työterveys järjesti unikouluja tarpeen mukaan, samoin psykologista apua sai matalalla kynnyksellä (mielen huoli palvelu)

2. **Osaamisen kehittäminen**
   - Täydennys-, uudelleen- ja jatkokoulutus on suunnitelmallista, työyksiköiden tarpeista lähtevää toimintaa, tarpeita pyritään ennakoimaan (mittareina koulutuspäivät/ henk.)
   - Tarpeen mukaan hyödynnetään työnohjausta, työparityöskentelyä, kehittämishankkeita
   - Huolehditaan hiljaisen tiedon siirtämisestä, mentorointi.

Toteuma:
- koulutusta toteutettiin työyksiköiden ja työntekijöiden tarpeen mukaan
- työnohjausta hankittiin tarpeen mukaan
- hiljaisen tiedon siirrossa onnistuttiin kohtuullisesti, ongelmallisia ovat tilanteet, joissa edellinen toimen-/- viranhaltija ehtii lähteä ennen kuin uusi henkilö ottaa tehtävän vastaan

3. **Tiedottaminen ja viestintä**
   - Tavoitteena avoimuus ja hyvä sisäinen vuorovaikutteinen viestintä.
   - Työpaikkakokoukset pidetään työyhteisöissä säännöllisesti
   - Yhteistyötoimintatyöskentelyn kehittäminen, teemalliset kokoukset 2 krt vuodessa.

Toteuma:

- tietoa jaettiin ja vuorovaikutusta ylläpidettiin mm. viikkopalavereissa, osastopalavereissa, laajennetun johtoryhmän kokouksissa, johtoryhmän muistio jaettiin kaikille työntekijöille
- yhteistoimintamenettelyä dominoi henkilöstösiirrot hyvinvointialueelle

4. Työhyvinvoinnin seuranta, pulssikyselyn toteutus

- Työhyvinvoinnin kehittymistä seurataan keväällä 2022 suoritettavalla pulssikyselyllä.

Toteuma:

- ei toteutunut, laajempi kysely toteutetaan 2023

5. Työkyvyn ja työhyvinvoinnin tukeminen

- Lakisääteinen työterveyshuoltosopimus.
-Työstä, työtilasta, muusta työympäristöstä aiheutuvat haitta- ja vaaratekijät on kartoitettu (toimialoilla/ työpaikoilla) ja tunnistettu (riskikartoituksen päivitys toimialoilla)
-Työhyvinvointia koskevissa asioissa toimitaan yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa mm. työterveyshuolto, työsuojeluviranomaiset.
- Työterveyshuollossa painopiste on vaikuttavassa, ennaltaehkäisevässä työterveyshuolloissa, toimintaohjelma päivitetään.
- Varhaisen tuen malli aktiivisessa käytössä kaikissa Rautalammin kunnan työpisteissä.
- Korvaavan työn malli käytössä, yhteistyössä työterveyshuollon kanssa, toteutumista seurataan.
- Etätyöllä tuetaan henkilöstön jaksamista ja tuottavuutta.
- Työnantaja tukee liikunta- ja hyvinvointi toimia : mm. Smartum , sähköinen kulttuuri/liikuntakortti (a´50€/ henk/v), kuntosali- ja uimahallietuudet, liikuntaryhmät mm. cirkuit, vesijumppa, työpaikkojen virkistysiltapäivät, työnantajat yhteiset pikkujoulut tms.
- Toimien tehokkuutta seurataan mm. sairauspoissaoloja seuraamalla ja reagoimalla ajoissa, mikäli hälyttäviä merkkejä havaitaan.

Toteuma:

- lakisääteinen työterveyshuolto toimi, mutta havaittiin, että sen sisältö on suppea eikä palvelu kunnan työntekijöitä riittävällä tavalla
- työhyvinvointiasioissa toimittiin tiiviisti työterveyshuollon kanssa, mahdollisiin poikkeamiin puututtiin nopeasti.
- työterveyshuollon palvelu t(henkilöstölle)esiteltiin Pihjalalinnan toimesta valtuustolle
- toimintaohjelma päivitettiin, painopiste ennaltaehkäisevässä toiminnassa
- varhaisen tuen malli käytössä, samoin korvaavan työn malli
- etätyö käytössä, toimintamalli vaatii päivittämistä
- Smartum -etu oli vuonna 2022 yhteensä 80 €, liikuntaryhmät toimivat, yhteisiä pikkujouluja ei järjestetty, mutta perusturvan henkilöstölle pidettiin läksiäisjuhla Ropolassa

- sairauspoissaoloissa ei hälyttäviä tapahtumia, poissaolojen määrä kunta-alan keskitasoa

6. Työsuojelu

- Työtapaturmia ehkäistään, riskienkartoitus jatkuvaa toimintaa.
- Läheltä piti- tilanteet dokumentoidaan.
- Yhteistyötoimikunnan kokouksissa vähintään yhdessä kokouksessa teemana on työsuojelu ja sen kehittäminen.
- Ensiapuvalmius pidetään lain määrittämällä tasolla joka työpisteessä.
- Sisäilmaryhmä kokoontuu säännöllisesti.
- Työtapaturmien riskiä vähennetään ohjeistuksella ja neuvonnalla, vastuu esimiehillä.

Toteuma:

- vakavilta työtapaturmilta säästyttiin, läheltä piti tilanteet työsuojelu dokumentoi
- teemallisia kokouksia ei ollut
- ensiapuvalmius kunnossa
- sisäilmatyöryhmä ei kokoontunut